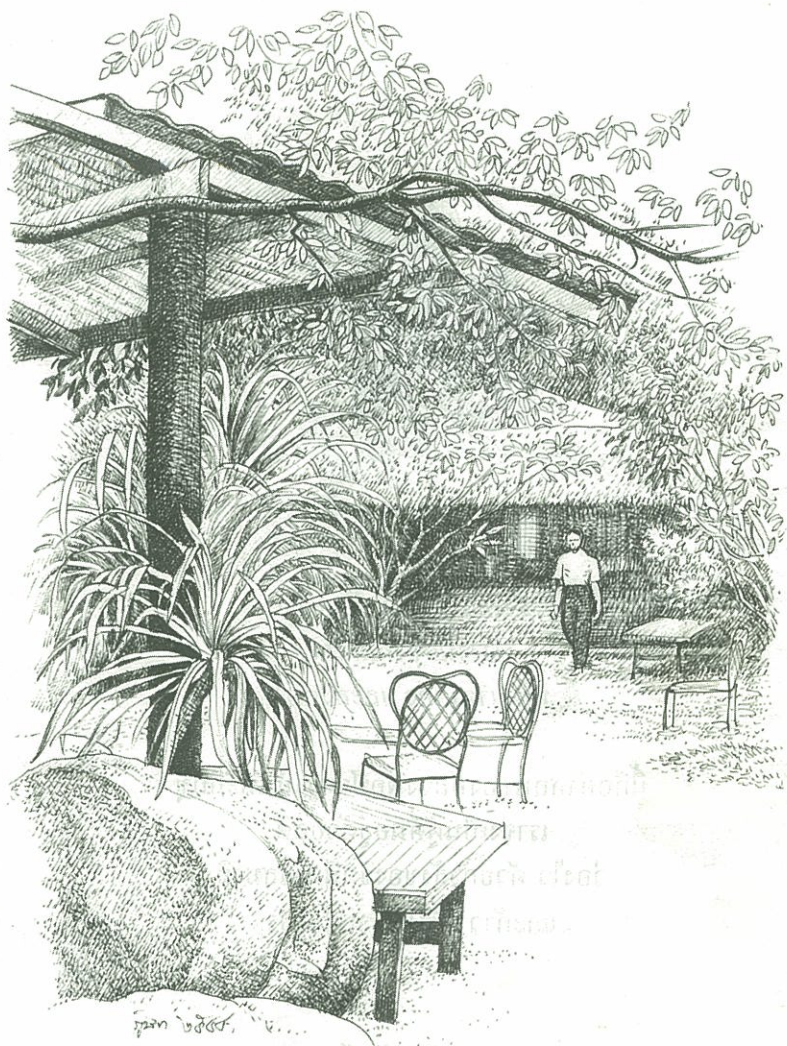

เขียน - กำรณีนิเรศ
๒๕ เมษายน ๒๕๕๕

เสาวภา

ฉบับพิเศษ

ต้นต้ว ว่องไว ก้าวหน้า

วิจิตร
๒๕๕๓

“ต้นตัว ว่องไว ก้าวหน้า
ทำงานแข่งกับเวลา
พัฒนาตนเอง และสังคม”

นี่คือคำสอนของหลวงพ่อบัณฑิตนันทะภิกขุ
เราจึงเป็นผู้ตื่นอยู่ด้วยสติ
ว่องไว ด้วยกำลังของจิตที่เป็นสมาธิ
และก้าวหน้าไปด้วยปัญญา

ธรรมสวัสดิ์
แม่ชีคันสนีย์ เลทีयरุต

สวีกา

นิ ต ย ส า ร เ พื่ อ ชี วิ ต ที่ ง ด ง าม แ ล ะ เ ป็ น อี ส ร ะ

ส ว ก า ร บั ญ

เรื่องเด่นประจำฉบับ

บทความพิเศษ / พระธรรมโกศาจารย์ อริยสงฆ์ผู้ถวายชีวิตเพื่อศาสนา	๑๒
เรื่องพิเศษ / วันเกิด	๒๘
นานาชาติชนะ / แจ่มกระจ่างกลางดวงใจ	๔๐
ปัญญาวาทะ / ความรักของแม่	๗๑
ปากกาธิบดีเชษฐ / โบายบินสู่โลกภายใน	
ณ เพชร บูรณสิริจรุงรัฐ	๗๔
ครอบครัวแห่งสติ / รูปกระต่าย	
ในดวงจันทร์	๑๐๘

คอลัมน์ประจำ

มองใหม่ในพุทธสวีกา / คุณหญิงกิริติ์กับภาพข้างหลัง	๔
การ์ตูนธรรมะ	๓๙
วาทะพุทธทาส	๗๒
สาระชั้น / เท่าทัน	๙๒
ผู้หญิงไกลวัด / กรวดน้ำให้นางเมรี	๙๕
รากแก้ว / โยคะแก้ปวดประจำเดือน (๒)	๑๐๐
คำหวาน-น้ำหอม / เก็บผลไม้มาใส่หม้อ	๑๐๒
ริมสวน / กระป๋องในใจของหลี่มู่ไป	๑๐๔
อ่านใจตน / หนทางพันทุกข์	๑๑๔
คนปลูกต้นไม้ / การทำงานอันเบิกบาน...	
ในธรรม	๑๑๖
สวีกาสิกขาลัย / การทำงานเพื่อ	
กตัญญูต่อ...พระธรรม	๑๒๒
เล่าสู่กันฟัง / สวีกา : สื่อธรรมะ	
ทางเลือกอันตราย	๑๓๒
ปฏิทินข่าว	๑๓๙
ท้ายเล่ม	๑๔๒

สวีกา ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๔๓ ประจำเดือน
พฤษภาคม ๒๕๔๔
เจ้าของและผู้จัดทำ เสถียรธรรมสถาน
๒๔/๕ ซอยวัชรพล ถนนรามอินทรา ๕๕
ลาดพร้าว กรุงเทพฯ ๑๐๒๓๐
โทรศัพท์ ๕๐๙-๒๒๓๗, ๕๑๐-๖๖๙๗
โทรสาร ๕๑๙-๔๖๓๓
ที่ปรึกษา
คุณหญิงจันทรี หาญเจนลักษณ์,
เตือนใจ ดีเทศน์, มนทิรา จูฑะพุทธิ,
สุชาดา จักรพิสุทธิ์, สุภาวดี หาญเมธี
บรรณาธิการ
แม็กซ์สันนีย์ เสถียรสุด
หัวหน้ากองบรรณาธิการ
ธิดา มหาประยะ บรมานันท์
กองบรรณาธิการ
พิกุล วิชาสประทีป, ฉัตรวิทย์ องคสิงห์,
นิตศากร วานาพงษ์, มณีวรรณ ติวังษ์,
ศันสนีย์ ศีตะบันย์ เมอลเลอร์,
ภาวนา อวามฤทธิ์, สุกัญญา ไวยะพานิช
บริหารการจัดทำ/จัดรูปเล่ม/การผลิต
บริษัท แพลน พับลิชชิ่ง จำกัด
โทรศัพท์ ๙๑๑-๔๒๑๑
โทรสาร ๙๑๑-๔๙๔๔
ช่างภาพ มนตรี ศิริธรรมปิติ
ฝ่ายต่างประเทศ คัมระยา มังคละพฤษย์
ฝ่ายกฎหมาย นงเยาว์ สุนคนันท์
จัดทำจำหน่าย บริษัท แพลน บุกเน็ต จำกัด
โทรศัพท์ ๕๙๑-๘๐๓๓
โทรสาร ๙๔๔-๕๓๕๐
พิมพ์ที่ บริษัท พิมพ์ดี จำกัด
โทรศัพท์ ๘๐๓-๒๖๙๔-๗

คุณหญิงกิริติ์กับ ภาพข้างหลัง

“ข้างหลังภาพ” ปรากฏเป็นภาพยนตร์อีกครั้งในปีนี้ ความเด่นของเรื่องนอกจากจะเป็นนิยายอมตะแล้ว อีกส่วนหนึ่งยังมาจากดารานำแสดง...คุณคาร่า พลสิทธิ์ ที่มีกระแสวิจารณ์ว่า เธอคนนี้นี่เอง...ที่อาจจะเป็นคุณหญิงกิริติ์ในอุดมคติของ ‘ศรีบูรพา’

ในมุมมองอื่น ๆ นั้นคุณหญิงกิริติ์ในภาพยนตร์อาจจะได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างหลากหลาย แต่ในคอลัมน์นี้คุณหญิงจะได้รับการมองด้วยกรอบของพุทธสาวิกา หรือผู้หญิงที่รับคติชาวพุทธมาเป็นเครื่องยึดถือและน้อมนำเข้าไปเพื่อการปฏิบัติ และสำหรับประเด็นที่จะใช้เป็นมุมมองพุทธสาวิกาคนนี้ก็คือประเด็นของความสุข กับ วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน อันเป็นวิธีคิดหนึ่งในสิบแบบของวิธีคิดอย่างโยนิโสมนสิการ

“ความสุข” จัดว่ามีความสำคัญมากในการปฏิบัติธรรมทางพระพุทธศาสนา และเป็นปัจจัยหนุนให้เร่งความเพียรเพื่อหมดสิ้นซึ่งความทุกข์และบรรลุดุจความสุขอันสูงสุด โดยพระพุทธองค์ได้

ตรัสว่า ทรงบรรลุถึงความสุขที่ไม่ต้องอาศัยกามและเป็นความสุขที่ไม่มีสุขอื่นใดประณีตยิ่งกว่านั้นอีกแล้ว จึงทรงยืนยันได้ว่าจะไม่ทรงเวียนกลับมาหากามอีก พระองค์ทรงตรัสถึงกามทั้งหลายที่มีความหวานชื่นน้อย มีทุกข์มาก มีความคับแค้นมาก โดยนัยนี้ พระพุทธศาสนามีได้สอนให้อริยสาวกละกาม ด้วยเหตุผลว่ากามไม่มีความสุข หรือสอนให้ละเว้นความสุข แต่พระพุทธศาสนาจะสอนให้ยอมรับความสุขตามที่เป็นจริง และสอนว่ายังมีความสุขอย่างอื่นลึกซึ้งประณีตกว่าสุขที่เกิดจากกามหรือการเสพเสวยรสอร่อยของโลกอย่างสามัญชน

คุณหญิงกิริติเป็นผู้นำเสนอให้เห็นได้ถึงความสุขโสมนัสที่เนื่องด้วยกาม อันมีองค์ประกอบจากรูปที่รับรู้ได้ด้วยตา เสียงทั้งหลายที่ได้ยิน กลิ่นที่ลอยมาแตะจมูก รสที่ผ่านลิ้น และโผฏฐัพพะที่ทำให้หน้าปรารถนา นำพอใจ ให้ออยากได้และชวนให้กำหนด ซึ่งกามคุณเหล่านี้คุณหญิงไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์ และเป็นสตรีสาวที่มีรูปโฉมสง่างาม อีกทั้งในทางสังคมก็ได้รับการกล่อมเกลาภิรียมารยาทจากการที่บิดามารดาฝากให้เข้า

ไปรับใช้อยู่ในวัง ได้เรียนรู้ขนบประเพณีต่างๆ ส่งผลสุดท้ายให้คุณหญิงเป็นผู้มีความสง่างาม น่านิยมชมชื่น สมกับเป็นภริยาของคุณพระผู้มียศถาบรรดาศักดิ์และตำแหน่งหน้าที่อันสำคัญ

แต่แล้วด้วยความปรารถนาในความสุขนั้นเองที่ชักนำให้คุณหญิงกิริติได้พบกับ “นพพร” นักเรียนไทยที่มาศึกษาอยู่ที่ประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากคุณพระซึ่งเข้าอกเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างวัยของท่านกับภรรยาสาวเป็นอันดี กับทั้งเข้าใจด้วยว่าภารกิจงานในหน้าที่ของท่านจะเข้ากันไม่ได้กับความสุขของคุณหญิง จึงได้ฝากฝังกับนพพรว่า “ชอบคุณหญิงไปไหน ไม่ใช่เรื่องสนุกวานพ่อนพพรช่วยคนแก่ทีเถอะ”

ในเบื้องต้นนั้นนพพรประพฤติดัวเป็นโสดนำเที่ยวที่นาชื่นชม เพราะนอกจากจะพาไปรู้จักสถานที่ต่างๆ ในญี่ปุ่นแล้ว ประโยชน์ของการพูดภาษาท้องถิ่นได้ยังทำให้เข้าใจถึงวัฒนธรรมและรายละเอียดของสิ่งที่อยู่เบื้องหลังการเห็นด้วยสายตา ความสุนทรีย์จากการเสพด้วยประสาทสัมผัสทุกส่วนเช่นนี้ ย่อมทำให้คุณหญิงซึ่งเคยมีโลกแคบอยู่เพียงในวังและบ้านตึ้นตาตึ้นใจ จนถึงกับออกปากว่า “นพพร เธอเป็นโคลัมบัสที่พาฉันมาสู่โลกใหม่”

หากจะกล่าวว่ ‘โลกใหม่’ ของคุณหญิงจะเป็นโลกแห่งความสุข ก็ไม่กล่าวเกินเลยไปนัก เพราะบทบาทในการแสดงของคุณหญิงกิริติและนพพรทำให้รู้สึกได้ว่า “โลกนี้มีเราเพียงสองคน” ไม่ว่าจะเป็่นฉากไปเที่ยวภูเขาமிตาเกะ ฉากวิ่งหลบฝนในศาลาพัก ฉากลงเรือในยามค่ำคืนที่มีแสงจันทร์ลอดตา หรือแม้แต่ว่าฉากในงานแต่งงานที่แม้คุณพระจะไปด้วย แต่การแต่งงานกับใครก็ไม่ชาวบซึ่งเท่ากับคนที่มิหัวใจผูกพันอยู่ด้วย...

ไม้อ่าจะบรูเวลาได้ซัดว่าความรักของคนทั้งสองเริ่มต้น

ตอนไหน หากเปรียบเป็นกราฟ ก็ได้ระดับไล่เริ่มขึ้นมาจากศูนย์ หรืออาจจะติดลบด้วยซ้ำ เพราะแรกที่นพพรไปรับคณะเดินทาง ยังเปลอไปทักแม่แ้มคนครัวซึ่งมีอายุใกล้เคียงกับคุณพระว่าเป็น คุณหญิงกิริติ และเมื่อได้ใกล้ชิดไปไหนมาไหนติดกันเป็นเงาตาม ตัวตลอดเวลา กราฟความรักก็ไล่ระดับขึ้นมาเรื่อย ๆ พร้อมกับ กราฟคู่ขนาน...คือกราฟความสุข แล้วดูเถอะ...นอกจากหนุ่มน้อย กับสาวใหญ่จะไม่นำพากับหลุมรักที่ดักอยู่ข้างหน้า แดมยังกระทำ ซ้ำในทุกรายละเอียด ไม่ว่าจะเป็นการแลกดอกไม้ที่เปิดเผยความรู้สึกยิ่งนัก ‘ดอกหัวใจนพพร’ หรือการเรียนภาษาญี่ปุ่นของคุณหญิง โดยมีนพพรเป็นครู ทุกคำหนุ่มน้อยสอนได้คล่องแคล่ว ภูเขา ปีกนิก สะพาน ดอกไม้ ไม่เว้นแต่ “ผมรักคุณ”

ความหวานชื่นของกลิ่นไอความรักที่มีกามเป็นตัว ประกอบสำคัญ เกิดขึ้นเพียงชั่วครู่ แล้วกลับกลายเป็นความทุกข์ อันยาวนาน และหนักหนากว่าช่วงเวลาที่มีความรักความสุขเสียอีก

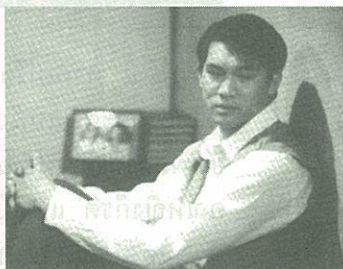
เมื่อถึงกำหนดเวลาเดินทางกลับของคณะจากเมืองไทย นพพรแทบคลั่งเมื่อภาพเหตุการณ์ระหว่างเขากับคุณหญิงติดตาและเฝ้าวนเวียนจนทำให้ไม่เป็นอันเล่าเรียนเขียนอ่าน ทำให้เปลือยแสดงวาทะและทำที่อันไม่เหมาะสมยามที่ยังไม่ได้รับจดหมายจากเมืองไทย

ส่วนคุณหญิงก็คิดนั้น...แทบจะไม่ต้องกล่าวถึง เซอระทมตรมทุกข์กว่านพพรหลายเท่านัก

ความทุกข์ของคุณหญิงมีสาเหตุมาจากอะไร ก็จากการที่เธอรับนพพรไว้ในฐานะ “ฉันมีเธอเป็นเพื่อนตายเพียงคนเดียววนะ นพพร” ระยะเวลาสองเดือนในญี่ปุ่น แต่คุณหญิงก็รู้สึกถึงความสุขจากความรักเหนือสิ่งอื่นใด ย่นย่อทั้งชีวิตให้ติดอยู่กับภาพนิ่งในอดีตเท่านั้น เธอจมอยู่กับความรู้สึกว่าเธอมี “ชีวิตที่ไม่เหมือนใคร ไม่อาจเลือกทางได้เอง” และ “อยู่บนหนทางที่ไม่ได้เลือกเลย”

ความรู้สึกนี้เองที่เก็บกักเธอไว้ในอดีต นำเสียดายที่คุณหญิงไม่รู้เท่าทันกับวิธีคิดแบบปัจจุบันขณะหรืออาจรู้แต่ไม่ทัน ได้มองอย่างทะลุตลอดรอดไปในชีวิตที่เหลืออยู่ เพราะเมื่อกลับมาถึงเมืองไทยและคุณพระเจ็บหนักด้วยสาเหตุวัณโรค ทั้งตายจากไปในที่สุด ตลอดเวลานั้นคุณหญิงเฝ้ารักษายาบาลคุณพระอย่างดีเยี่ยมโดยปราศจากความรังเกียจจนอาจกล่าวได้ว่า ในฐานะภรรยาคนหนึ่ง คุณหญิงก็คิดได้ทำหน้าที่ของเธออย่างสมบูรณ์ ทั้งเรื่องการปรนนิบัติและการวางตัว... แต่การวางใจนี้นะซี ที่คุณหญิงยังวางอย่างไม่ถูกท่าทางนัก

เนื่องมาจากความคิดของคุณหญิงที่ยังยึดเกาะติดกับอดีต

โดยเฉพาะที่ภูเขามิตาเกะ...ภาพที่คุณหญิงถ่ายทอดออกมาเมื่ออยู่ที่เมืองไทย จึงบ่งบอกได้ว่าคุณหญิงไม่เคยลืมความรักและความสุขที่ป่าละเมาะริมลำธาร ณ เชิงเขานั้นเลย ดอกไม้สีม่วง ‘หัวใจนพพร’ ที่คุณหญิงเก็บมาอัดกรอบพลาสติกอย่างดีเป็นอนุสรณ์ต่อกาย้ำความสุขให้ยึดติดแน่นหนักเข้าไปอีก ชีวิตที่เหลือยืนยาวต่อมาของคุณหญิง เป็นชีวิตที่รองรับด้วยอารมณ์เฝ้าววนเวียนละห้อยโหยหา เกาะยึดอยู่กับนพพรในวัยหนุ่มเมื่อ ๕ ปีที่ผ่านมา ความฝันและความหวังเป็นพลังทำให้คุณหญิงประคองรักษาใจไม่ไปเริ่มต้นกับนายทหารหนุ่มผู้มาสนใจสตรีมาย่ออย่างคุณหญิง และประคองสุขภาพที่ส่อแว่วว่าจะติดมาจากการพยาบาลคุณพระสามมี

การสำเร็จการศึกษาและการกลับมาของนพพร จุดประกายชีวิตของคุณหญิงให้เรื่องโรจน์ขึ้นอีกครั้ง แต่คราวนี้ความสุขเกิดขึ้นเพียงชั่วแวบเดียวแล้วมอดดับลงภายในเวลาอันสั้น ราวกับไม้ขีดที่ฟุ่กับเชื้อข้างกลัก เพราะคุณหญิงได้เห็นชายคนรักที่เฝ้ารอในวันที่ไปรับ ซึ่งก็ถูกรอครบครัวและคู่หมั้นแยกไป นับจากนั้นนพพรก็ยุ่งอยู่กับงานและคนรักจนไม่ได้มาหาคุณหญิงอีกเลย

คุณหญิงเคยวิจารณ์ตนเองให้นพพรฟังถึงสภาพชีวิตคู่ของเธอกับคุณพระเมื่อครั้งที่อยู่ในญี่ปุ่นว่า “กุหลาบไม้โตอยู่บนซีเมนต์” ความสุขของชายแก่คือการกินอิมมोनหลับ” หากเมื่อซีเมนต์นั้นแตกร้าวและพังทลายไปด้วยกาลเวลา กุหลาบดอกงามนั้นเป็นอิสระไร้กรอบกั้น แต่เพราะการขาดวิธีคิดอย่างเป็นปัจจุบันขณะทำให้คุณหญิงกิริติมิสภาพเหมือน ‘กุหลาบ’ ที่ไร้กระทั่งดินหุ้มที่

เคยมีอยู่ตามธรรมชาติ รากแก่งลอย และสุดท้ายเมื่อขาดน้ำ ขาดอาหาร กุหลาบดอกนั้นก็เริ่มเหี่ยวเฉา ร่วงโรย...กลีบใบปลิด จากก้าน ทั้งตัวเองลงทีละกลีบ...ทีละกลีบ...

ความรักทำให้อยากมีชีวิตอยู่ แต่แล้วบัคดลก็ทำให้ไม่อยากมีชีวิตอยู่

ความรักเป็นพรของชีวิต ความรักที่ร้อนเป็นไฟ เป็น บ่อเกิดของความทรمان เป็นความบีบคั้นแสนสาหัส

คุณหญิงกิริติตระหนักว่าในสิ่งนี้ก็คือเมื่อวาระสุดท้ายของชีวิต มาถึง ในยามที่ทุกธาตุในตัวกำลังจะแตกดับ คุณหญิงไม่ต้องการอะไรอีก ไม่ต้องการแม้ร่างที่เฝ้าถวิลหาตลอดเวลานานนับหลายปีจะนั่งข้างเตียง แล้วบอกว่า “ผมอยู่ตรงนี้และจะอยู่ตลอดไป”

อวสานของ *ข้างหลังภาพ* ลึนสุดลง เรื่องราวความสุขและความรักของคุณหญิงกิริติและหนุ่มน้อยนพพรยังตราตรึงอยู่ในความรู้สึกของผู้ชมทุกคน หากแต่คำถามสำคัญที่ไม่ควรมีใครละทิ้งก็คือ

เราควรตระหนักว่าในเรื่องของความสุขเพียงใด ทำอย่างไร จึงจะรู้เท่าทันในองค์ประกอบของกามอันเป็นต้นเหตุแห่งความสุข ทุกข์ทั้งปวง

จะมีวิถีคิดใดที่ไม่ทำให้เราว่ายวนอยู่ในกระแสแห่งกาม นั้น กับทั้งจะสามารถพัฒนาตนเองจนกระทั่งบรรลุสู่เป้าหมาย ความมีอิสระเสรีภาพในฐานะที่เป็นมนุษย์

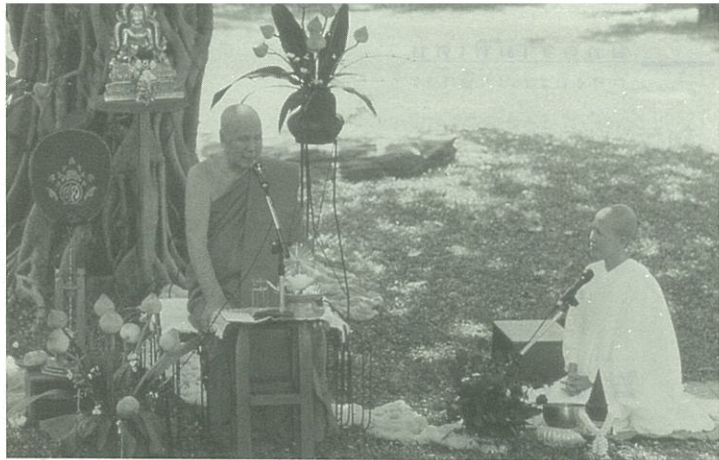
บรรณานุกรม

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต), “ชีวิตควรให้เป็นอย่างไร”, “ชีวิตควรเป็นอย่างไร”, พุทธธรรม, กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒

พระธรรมโกศาจารย์ อริยสงฆ์ผู้ถวายเป็นชีวิตเพื่อศาสนา

๕ เมษายน ๒๕๔๔ กลางสวนธรรมของเสถียรธรรมสถาน
จึกจันพากันส่งเสียงระงม ยืนยันความร้อนอ้าวในเดือนเมษายน
แต่ภายใต้ร่มเงาไม้ใหญ่ พิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์แต่ทว่าเรียบง่าย
กำลังดำเนินต่อเนื่องไป ท่ามกลางความปลื้มปิติของสาธุชนกลุ่ม
หนึ่งที่มาร่วมชุมนุมกันในงานบวชเรียนภาคฤดูร้อนของแม่ชีน้อย
เป็นความปิติเมื่อองค์ประธานในพิธี คือ พระอริยสงฆ์ที่ชาวพุทธ

เดือนมิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๖ พระเดชพระคุณพระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) และขณะเดียวกันก็เป็นโอกาสในการแสดงกตเวทิตาต่อพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ด้วยการบวชถวายเป็นกุศลมงคลวาร ๕๐ ปี พระธรรมโกศาจารย์

พระเดชพระคุณหลวงพ่อบัญญาแห่งวัดชลประทานรังสฤษฎ์ เคยมาเยือนเสถียรธรรมสถานเมื่อ ๑๐ ปีก่อน ครั้งนั้นท่านมาให้กำลังใจชาวค่ายพุทธบุตร กิจกรรมที่เสถียรธรรมสถานจัดขึ้น เพื่อให้เยาวชนได้มีโอกาสศึกษาและปฏิบัติธรรม สิ่งปลูกสร้างในขณะนั้นมีเพียงโรงเรียนหลังคามุงจากบนท้องทุ่งที่แล้งร้อน ดังคำที่ท่านปรารภกับแม่ชีคันสนีย์ว่า “ไม่มีใบไม้สักใบ”

วันนี้พระเดชพระคุณหลวงพ่อบัญญาได้เห็นความเปลี่ยนแปลงของสถานธรรมแห่งนี้ ท่านกล่าวสั้นๆ ว่า “รก” ในภาษาปักษ์ใต้หมายถึง “ร่มรื่น” ซึ่งน่าจะแสดงถึงความเติบโตในก้าวอย่างแห่งธรรมะของเสถียรธรรมสถาน

หลังจากพระเดชพระคุณหลวงพ่อบัญญา ได้ให้โอวาทในการครองตนให้อยู่ในศีล ๘ แก่แม่ชีน้อยแล้ว ท่านได้เมตตาเล่าเรื่องการทำงานเผยแผ่ธรรมะในช่วงที่ท่านยังอยู่ในวัยหนุ่มให้ฟัง ตาม

ที่แม่ชีต้นสนียได้กราบนมัสการขอ เพื่อให้ญาติโยมได้เห็นวิถีชีวิตทางธรรมของท่าน และเพื่อถนอมสุขภาพมิให้ท่านต้องเหน็ดเหนื่อยเกินไป จึงขอเวลาเพียงช่วงสั้น แม้กระนั้น ทุกคนต่างประจักษ์ในความเข้มแข็งของสมณหนุ่มผู้ตั้งจิตอธิษฐานมอบกายถวายชีวิต บูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และจะทำงานเพื่อพุทธศาสนาจนตลอดชีวิต

ในวัย ๘๐ ของบรูษหนึ่งซึ่งใช้ชีวิตได้ร่วมกาสาวพัสตร์ช่างยาวนาน และเป็นเนื่อนาบุญในการสืบสานพระพุทธศาสนาชีวิตและผลงานของท่านมีผู้บันทึกไว้มากมาย โดยเฉพาะที่ศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา วัดชลประทานรังสฤษฎ์ จัดทำทั้งในรูปแบบของหนังสือ เทป และซีดี

สาวิกาใคร่ขอเก็บภาพชีวิตบางส่วนเสี้ยวของท่านมาฉายซ้ำ โดยเรียบเรียงจากหนังสือ *ชีวิตของข้าพเจ้า** เพื่อดำรงเกียรติคุณนี้ให้ปรากฏแก่ชาวพุทธสืบไป

*ปรากฏพิเศษ เนื่องในการทำบุญอายุครบ ๕ รอบ วันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๑๔

วัยเด็ก

เด็กชายบ้าน เสน่ห์เจริญ เป็นชาวจังหวัดพัทลุง ซึ่งในสมัยนั้นถือว่าเป็นเมืองนักเลง แต่ด้วยความที่อยู่ในครอบครัวของผู้ประพาศธรรม มีโอกาสติดตามคุณแม่ คุณยาย ไปวัด ตั้งแต่เด็ก จึงเป็นส่วนสำคัญในการปลูกฝังความศรัทธาในพระพุทธศาสนา

โยมแม่

“เมื่อเด็ก ๆ นี้ นอนกับ

แม่แก่ คือคุณยายนั่นเอง ...ก่อนนอนนี้ยายต้องให้กราบหมอนทุกคืน ไม่รู้กราบทำไม ...ต่อเมื่อมาบวชเรียนจึงรู้ว่า อ้อ หมอนคือพระสอนให้กราบพระก่อนนอน แต่ว่ายายแก่เรียนน้อย ก็สอนให้กราบแต่หมอนเท่านั้น การกราบหมอนมีอิทธิพลไม่ใช่น้อย ทำให้จิตใจโน้มเอียงไปในทางศาสนา...”

ชีวิตในวัยเยาว์ของท่าน ยามว่างจากการเลี้ยงควาย ก็มักจะใช้เวลาส่วนใหญ่อ่านหนังสือ ถือเป็นแหล่งความรู้อันมหาศาลที่เกิดประโยชน์ในกาลต่อมา แม้ในช่วงหนึ่งของชีวิตที่ท่านต้องดิ้นรนทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพ การเป็นนักอ่านก็ช่วยได้มาก

“งานที่ทำคืองานกรรมกร... งานหาบดิน... ทำไปถึงวันที่ ๒ วันที่ ๓ บ่ามันเกิดการดัน มันบวมขึ้นมาเขียว เพราะไม่เคยหาบของหนักอย่างนั้น บวมสูงขึ้นมาตั้งคานหาบไม่ได้ มันปวด แต่ก็ต้องไปหาบ ไม่หาบมันก็ไม่ทำอะไรกินซิ ปวดก็ต้องหาบ...”

“ทีนี้เอาตัวรอดอย่างไร ทำให้กรรมกรอื่นเกิดเห็นอกเห็น

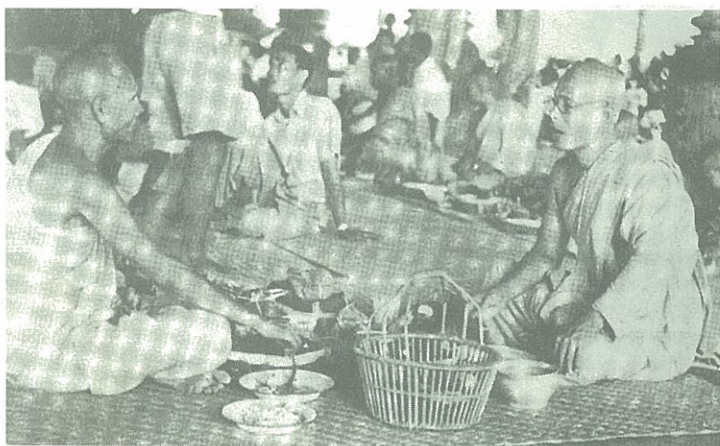

ภาพวัยหนุ่มของท่านปัญญา-ท่านพุทธทาส
ใจอย่างไร อันนี้ความรู้ช่วยตัว จำไว้เถอะ ไปบอกลูกบอกหลาน
ความรู้ช่วยตัวเพราะอ่านหนังสือมาก อยู่ที่ไหนชอบอ่านหนังสือ
แต่ที่นี้พอไปถึงวางบุงก็บุง เล่าเรื่องอะไรให้พวกโกยดินฟัง เล่าไม่
จบหรอก เขาให้หาบ หาบต่อ เดี่ยวก็วางหาบ เล่าต่อ พวกนั้นมัน
สงสารใส่ดินน้อย มันไม่แกล้ง ถ้ามันแกล้งแล้วหาบไม่ไหวหรอก
มันโกยจนพูนสูง ... พอตอนกลางวัน หยุคกินข้าวเสร็จแล้ว อาตมา
ไปพักใต้ต้นไม้ กรรมกรหาบดินก็มานั่งล้อมเป็นวงเลย สอน
ธรรมะแล้วเล่านิทาน ...เล่านิทานบ้านนั้นนิทานเมืองนี้...”

สู่เส้นทางธรรม

อายุได้ ๑๘ ท่านได้บวชเณรที่จังหวัดระนอง และได้เป็นครู
สมความตั้งใจ เป็นทั้งครูใหญ่ ครูน้อย และภารโรงไปในตัว พออายุ
๒๐ จึงกลับบ้านไปบวชให้โยมแม่ ตั้งใจว่าจะกลับมาสอนหนังสือต่อ
แต่ชีวิตในเส้นทางธรรมของท่านจะชัดเจนจริงจังขึ้น เมื่อสอบนัก

พี่น้องทางธรรมฉันอาหารร่วมกัน

ธรรมตรี โท เอกได้ตามลำดับ

“วันนั้นเป็นวันพระ ๘ คำ ญาติโยมพากันหลาย อาตมาถามว่ามาทำไม มาฟังเทศน์ ไครเทศน์ ท่านแหละเทศน์ ฮือ เทศน์ไม่เป็น ฮี ได้นักธรรมโทแล้ว มันต้องเทศน์ได้...

“เอ ถ้าจะแย่นา บอกตัวเองว่ามันจะแย่นา เขาก็เกณฑ์ให้ขึ้นธรรมมาสน์เทศน์ พอขึ้นนั่งบนธรรมมาสน์จับพัดให้ศีล มันสั้นเอาเลยเชียวโยม ลั่นจนธรรมมาสน์ไหวเชียวนะ ฮือ ทำไม่อย่างนี้แต่ก็ให้ศีลได้...แล้วก็เทศน์ ทั้งๆ ที่สั้นอย่างนั้นแหละ เทศน์ปฐู๊ดไปเลย ไม่รู้ว่าอะไร ว่าไปได้ ญาติโยมบอกว่าเทศน์คล่อง ไม่รู้ตัวว่าเทศน์เรื่องอะไร แต่เขาก็ฟังสนุกไปเลย...นี่เป็นครั้งแรก”

การเทศน์ด้วยปฏิภาณนี้ อาจจะเป็นครั้งแรกที่เริ่มขึ้นโดยมิได้ตั้งใจ แต่ก็เป็นที่เอกลักษณณ์เฉพาะตัวของท่านในเวลาต่อมา คือพูดได้โดยไม่ต้องร่างต้นฉบับ ญาติโยมบางคนไม่เข้าใจคิดว่าท่านท่องจำได้แม่นยำ เพราะสมัยนั้นพระทุกองค์ต้องถือคัมภีร์เทศน์

จาริกสู่พม่า

ในช่วงวัยหนุ่ม พระเดชพระคุณหลวงพ่อก็เป็นเช่นคนหนุ่มที่ต้องการแสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ เมื่อมีข่าวพระฝรั่งชื่อ พระโลกนาถประกาศรับภิกษุร่วมเดินทางไปเผยแผ่พระศาสนาไปยังต่างแดน ท่านก็สนใจร่วมขบวน เส้นทางเดินเท้ายาวไกล เริ่มต้นจากกรุงเทพฯ ลัดเลาะไปตามทางรถไฟบ้าง เข้าป่าบ้าง จนถึงชายแดนแม่สอด มุ่งเข้าสู่ประเทศพม่า

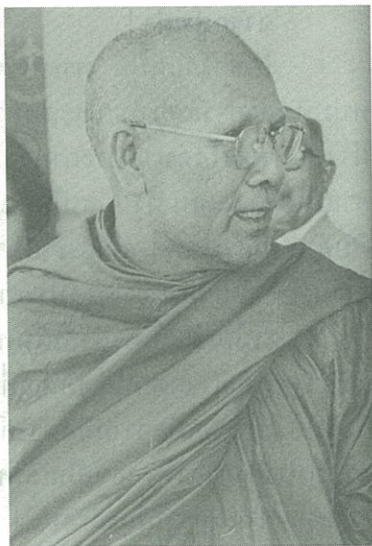
“เมื่อเข้าเขตพม่าก็เดินทางกันเรื่อยไป ไปพักอยู่ที่คอกะริบ คนไทยเรียกคูกดิก พักอยู่ที่นั่น ๔ คืน แล้วก็เดินทางต่อไปถึงจงโก้ ไม่มีเรือ ก็ว่าไม่มีสตางค์ค่าเรือ ไม่ใช่เรือไม่มี เลยเดินไปตามทุ่งนา เอาเสาโทรเลขเป็นเส้นทาง ถามเขาว่าเสาโทรเลขนี้มันไปไหน เขาบอกว่าไปมะละแหม่ง เราก็เดินตามสายโทรเลขนั้นไป ในการเดินทางนี้น่าสงสารสุนัข ๒ ตัว มันติดตามเราไปตั้งแต่แม่สอด

พระฉันอาหารมีอเดียว มันก็กินมีอเดียวด้วย พระนอนกลางแจ้ง มันก็นอนกลางแจ้งด้วย เวลานอนกลางคืนได้ยินเสียงท้อหมามันร้องจ๊อกๆ พวกเราบอกว่ามันหิว มันไม่ได้กินข้าว แต่มันก็ทนได้ก็ไปด้วยกัน...

“เวลาเดิน

ทางจากจงโก้ไปทุ่งนา
เป็นบ้านมอญทั้งนั้น หมาก็
ไปด้วยกัน ไป ๆ ก็ไปถึงแม่
น้ำใหญ่ ไม่สามารถจะว่าย
ข้ามได้แล้ว พวกเราก็นั่งลง
มองหน้ามองตากัน ท่านเจ้า
คุณประกาศิตบอกว่า สิงโต
มันจะหมดฤทธิ์ตรงนี้ ถ้าสิง
โตขึ้นว่ายก็จะจมน้ำกันตรงนี้
แหละ เลยบอกว่าไม่เป็นไร
บุญมีก็คงจะมีอะไรมาหอก
ประเดี๋ยวมีแขกแจวเรือ
เอี้ยดอ้าๆ มา เลยเรียกมา
บอกว่าจะไปฝั่งโน้น ทำมือทำไม้กัน พวกกันไม่รู้ภาษา เลยบอกว่า
ให้ช่วยพาข้ามฝากหน่อย เขาก็พาข้ามฝากให้ พอข้ามไปแล้วเรา
ยื่นของให้ ๒ สิ่ง กระจิกน้ำกับกาน้ำ แจกเอากาน้ำ ไม่เอากระจิก
เขาก็เอากาน้ำไป...

“ใกล้จะถึงมะละແหม່ງนี้ ก็มีแม่น้ำกันอีกสายหนึ่ง พวก
เราเดินไปถึงที่นั่นเย็น เหนื่อย ขี้ฝุ่นทั้งนั้น ชาวบ้านเห็นเข้าก็เลย
นิมนต์ให้นั่ง แล้วเขายกเก้าอี้มาให้ที่นั่งทุกองค์ แล้วเขาเอาน้ำปानะ
มาถวาย น้ำปานะที่เอามาถวาย คือ ส้มมะขามเปียก เอามาควน
กับน้ำ ใส่น้ำตาลหวานๆ เปรี้ยวๆ อร่อยดีเหมือนกัน ฉันทันแล้วชุ่ม
คอ เขาเลี้ยงพวกเราได้ฉันทัน ฉันทันเสร็จแล้วบอกว่าจะไปมะละແหม່ງ
จะไปกันยังไร เขาบอกว่าต้องข้ามเรือ เราบอกว่าสตางค์ไม่มี
พูดภาษาฝรั่งกับคนหนุ่ม บอกว่าสตางค์ไม่มี อุบาสิกคนหนึ่ง

บอกว่าไม่เป็นไร ดิฉันเสียใจให้ เราก็เลยข้ามฟากไปได้ด้วยความ
เรียบร้อย แล้วก็เดินทางเข้าเมืองกันละ...

“พอเดินไปได้สักหน่อย มีคนวิ่งมาดักหน้า มาถึงดักหน้า
แล้วบอกว่า นิมนต์ให้ไปแวะที่บ้าน พวกเราก็ไปแวะที่บ้าน ไปแวะ
ที่บ้านนั้น เท้าเปื้อนขี้ฝุ่นเขาเอาผ้าขาวสะอาดทั้งผืนเลย มาเช็ด
เท้าพระทุกองค์ แล้วนิมนต์ให้นั่ง ให้น้ำปาดหน้า...”

“เราพักอยู่ที่มะละแหม่งนี้ ๗ คืน แล้วก็ขอเดินทางไป
ก่อนอีก เขาก็ให้เรือข้ามฟาก เดินไป รถไฟมีแต่ว่าไม่ขึ้น อยาก
จะเดินกัน เดินไป ๒ วันแรกนับว่าสะดวกสบาย พอถึงวันที่ ๓
ซักจะเดือดร้อน เดือดร้อนตรงที่รองเท้ามันขาดไป แล้วไม่มีรองเท้า
จะใส่ เดินย่ำลูกกรวดลูกรัง เจ็บเท้าไปตามๆ กัน เวลาจะก้าวเดิน
นี่ก็ต้อง “ย่างหนอ” ทุกองค์ ไม่กล้าเดินไวกลัวเหยียบกรวด ต้อง
ค่อยๆ ย่องเดินไป แล้วทุกองค์หน้าตากล่ำด้วยความร้อน พุด
อะไรกันไม่ได้ เวลานั้นไม่ต้องพูดกัน รู้ใจกัน ว่ามันเจ็บเท้าเต็มที”

พระนักเทศน์

หลังจากกลับจากพม่า พระเดช
พระคุณหลวงพ่อก็มุ่งลงใต้ มีโอกาส
ได้พบหลวงพ่อบุทธทาส และร่วมเป็น
สหายธรรมสืบสานงานพระพุทธศาสนา
งานหลักของท่านคือการเทศน์ เริ่ม
เทศน์ตั้งแต่มีคนฟังเพียงคน ๒ คน
และเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แม้แดดแรง สายฝน
กระหน่ำ หรือหลังคาศาลารั้วก็ไม่เป็น
อุปสรรคในการเทศน์แต่อย่างใด

เมื่อเข้าสู่วิถีทางนักเทศน์
อย่างเต็มตัวแล้ว ท่านก็รับ
นิมนต์ไม่ได้ขาด เพราะ
ความศรัทธาของญาติโยมที่
บอกเล่ากันปากต่อปาก

“ที่นี่การเทศน์มัก
แหวกแนว ไม่เหมือนคนอื่น
ที่เขาเทศน์กันอยู่ทั่วไป คน
จึงสนใจฟัง ในการที่จะ
นิมนต์ไปเทศน์ ต่อมาก็กลายเป็น
นักเทศน์คู่ คือเทศน์ ๒
ธรรมมาสน์ พระที่เทศน์ด้วย
กัน...ชื่อท่านนาค ท่านมาอยู่
ที่กรุงเทพฯ อยู่วัดประยุร-
วงศ์...

“คราวหนึ่งเทศน์ที่
ศาลาวัดหนึ่ง ศาลาหักโครม
ลงไปเลย เขาก็ล้อกันว่า แหม พระนักเทศน์คู่นี้เทศน์กันจนศาลา
หักไปเลย ... การเทศน์ในสมัยนั้นไม่ใช่สบาย ต้องเดิน ญาติโยมไม่
เคยไปสงขลา ไม่รู้ระยะทาง อยู่ในเมืองนี้เดินไปถึงระโนด แล้ว
เทศน์ตอนบ่าย เทศน์เสร็จเดินทางกลับอีก ๒ วันถึงสงขลา ถึง
สงขลานั้นอนาคินหนึ่ง เดินไปอำเภอจะนะ ไปเทศน์ที่อำเภอโนน
ต่อไปอีก มันไกลๆ ทั้งนั้น เดินจนริมสบงนะขาด ด้วยอำนาจ
เสียดสีกับแข่งกับเขา...

“อาตมาทำหน้าที่เทศน์เท่านั้น ไม่ขอร้องในเรื่องให้ซ่อม

กุฎิซ่อมศาลา แม้เขาจะมานั่งอยู่ก็ไม่บอก เขาเห็นเอง อันนี้เป็น
อุดมการณ์ที่เกิดขึ้นในใจ ตั้งแต่เริ่มสั่งสอนคน คือ มีอุดมการณ์
ว่าจะเทศน์สอนคน จะไม่รบกวนเขาในเรื่องการก่อสร้าง สิ่ง
ที่เขาจะสร้างให้ เขาเห็นเองรู้อยู่แล้ว สละของเขาเอง จะไม่แจกกุฎิ
"ไม่ขออะไรเขาทั้งนั้น เป็นอุดมการณ์ที่มีมาแต่เริ่มแรก"

เริ่มงานปาฐกถาธรรม

ต่อมาภายหลังท่านเปลี่ยนรูปแบบการเทศน์ไม่เหมือนใคร
คือไม่ได้นั่งธรรมมาสน์ และถือคัมภีร์แต่ท่านยืนแสดงปาฐกถาธรรม

“ขอบอกตามตรงว่า เบื่อเต็มที่ในการเทศน์แบบเก่า เทศน์คู่ตามกันไปตามกันมา เล่นสำนวนอวดสำนวนกัน เสร็จแล้วญาติโยมไม่ได้อะไร... ไม่ได้พูดในเชิงธรรมะอันเป็นเนื้อแท้ที่ญาติโยมจะเข้าใจ...ควรจะเทศน์ในรูปแบบใหม่ เลยคิดว่าปาฐกถาดีกว่า...”

“ตอนนั้นอาตมามาเทศน์ที่กรุงเทพฯ ที่พุทธสมาคม หน้าวัดบวรนิเวศน์ กรรมการพุทธสมาคมกลัวเขาจะว่า ว่ายื่นพูด อุดสำหัดเก้อไว้ให้หนึ่ง อาตมาสั่งให้เอาเก้าอี้ออกทันที พอจะพูด บอกให้เอาออก อาตมาจะยื่นพูดให้ญาติโยมฟังดูว่า ยื่นพูดกับนั่งพูดมันเป็นยังไง อันไหนจะเข้าใจง่ายกว่ากัน แล้วก็เลยยื่นพูดเดี๋ยวนี้คนที่ดีอาตมานั้น ยื่นพูดหมดแล้ว...”

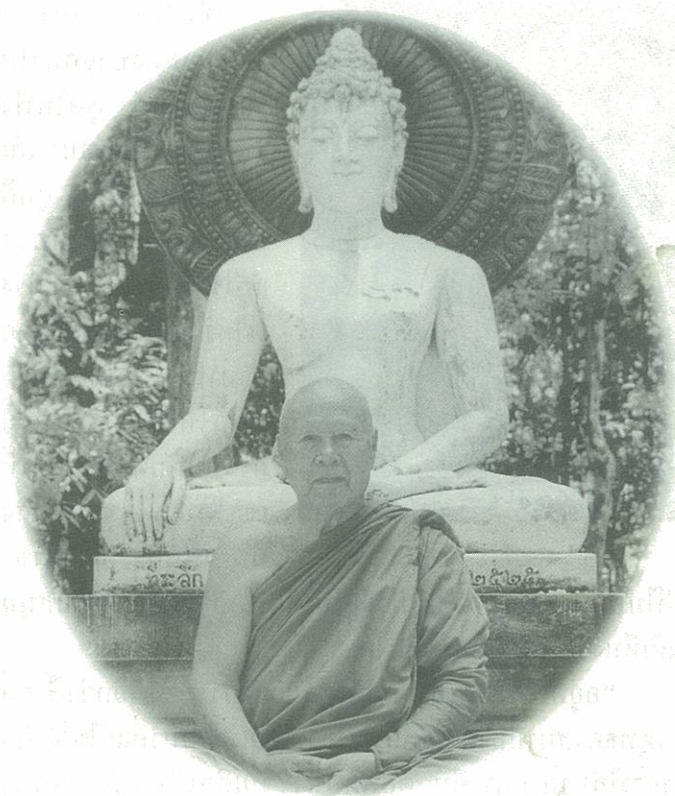
หัวข้อธรรมนั้นก็ประยุกต์ให้เข้ากับยุคสมัยและเหตุการณ์บ้านเมือง บางครั้งท่านกระตุงแรงๆ จนผู้หลักผู้ใหญ่พากันร้อนตัว

“โดยปกติวิทยุกรรมประชาสัมพันธ์นี้ เขาต้องมีต้นฉบับอาตมาไม่ได้เขียน ไปเทศน์เลย เทศน์กัณฑ์นั้นมันรุนแรง เทศน์เรื่องกินจอบกินเสียม กินเหล็กกินไหล กินกันใหญ่ แล้วก็ยกเรื่องกลบท ว่าเรื่อง “พารา สาวตถิ ใครไม่มีปราณีใคร ดุคือ ถือแต่ใจถึงที่ได้โดยกันให้พอ” ว่าอย่างนั้นแหละ...”

“ได้ข่าวว่าท่านจอมพลเคื่องใหญ่ บอกว่าไปนิมนต์พระอะโรมาเทศน์ ทำไมไม่ตรวจสอบสำบัดสำนวน เขาบอกว่าตรวจอะไร ท่านเทศน์ปากเปล่า ไม่ได้ตรวจสำนวนนี้

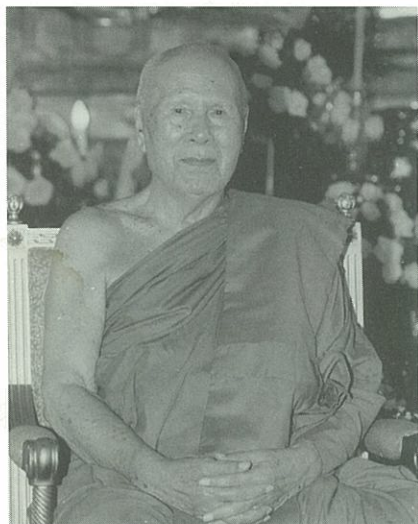
“แฮม หนังสือพิมพ์ก็ประโคมตามหลังอีก นี่มันดังออกไปตอนนี้องแหละ มันดังตอนพูดแรงๆ ในกรุงเทพฯ...”

นักปฏิบัติไสยศาสตร์

ช่วงหนึ่งของชีวิต ท่านได้ไปทำงานเผยแผ่ธรรมะที่วัดอุโมงค์ จ.เชียงใหม่ โดยคำแนะนำของท่านพุทธทาสให้ไปฟื้นฟูพุทธศาสนา ที่นี่เองท่านไปเปลี่ยนแปลงแก้ไขความเชื่อผิดๆ บางประการ เช่น ประเพณีตักบาตรเที่ยงคืนที่สืบทอดกันมานานได้เป็นผลสำเร็จ

“ขึ้นไปเชียงใหม่จึงได้เริ่มแสดงปาฐกถาในรูปแบบใหม่ พูดยให้ฟังง่าย ๆ ตรงไปตรงมา อันใดผิดก็บอกว่าผิด ถูกก็บอกว่าถูก อันใดควรแก่ใจก็แก่ใจ ไม่ต้องเกรงใจใคร แม้ประเพณีที่เคยทำมาที่เห็นว่าไม่เหมาะสมก็บอกให้เลิก อันนี้ไปกระทบกับคนอื่น คนที่เขาได้ประโยชน์จากสิ่งนั้น เป็นการทำลายเขา

เขาก็ไม่พอใจ แต่ว่าคนที่มีปัญญานั้นมีมากกว่า...มีคนสนับสนุนเห็นดีเห็นงามกับสิ่งเหล่านี้ก็มาก...

“อยู่ที่เชียงใหม่ทำงานต่อสู้กับสิ่งต่างๆ ที่เรียกว่าฝ่ายที่ไม่ใช่พุทธศาสนานี้มาก แก่หลายเรื่อง มีอยู่เรื่องหนึ่งที่แก้ไขได้ คือเรื่องการใส่บาตรกลางคืน ตอนตีหนึ่ง วันเดือนไหนเป็นวันเพ็ญพุธแล้ว คนก็ไปใส่บาตร เพราะเขาถือว่าพระอุปคุตมาจากสะดือทะเลมาบิณฑบาต ถ้าใครใส่บาตรพระอุปคุตจะเป็นเศรษฐี...

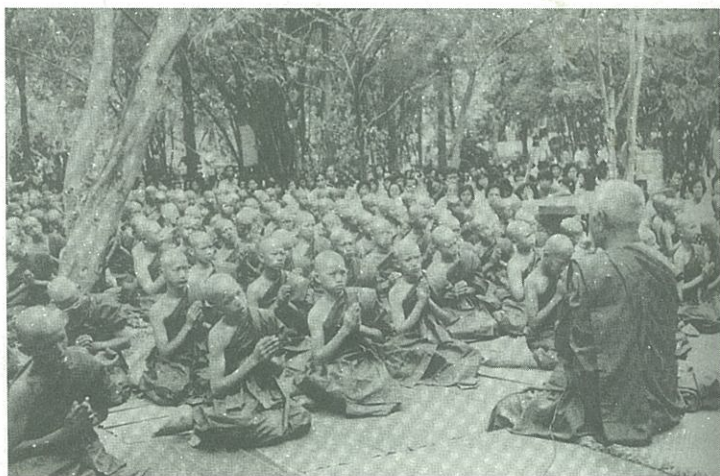
“อาดมาไปถึงวันเพ็ญแรกนั้น ตรงกับวันพุธพอดี เขาใส่บาตรกันใหญ่ ข้าราชการก็ไปใส่...เลยนึกแปลกใจว่าไม่ได้การใส่บาตรกลางคืนนี้ มันไม่ไหวนะ เลยเตรียมหัวข้อไว้ ไกล้วจะมีเพ็ญพุธอีก จะต้องแก้อันนี้...

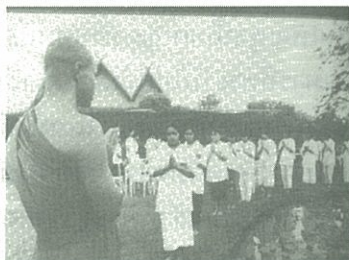
“ได้ใส่ปฏิทินดู มันไปเพ็ญพุธอีกเดือนต่อไป ก่อนจะถึง

วันเพ็ญพุทธนั้นแหละ เริ่มเทศน์...เทศน์ให้ฟังว่า มันไม่ถูก ผิดวินัย อาหารที่พระรับไปก็ฉันไม่ได้ เสียหาย ไม่ควรทำอย่างนั้น พุคกับชาวบ้านแล้วก็เขียนลงในหนังสือพิมพ์ เสร็จแล้วไปหาเจ้าคณะจังหวัดให้พุดกับพระ บอกว่าได้ทำอย่างทุกขัรือนเรื่องนี้ ผมบอกกับประชาชนแล้ว ประชาชนเขาเชื่อแล้ว ได้ทำสั่งพระ อย่าให้ออกไปตอนวันเพ็ญพุทธ ท่านก็สั่งไปทุกวัด แล้วเราก็สั่งญาติโยมให้คอยดูว่าพระวัดไหนออกมาบ้าง โยมหลวงศรีประกาศ แก่ตื่นตอนดึก เทียวเอารถออกดู มีพระบ้านนอกเดินเข้ามาองค์หนึ่ง แกพบเข้า บอกว่า เอามาทำอะไร เขาเลิกกันแล้ว พระองค์นั้นก็กลับวัดไป...

“งานที่ทำอยู่เชียงใหม่ ๑๐ ปีนี้ ทำให้ชาวบ้านเชียงใหม่ ตื่นขึ้นพอสมควร ในเรื่องการปฏิบัติกิจพระศาสนา มีความตื่นตัว ก้าวหน้า...พระสงฆ์องค์เจ้าก็ตื่นตัวขึ้น...”

กิตติศัพท์ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อกวในความเป็นคนกล้า กล้าคิด กล้าพุด และแก้ไขในสิ่งที่ทำให้พุทธศาสนาเสื่อมเสีย หรือทำลายความเห็นผิด และการกระทำผิดของชาวพุทธ ทำให้

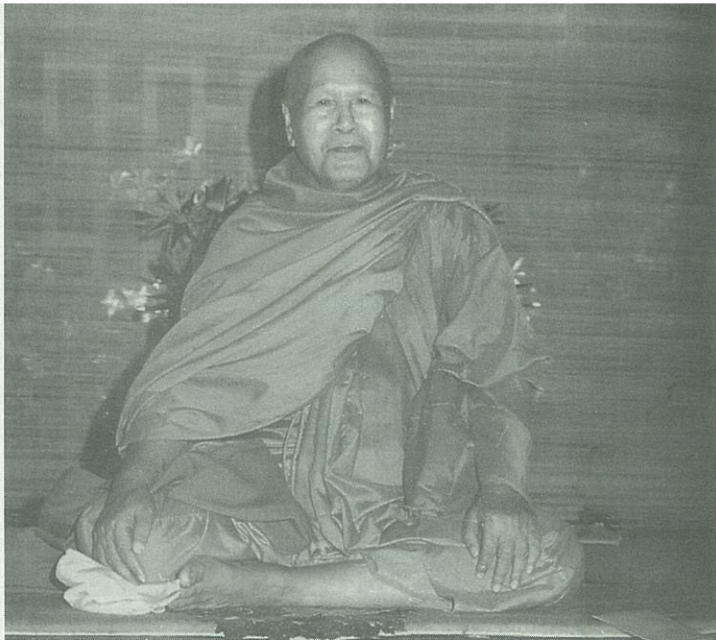

ชื่อเสียงของท่านโด่งดังมาถึงกรุงเทพฯ เมื่อกรมชลประทานจัดสร้างวัดขึ้นใหม่ ม.ล.ชูชาติ กำภู อธิบดีสมัยนั้น จึงได้นิมนต์ท่านมาเป็นเจ้าอาวาส ที่นี้เองท่านได้ปฏิวัติพิธีกรรมหลายอย่าง เช่น งานบวช งานศพ ฯลฯ ให้ลดความฟุ่มเฟือยไร้สาระลงเหลือเพียงความเรียบง่าย ประหยัด และได้ประโยชน์ ท่านให้ความสำคัญกับเยาวชนเสมอ จึงเปิดโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ เพื่อปลูกฝังธรรมะตั้งแต่วัยเด็ก

อุดมการณ์ไม่เปลี่ยนแปลง

พระเดชพระคุณหลวงพ่อกุศล ไม่เพียงเป็นพระนักเทศน์ผู้ถ่ายทอดธรรมะที่มีความลึกซึ้งมาสู่ความเรียบง่ายจับใจผู้ฟัง ท่านยังใช้งานเขียนเป็นเวทีประกาศธรรมด้วยอีกทางหนึ่ง ความปรารถนาในทางอักษรฉายแววตั้งแต่ครั้งเป็นสามเณรบ้าน ท่านเขียนเรียงความในหัวข้อ *นสียา โลกวิวัฒน์ - ไม่ควรเป็นคนรกโลก* จับใจผู้ตรวจข้อสอบ จึงสอบได้เป็นอันดับที่ ๑ ในการสอบนักธรรมตรี

ระหว่างที่ท่านเผยแพร่ธรรมอยู่เชียงใหม่ ท่านเขียนบทความลงในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น *คนเมือง* ได้รับความนิยมนจนสามารถนำมาเป็นจุดขายได้ เด็กขายหนังสือพิมพ์จะร้องเชิญ

ชวนว่า “หนังสือพิมพ์ครับ คนเมืองครับ ท่านปัญญาครับ”

และหากจะพินิจงานเขียนของท่านสักบทหนึ่ง ก็ใคร่ขอเลือกเรื่อง **วันเกิด*** ที่ท่านบันทึกไว้เมื่อครั้งอายุ ๔๔ ปี นอกจากท่านจะย้ำเจตนารมณ์ในการเลือกเส้นทางชีวิตของท่านแล้ว ยังให้ข้อคิดสำหรับชาวพุทธพึงสำนึกระลึกถึงในวันเกิด เป็นอุดมการณ์ที่ท่านปฏิบัติมาอย่างจริงจังต่อเนื่องมาตราบอายุเข้าปีที่ ๕๐ แล้ว

คณะผู้จัดทำนิตยสารสาวิกาขอร้อยมาลัยอักษรถวาย
เป็นการแสดงกตัญญูกตเวทิตา ณ โอกาสนี้

* อ่านในคอลัมน์ เรื่องพิเศษ หน้า ๒๑๙

วันเกิด

วันนี้ วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ถ้าพูดกันโดย
สมมุติก็เป็นวันตรงกับวันเกิดของข้าพเจ้าและอายุของข้าพเจ้าครบ
๕๕ ปีบริบูรณ์ ในวันนี้ ถ้านับอายุของการเกิดเป็นพระภิกษุก็ได้
๒๔ พรรษา รวมทั้งเป็นสามเณรด้วย ๒ ปี ก็ได้ ๒๖ พรรษาแล้ว
คนอายุ ๕๕ ปีนับว่าเป็นคนแก่สำหรับสมัยนี้

เพราะวันนี้เป็นวันเกิด เข้านี้ข้าพเจ้าตื่นนอนไม่เป็นการ
ตื่นนอนตามปกติที่เคยตื่น เพราะเมื่อคืนนี้เดินทางไปปาฐกถาที่
อำเภอจอมทอง ห่างจากที่พักของข้าพเจ้าเป็นระยะทาง ๕๒ กม.
ปาฐกถาจบลงไปเมื่อเวลา ๒๓.๐๐ น. แล้วเดินทางกลับโดย
รถยนต์ผ่านถนนที่ขรุขระเต็มที มาถึงที่พักเวลา ๑.๐๐ น. ของ
วันใหม่ไปแล้ว

ถึงกุฏิพอเปิดไฟสว่าง ได้เห็นตัวปลวกดำเป็นจำนวน
ล้านกำลังเดินขบวนตามเสา แล้วได้ย้วยเยี้ยไปตามพื้นนอกห้อง
เปิดประตูดูข้างใน ดีที่มันยังไม่รุกรานถึงขนาดเข้าไปถึงที่นอน

ข้าพเจ้ามองแล้วนึกในใจว่า ‘เจ้าตัวปลวกดำเป็นสัตว์
ออกหากินในเวลากลางวัน กลางวันเก็บตัวเสียบในรัง การที่ต้อง
เก็บตัวก็เพราะกลัวภัย ถ้าขึ้นเดินขบวนกลางวัน พวกนกเห็นเข้า
ก็กินหมด มันจึงต้องออกหากินกลางคืน’

ทำให้คิดถึงพุทธภาษิตในธรรมบทที่ว่า

“สัตว์ทั้งหลายย่อมกลัวต่ออาชญา กลัวต่อความตาย
เราควรคิดถึงเขาออกเรา แล้วไม่ควรทำใครให้เดือดร้อน”

เมื่อนึกถึงคำภาษิตดังกล่าว คุณธรรมคือเมตตาก็เกิดขึ้นใน
ใจของข้าพเจ้า เด็กจะกวาดปลวกให้หมดไป ข้าพเจ้าห้ามเขา
เพราะถ้ากวาดมันคงตายไปหลายตัว เรารักตัวเรา รักชีวิตของเรา
อย่างไร ควรมีใจรักและสงสารผู้อื่นอย่างนั้นบ้าง ตัวปลวกจึงไม่ถูกร
บกว

ข้าพเจ้านึกต่อไปว่า มีทางเดียวที่จะทำให้มันลอยทัพ คือ
เปิดไฟให้สว่าง มันจะได้หนีกว่าสว่างแล้ว สัญชาติญาณการหนีภัย
จะมาเตือนมันให้ลอยไปเอง

ข้าพเจ้าจึงพูดกับมันในใจว่า ‘ปลวกดำเอ๋ย ฉันรู้ดีว่ายาม
นี้เป็นยามสุขสบายของพวกเจ้า พวกเจ้าไม่เคยกัดหรือทำลายสิ่ง
ใดของฉัน อย่างมากก็เพียงแต่ไต่ตอมแล้วก็กลับในตอนเช้า ฉัน
ได้พบอาการแบบนี้มาหลายครั้งแล้ว คืนนี้ถ้าฉันไม่เปิดไฟไว้ พวก
เจ้าอาจล่องล้าเขตแดนเข้าไปถึงในห้อง ฉันจะนอนไม่หลับ ฉันจึง
ต้องแสดงความเสียใจเล็กน้อย ในการเปิดไฟหลอกเพื่อให้พวกเจ้า
ลอยไปหาที่เกี่ยวในทางอื่น หวังว่าพวกเจ้าคงไม่โกรธฉันนะ’

แล้วข้าพเจ้าก็เปิดไฟข้างนอกทิ้งไว้ เข้าห้องไหว้พระก่อน
นอน นอนหลับสบายตลอดคืน ตื่นเช้าตะวันขึ้นแล้ว เปิดประตู
ออกไปข้างนอกดูเจ้าปลวกดำ หายไปหมดแล้วจริงๆ รู้สึกเบาใจ

กิจที่ต้องทำในตอนเช้าก็คือ โกงหนวดเครา ทุกครั้งที่ โกงหนวด เคยนึกว่าโกงทุกวันนี้ยุ่งมาก จะเก็บไว้โกงพร้อมกับผมไม่ดีกว่าหรือ แล้วนึกถึงภาพหนวดยาว-เคราดก รู้สึกว่าไม่เหมาะสม กลายเป็นคนน่ากลัวมากกว่าน่าไหว้ พระพุทธองค์ทรงรักระเบียบ ความเรียบร้อย แม้ชาวอินเดียในสมัยนั้นจะนิยมไว้หนวดเครา แต่พระองค์ให้สาวกโกนให้เกลี้ยง มองแล้วเรียบร้อยสะอาดดีกว่า

ในสมัยก่อนพระคงไม่โกงหนวดทุกวัน เพราะเครื่องมือไม่ดีพอ ท่านอาจโกงหนวดพร้อมกับการโกนผม แต่การปลงผม คงไม่ปลงพร้อมกันอย่างที่เห็นกันในเมืองไทย อาจเข้าแบบต่างคนต่างโกนตามพอใจ เพราะพระลังกาอินเดียทำกันอย่างนั้น แม้ในสมัยนี้ พวกเราอาจเห็นว่าเป็นการขาดการสามัคคี แต่ทว่าเวลาพระเหล่านี้ท่านจะทำอะไร ท่านก็ทำกันอย่างสามัคคีเสมอ

ฉันเช้าแล้วกลับที่พัก เข้าห้องนั่งทำสมาธิเสียหน่อย ตามปกติที่เคยทำในเวลาเช้า สำหรับวันนี้ ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นวันคล้ายวันเกิดควรทำให้นานเป็นพิเศษ จึงนั่งนานกว่าปกติ จบการนั่งแล้วก็เข้าห้องสมุดเพื่อทำงานเขียนอ่านอย่างเคย ตั้งใจว่าจะเขียนอะไรเป็นที่ระลึกสำหรับวันเกิดสักเรื่องหนึ่ง แล้วเอาลงใน *ชาวพุทธ* ประจำเดือนมิถุนายน

ชาวโลกที่เจริญด้วยการศึกษา ย่อมถือวันเกิดเป็นวันสำคัญของชีวิต เมื่อดิถีวัน-เดือน-ปีเวียนมาถึงวันเกิด ก็มีความพอใจพอใจว่าตนมีอายุรอดมาได้อีกปีหนึ่ง ไม่ตายเสียในระยษะนั้น และมักจัดให้มีการฉลองวันเกิดตามควรแก่กรณี ถ้าเป็นคนใหญ่คนโตโดยยศตำแหน่ง ก็มีการฉลองใหญ่โตขึ้นตามควรแก่ฐานะ เราจึงได้ข่าววันเกิดกันบ่อยๆญาติมิตรของใครก็ไปอวยพรกันในวันเกิด

ชาวพุทธเมื่อถึงวันเกิดก็ทำความดีตามหลักพุทธศาสนา เช่น บริจาคทาน รักษาศีล ให้เคร่งขรึมกว่าปกติวันหนึ่ง หรือเข้าที่ สวดมนต์ภาวนาบ้าง เป็นการฉลองวันเกิดที่เป็นบุญ บางท่านก็ ทำบุญง่าย ๆ เช่น ดักบาตรในวันเกิดแล้วก็หมดพิธี การทำอะไร ถ้าเป็นไปในทางที่เป็นบุญก็ควรชม ถ้าเป็นไปในทางบาปก็ควรติ

ตามที่สังเกต การทำบุญวันเกิดในสมัยนี้ ที่เป็นบุญน้อย แต่เป็นไปในทางสนุกกันเสียมากกว่า เพราะจิตใจของชาวโลกใน สมัยนี้เดินลงไปในทางต่ำทุกที สิ่งใดที่ยั่วชวนชวนใจก่อให้เกิดความ สนุกสนานแล้ว ดูเหมือนว่าเป็นเรื่องที่ทำกันได้ง่ายและไม่กลัวการ หมดเปลือง ส่วนการทำที่เป็นไปในด้านดี ทำได้ยากและเกรงจะ หมดเปลืองโดยไม่ได้อะไร

มีคนเป็นจำนวนมากทำบุญวันเกิดแบบบาป ควรจะเรียกว่า “การทำบาปวันเกิด” กันมากกว่า ที่เป็นไปในรูปนี้ก็เนื่องจากเหตุ คนนั้น ๆ มีลูกน้องมาก พวกลูกน้องคอยหาเรื่องสนุกกันอยู่ พอ ถึงวันเกิดของนายก็เตรียมฉลองเป็นการใหญ่ เริ่มด้วยทำบุญเลี้ยง พระนิดหน่อยพอเป็นพิธี พอพ้นจากพระก็เลี้ยงพวกมารต่อ เช่น เลี้ยงกลางวัน-บ่าย-เย็น-กลางคืน เป็นการเลี้ยงแบบเปิดบาร์ฟรี การเปิดบาร์ฟรีก็หมายความว่าเปิดประตูใจให้ผีเข้าสิงนั่นเอง เพราะพอดื่มเมากันแล้วมีการเต้นรำ หรืออะไรต่างๆ เป็นการหา ความสนุกทางตา ทางหู ทางลิ้น บางทีแถมทางจมูกทางกายด้วย คนเมาแล้วก็หมดความคิดว่าตนเป็นอะไร

การทำอย่างนี้เป็นบุญที่ตรงไหน จึงควรเรียกว่า ทำบาป วันเกิดกันมากกว่า และประโยชน์ที่ได้ก็เรื่องสั้นเปลืองและเมามาย กันเท่านั้น นี่มิใช่ทางของพุทธธรรม

ชาวพุทธควรทำบุญวันเกิดในทางที่เป็นประโยชน์ ถ้าเป็น

คนใหญ่คนโตควรหันเข็มเข้าหาธรรมะ เช่น พอถึงวันเกิดต้องตื่น
แต่เช้า อาบน้ำชำระกายให้สะอาดเป็นการล้างภายนอก แล้วทำ
บุญตักบาตรแก้ภิกษุผู้มาบิณฑบาตตามปกติ ต่อแต่นั้นควรเข้า
ห้องพระ จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย สวดมนต์ด้วยดวงจิตที่สงบ
จบการสวดมนต์แล้ว นั่งทำความสงบใจ สอบถามตนเอง เดือน
ตนเอง เช่น ถามตนเองว่า

เดี๋ยวนี้อายุเท่าใดแล้ว ทำงานในหน้าที่อะไร ได้ทำงานใน
หน้าที่เรียบร้อยดีหรือเปล่า

ในฐานะเป็นพ่อบ้านแม่เรือน ได้ทำหน้าที่ดีไหม เลี้ยงลูก
ถูกหลักหรือเปล่า

หนึ่งปีที่ผ่านมาได้กระทำความชั่วอะไรบ้าง ทำดีอะไรบ้าง
การงานก้าวหน้าหรือถอยหลัง มีอะไรควรดัดแปลงแก้ไขให้ดีขึ้น
เป็นต้น

การสอบสวนพิจารณาอย่างนี้เป็นกรมองตนเอง เพื่อให้
รู้จักตนเอง เพราะถ้าเราไม่รู้จักตนเองก็จะแก้ไขตนเองไม่ได้ ในวัน
เกิดควรเป็นวันมองตนเอง มองให้เห็นชัดว่าตนเป็นอย่างไร แล้ว
หาทางแก้ไข เป็นการกลับตนกลับใจเกิดใหม่ต่อไป นี่เป็นทางที่ถูก
เป็นการทำบุญที่ง่าย ๆ ไม่ต้องลงทุนอะไรมากนัก แต่เป็นการเก็บ
เกี่ยวผลได้มาก

เมื่อสอนตนเองจบแล้ว ตั้งใจจะดัดแปลงแก้ไขตนเอง
ให้ดีขึ้นแล้ว ในวันนี้คงจะมีใคร ๆ ที่รู้จักมากอยุ่พรบ้าง
พรหมายถึงความดี การมาอวยพรก็คือการนำความดีมาให้
เราต้องทำตนให้ดีเพื่อรับของดีไว้ ถ้าหากทำได้ควรประชุมคนที่
เป็นบริวาร แล้วแจกของขวัญแก่เขา ของขวัญที่ดีคือธรรมะของ
พระพุทธองค์

ผู้ฉลองวันเกิดควรสอนเตือนผู้น้อยด้วยการยกตัวเป็น
พยาน อย่าพูดเรื่องความดีของตนเอง แต่พูดเรื่องความชั่วของ
ตนดีกว่า มีอะไรอยู่บ้าง เวลานี้ความชั่วนั้นๆ เขาไปแล้วหรือยัง
และเขาไปโดยวิธีการอย่างไร ใช้หลักเกณฑ์อะไรในการบรรเทา
ความชั่วออกจากตน เป็นการพูดเร่งเร้าคนอื่นให้รู้สึกตัว และ
อยากเปลี่ยนชีวิตของตนเข้าหาความดีกันบ้าง

ถ้าหากมีสิ่งใดที่ตนเคยทำผิดเสียหายแก่ผู้อยู่ใต้ปกครอง
ก็จงสารภาพความผิดนั้นๆ เสียโดยซื่อตรง เป็นการปลงอาบัติกัน
ในวันเกิด เป็นการทำความเข้าใจถูกต้องกัน ความผิดพ้องหมองใจ
กันก็หายไป เป็นการปรับปรุงความเข้าใจถูกต้องกัน และอยู่กันได้
อย่างเปิดเผย ไม่มีอะไรที่จะต้องปิดบังซ่อนเร้นได้อีก

ถ้าผู้ใหญ่ทำอย่างนี้ ผู้น้อยก็จะเห็นใจและมีความเคารพ
ในผู้ใหญ่มากขึ้น เพราะเห็นว่าผู้ใหญ่เป็นคนเปิดเผย มองง่าย ไม่
เป็นภัยแก่ใครๆ การทำอย่างนี้เป็นทางดีทางหนึ่ง

ส่วนการเลี้ยงดูอะไรนั้น ถ้าจะเลี้ยงก็ควรเลี้ยงอาหาร
ประเภทบริสุทธิ์ เป็นการเลี้ยงแบบบุญ อย่าให้มีของมีนเมาในพิธี
วันเกิด การอวยพรให้อายุยืนด้วยน้ำเมมาเป็นการทำให้อายุสั้น
เราชาวพุทธควรอวยพรกันด้วยน้ำบริสุทธิ์ใส่ดอกไม้หอมดีม
แล้วชื่นใจ น้ำเมมาเป็นน้ำผี ดื่มแล้วไม่ชื่นใจ ถ้าเรามีการเลี้ยงของ
กันบ่อยๆ ก็เป็นการเลี้ยงผีไว้ในสังคมนั่นเอง

สังคมในสมัยนี้เป็นสังคมพิการมากเข้าทุกที เพราะพวก
เราส่งเสริมความชั่ว พวกเราหลงแสวงหาความสุขกันทางเนื้อ
หนังอย่างเดียว ไม่ลองหาความสุขทางใจกันเสียบ้าง ความสุข
ทางใจเป็นความสุขที่สงบ ประณีต และดีกว่าเป็นไหนๆ เชิญท่าน
ลองชิมดูบ้างก็ได้

ที่จริงการฉลองวันเกิดก็คือการฉลองวันตายหรือฉลองความทุกข์นั่นเอง เพราะความเกิดเป็นทุกข์ และมีเกิดก็ต้องมีตายเป็นของคู่กัน การอยู่ในโลกนี้เป็นความทุกข์ ชีวิตคือก้อนทุกข์ที่ต้องบริหารอยู่ทุกวัน มันจึงเป็นเหมือนหัวผี เหมือนลูกศรที่ติดอยู่กับตัวคนเสมอ

พุทธศาสนาสอนให้กลัวความเกิด เพราะถือว่าความเกิดเป็นมูลเหตุของทุกข์ทุกชนิด มีเกิดตัวเดียว ก็มีแก่ เจ็บ ตาย และอะไรอีกหลายร้อยอย่าง รวมแล้วก็กล่าวว่า ความเกิดเป็นทุกข์ และทุกข์เป็นภัยอันใหญ่ของสัตว์โลก แต่ชาวโลกไม่ชอบความจริง ทุกคนชอบความหลงจึงต้องคิดปลุกสังสารวัฏฏ์ตลอดมา

ร่างกายของสัตว์อยู่ในสภาพเปลี่ยนแปลง ที่เป็นสิ่งที่มีชีวิตอยู่ได้ ก็เพราะยังมีการเปลี่ยนอยู่เท่านั้น หยุดเปลี่ยนเมื่อใดก็แตกดับ ความแตกดับคือที่สุดของความเปลี่ยนแปลง ฉะนั้นถ้ากล่าวกันโดยทางเนื้อแท้แล้ว เราเกิดทุกวินาที เราตายทุกวินาที เมื่อเกิดทุกวินาทีแล้ว ทำไมจึงฉลองวินาทีเกิดกันเล่า

ฉลองวันเกิดปีละครั้งน้อยไป ฉลองวินาทีเกิดดีกว่า และการฉลองวินาทีเกิดก็คือการอยู่ด้วยความไม่ประมาท ดำรงตนอยู่ในความเพียรชอบ คือเพียรระวังมิให้บาปเกิดขึ้นในสันดาน เพียรละบาปที่เกิดแล้วให้หมดไป เพียรทำกุศลให้มาก และเพียรรักษากุศลไว้มิให้เสื่อม บุคคลใดมีความเพียรในรูปนี้ ผู้นั้นชื่อว่าทำบุญวันเกิดทุกวินาที สมกับที่ตนเกิดอยู่ทุกวินาที ตายอยู่ทุกวินาที

การทำบุญวันเกิดบางครั้งก็เป็นการเบียดเบียนคนอื่นเหมือนกัน เช่นท่านผู้ใหญ่ที่ปกครองคนมาก พอถึงวันเกิดก็บอกลูกน้องให้ทราบโดยการแจกบัตร หรือให้ลูกน้องที่ใกล้ชิดเป็นคน

จัดงาน ตัวผู้ทดลองอยู่หลังฉาก และแสดงความประสงค์ว่าอยาก
ได้สิ่งนั้นสิ่งนี้ ให้ทำเสมือนว่าลูกน้องมีความภักดีและจัดมาให้เอง
แต่ความจริงลูกน้องหาได้ทำด้วยความเต็มใจไม่ ทำเพราะเกรงใจ
นายเท่านั้น สมัยนี้การเงินฝืดเคืองอยู่แล้ว ถ้าทำกันในรูปแบบนี้
เป็นการเบียดเบียนเหมือนกัน ฉะนั้นจึงควรถือว่าไม่เป็นบุญอะไร
ถ้ามีใครที่จะทำบุญวันเกิดก็ทำตามลำพัง ทำตามสามารถที่ตนมี
ไม่ต้องทำแบบอวดบารมีจนผู้อื่นเดือดร้อนจะเป็นบุญกุศลอย่างยิ่ง

อีกประการหนึ่ง การทำกุศลไม่มีความจำเป็นต้องตีฆ้อง
ร้องป่าว เพราะชาวพุทธมุ่งความบริสุทธิ์ใจเป็นข้อใหญ่ และพุทธ
ศาสนามีข้อคำสอนที่เป็นไปเพื่อความอยากใหญ่ เพื่อความหรูหรา
ฟุ่มเฟือย ขอพวกเราชาวพุทธจงไตร่ตรองดูกันบ้างเถิด

กุศลที่ควรทำโดยไม่ต้องลงทุนเลขนั้น คือการชำระใจ
ของตนให้สะอาด เป็นงานที่ทำโดยไม่ต้องรบกวนใคร เป็นงานที่
ให้ผลมาก เป็นงานที่ทำให้อายุพุทธศาสนาถาวรสืบกาลนาน จึง
ขอเสนอเรื่องนี้แก่พี่น้องผู้ไคร้ธรรมทั้งหลายในวันเกิดของข้าพเจ้า

ดูกร ภิกษุปัญญานันทะ บัดนี้อายุของเธอได้ ๔๔ ปี
บริบูรณ์แล้ว ร่างกายของเธอเปลี่ยนมาตามวาระของการเกิด-ตาย
เป็นลำดับไม่รู้กี่ร้อยล้านครั้งแล้ว เดี่ยวนี้ผมของเธอหงอกแล้ว
ฟันของเธอหลุดไปหลายซี่และกำลังจะถูกหมอฟันถอนก็อีกหลายซี่
ขนัยน์ตาของเธอก็ต้องสวมแว่นช่วยสายตาแล้ว ความแข็งแรงของ
ร่างกายก็อ่อนแอลงไปทุกวันเวลา

เธอเป็นเหมือนโคที่เขาจักจงไปฆ่า ใกล้เคียงความตายที่แท้
จริงเข้าไปทุกที เธอจึงไม่ควรประมาทในวัย-ชีวิตและความไม่มีโรค
ชีวิตไม่เที่ยง ความตายเป็นของเที่ยง เธอจะต้องตายเวลาหนึ่ง

เธอไม่ต้องกลัวกับความตาย แต่จงกลัวความเกิดเกิด เพราะมีเกิดจึงมีตาย จงพิจารณาให้เห็นภัยในการเกิดแล้วหนีจากความเกิดเสียเถิด

ในความเป็นบรรพชิตของเธอ เธอได้ทำชีวิตให้เป็นประโยชน์อยู่บ้าง ด้วยการปลุกใจคนให้รู้จักพระธรรมและเตือนเขาให้ทำความดี แต่เธออย่าเตือนผู้อื่นฝ่ายเดียว จงเตือนตนของเธอเสียด้วย เธอมีความมุ่งหมายอย่างใดในชีวิตที่เธอได้ตั้งใจเมื่อคราวเดินทางกับคณะมหาจาริก* ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ เธอยังคงมั่นอยู่ในคำปฏิญญานั้น นั่นเป็นความดีของเธอประการหนึ่ง

งานที่เธอทำเพื่อศาสนานั้น เป็นงานหนักและใหญ่โต การทำงานของเธอกระทบคนโน้นบ้างคนนี้บ้าง เธอมีทั้งคนชอบและคนไม่ชอบ เธอไม่ต้องหวั่นไหว จงทำงานไปตามหน้าที่ ถือธรรมเป็นแนวทางไว้เถิด ธรรมะย่อมรักษาคุ้มครองเธอเสมอ

โลกยังต้องการพระที่แท้จริง ใจเด็ด เสียสละ ไม่เห็นแก่ลาภสักการะ บูชาธรรมเป็นสรณะ ขอให้เธอรวบรวมพวกให้มาก แล้วหันพวกอธรรมให้แหลกไปเถิด อย่าตายด้วยความเกียจคร้านเลย พุทธศาสนาในเมืองไทยยังไม่เจริญ คนไทยเป็นชาวพุทธกันแต่เพียงชื่อ หาได้ดำเนินชีวิตตามแบบชาวพุทธที่แท้ไม่ เพราะเขาขาดการศึกษาอบรมในทางที่ถูกต้อง

เธอจงช่วยเขาให้พบแสงสว่างบ้างเถิด เพราะคนที่ต้องการแสงสว่างมีอยู่ ส่วนพวกที่ไม่ต้องการนั้นปล่อยให้เขาเถิด เขาอยากเป็นตัวนอนในส้วมก็ไม่ใช่ไร

*ครั้งที่ไปเผยแผ่ธรรมะยังต่างแดนร่วมกับพระโลกนาถ

ปัญญาอันทะเยอ逸逸 วันนี้เป็นวันเกิดของเธอ ขอเธอจง
ปฏิญาณกับตัวเธอเองว่าจักทำอะไรบ้าง ทำเสียเดี๋ยวนี้...

- ข้าพเจ้าจึงวางหลักเกณฑ์ไว้ในใจดังนี้
๑. ร่างกายชีวิตเป็นของพระรัตนตรัย ข้าพเจ้าเป็นทาสพระ
รัตนตรัยโดยสมบูรณ์
  ๒. ความมุ่งหมายของข้าพเจ้าอยู่ที่ประกาศคำสอนที่แท้
ของพุทธศาสนา
  ๓. ข้าพเจ้าต้องเป็นคนกล้าพูดความจริงทุกกาลเทศะ
  ๔. ข้าพเจ้าจักต้องสู้ทุกวิถีทางเพื่อทำลายสิ่งเหลวไหลใน
พระพุทธศาสนา นำความเข้าใจถูกมาให้แก่ชาวพุทธ
  ๕. ข้าพเจ้าไม่ต้องการอะไรเป็นส่วนตัว นอกจากปัจจัยสี่
พอเลี้ยงอัตภาพเท่านั้น ผลประโยชน์ใดที่เกิดจากงานของข้าพเจ้า
สิ่งนั้นเป็นงานของที่เป็นส่วนรวมต่อไป
  ๖. ข้าพเจ้าถือว่าคนประพฤติชอบตามหลักธรรมเป็น
ผู้ร่วมงานของข้าพเจ้า นอกจากนี้ไม่ใช่

นี่คือความตั้งใจและแผนงานของข้าพเจ้า

แจ่มกระจ่างกลาง ดวงใจ

“การที่ท่านปัญญาอันทะนันทวีธีการแสดงธรรมพูดปากเปล่า
แบบบรรยายหรือปาฐกถามาใช้ จนเป็นที่นิยมแพร่หลายทั่วไปได้
ก็เพราะท่านมีความอาจหาญแก้อั้วกล้ากระทำในสิ่งที่เห็นว่า
ถูกต้องดีงาม เป็นประโยชน์”*

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต)

“หลวงพ่อบัณฑิต ทำงานอยู่อย่างเดียวคือสอน สอนทุก
โอกาส ไม่ว่าจะในงานบวช งานศพ งานทำบุญที่วัด ในห้องปาฐกถา
ทางวิทยุ โทรทัศน์ เดินทางไปสอนตามสถานที่ต่างๆ ทั้งใน
ประเทศและต่างประเทศ จนภาพพจน์ออกมาว่าท่านเป็นพระผู้
สอนธรรม”*

ศ.นพ.ประเวศ วะสี

“ท่านเป็นบุรุษอาชาไนย บุรุษอาชาไนยนั้นเป็นบุคคลที่หา
ได้ยาก บุรุษอาชาไนยเป็นผู้มีปัญญาเครื่องทรงไว้ดีนี้มาเกิดใน
ตระกูลใดตระกูลนั้นก็จะมีความสุข เฉพาะท่านปัญญาเรียกว่าเกิด
ในตระกูลใด เกิดในประเทศใด ประเทศนั้นก็มีความสุข มาอยู่วัด
ใด วัดนั้นก็มีความสุขความเจริญ”*๑

พระธรรมวิสุทธิกวี วัดโสมนัสวิหาร

“ขอถวายหน้าที่อันนี้ แด่น้องท่านปัญญา เป็นแม่ทัพโลก
เพื่อจะทำสงครามโลกกับโลกที่มันเห็นแก่ตัว ให้กลายเป็นโลกที่
ไม่มีความเห็นแก่ตัว”*๒

พุทธทาสภิกขุ

คมความคิดที่ยกมา เป็นนันททัศนะที่มีต่อพระธรรม
โกศอาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) เจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสฤษฎ์
จ.นนทบุรี พระผู้ที่สาธุชนสามารถก้มลงกราบได้อย่างสนิทใจว่า
ท่านจะไม่พ่นน้ำหมาก อาบน้ำมนต์หรือโบ้หวยให้ไขว้เขวไปจาก
ความเป็นพุทธะ อันมีความหมายถึงผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

พระผู้ปฏิบัติตน ขอมอบกายถวายชีวิตแด่พระรัตนตรัย
จะเดินตามรอยบาทพระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าไปตราบจนถึง
ที่สุดแห่งชีวิต

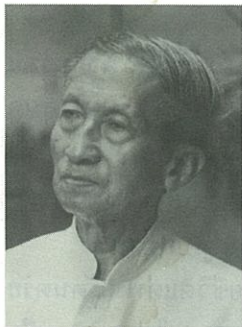
๑. จากหนังสือ ปัญญานันทประวัติคน รวบรวมโดยพระมหาทวีป กตปุญโญ จัดพิมพ์เป็นอาจา-
ริยบูชาในโอกาสครบรอบ ๘๔ ปี

๒. สำนึกจากท่านพุทธทาส ส่งถึง หลวงพ่อปัญญา ในวาระวันเกิดครบรอบ ๘๐ ปี

จากชีวิตนักบวชที่เริ่มต้นเป็นสามเณรเมื่ออายุ ๑๘ ปี กลายเป็นพระเถระผู้ใหญ่ที่มีผู้คนเคารพเลื่อมใสมากมาย ทั้งใน และต่างประเทศ ในวัย ๕๐ แม้ร่างกายสังขารจะแปรเปลี่ยนไปตามสภาวะธรรมแห่งความเป็นอนิจจัง หากอุดมการณ์ที่จะทำตนให้เป็นไทและช่วยคนอื่นให้เป็นไทเพื่อให้โลกร่มเย็นด้วยพระธรรม ยังดำรงมั่นเสมอ มิแปรเปลี่ยน

...๗๒ ปี ในชีวิตนักบวชที่ยังคงงามสง่าด้วยการทำหน้าที่อย่างไม่รู้เหน็ดเหนื่อย

ลูกศิษย์ลูกหา ตลอดจนผู้ใกล้ชิด ได้เรียนรู้สิ่งได้จาก หลวงพ่อผู้เป็นที่รักและเคารพยิ่ง ลงมาฟังทัศนะจากท่านเหล่านี้

อ.วิโรจน์ ศิริธัม্ম ประธาน มูลนิธิเผยแผ่ชีวิตประเสริฐ

ผู้อาวุโสวัย ๘๐ ผู้ยังแจ่มจันกับการทำงานสร้างสรรค์สังคม โดยมีพระธรรมนำทาง เป็นจรรยาวัตรสำคัญ ที่ช่วยผลักดันให้แนวคิดของท่าน พุทธทาสและท่านปัญญาไปสู่ชุมชน

ทั้งยังเป็นหนึ่งในผู้เสนอให้ หนังสือ *คู่มือมนุษย์* เข้าไปบรรจุในหลัก

สูตรการศึกษาให้ได้อย่างไม่ย่อท้อ

“ท่านปัญญาเป็นคนบุคลิกน่าชม ไม่ถือเนื้อถือตัว ให้ความเป็นกันเองกับทุกคน ผลงานของท่านมีมากมายมหาศาล ที่ผมติดใจมากเป็นพิเศษ คือ *รักลูกให้ลูกทาง* เป็นข้อเขียนที่ให้แนวทางในการเลี้ยงลูกเป็นอย่างดี ท่านคงเห็นว่าในแง่ของสังคม

ครอบครัว ถ้าดูแลไม่ดี รักลูกไม่ถูกทาง ก็จะเกิดความเสียหาย
อย่างใหญ่หลวง สังคมสมัยใหม่ การดูแลลูกเป็นการตามใจลูก
เรียกว่าออกนอกทางไกลไปมาก ท่านจึงเทศน์เตือนให้รักลูกให้
ถูกทาง ให้เขาอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม ไม่สร้างความเดือดร้อน
ให้ตัวเองและผู้อื่น เรื่องนี้คนสนใจกันมาก ออกอากาศต่อเนื่อง
ที่เชียงใหม่ เป็นที่ลูกออกลูกใจพ่อแม่มากเพราะท่านบรรยายได้
ละเอียดลออจริง

“งานของท่านปัญญา กับท่านพุทธทาสต่างระดับกันหน่อย
ท่านพุทธทาสเป็นโลกุตระ ท่านปัญญาเน้นระดับศีลธรรมทั่วไป
แต่เป็นธรรมะที่จำเป็น ถ้าคนเราไม่มีศีลธรรมจะไปถึงโลกุตระก็
คงยาก หลายคนที่ผมรู้จัก เริ่มต้นเข้าหาธรรมะได้ด้วยการศึกษา
ของท่านปัญญา เลิกเหล้าเลิกการพนัน สิ่งเสพติดเพราะฟังคำ
สอนของท่าน ทั้งสองท่านทำงานเกื้อกูลกันในธรรม งานของท่าน
พุทธทาสกว้างไกลได้เพราะท่านปัญญามีส่วนช่วยมากทีเดียว

“โดยส่วนตัวผมมีความประทับใจท่านปัญญา ตรงที่ท่าน
มีความเป็นธรรมชาติ เวลาท่านพูดอะไร มันจะไปไหลออกมาเอง
โดยรู้สึกว่าคุณไม่ต้องตั้งใจว่าจะพูดเรื่องอะไร พอท่านเริ่มพูดจะ
เหมือนน้ำไหลออกมาจากกระบอกไม่หยุดและมีแก่นสารสาระ
ชวนติดตามเสมอ แสดงว่าท่านศึกษามาก ค้นคว้าอ่านหนังสือมาก
รอบรู้ไปหมด

“พูดถึงแรงบันดาลใจ ความเสียสละของท่านนี้เยี่ยมยอด
มากจริง ๆ กลายเป็นแรงบันดาลใจให้หลายคน ท่านสอนว่ายิ่งให้
ยิ่งได้ คำว่า ‘ได้’ ของท่านในที่นี้ หมายถึง ได้เพื่อนร่วมโลก
ทำให้เขาได้พบสิ่งประเสริฐสูงสุดของชีวิต ท่านทำงานโดยไม่เห็น
แก่ความเหนื่อยยาก เรียกว่าเป็นบุคคลที่อุทิศชีวิตเพื่อพระธรรม

จริง ๆ ถ้ามีคนเสียสละอย่างท่านมาก ๆ บ้านเมืองจะดีกว่านี้เยอะ
ท่านมีความสุข เมื่อได้ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ให้แก่สังคม

“ผมเข้ามาสู่วงการพระศาสนาด้วยการอ่านคัมภีร์มโนษย
แล้วเห็นถึงความหมายของชีวิตที่แท้ ก็ออกเผยแผ่ธรรมะโดย
อาศัยพระที่สวนโมกข์บ้าง วัดชลประทานฯ บ้าง ทำไป ทำไป
ก็เกิดความรู้สึกว่า พระที่สามารถเผยแผ่ธรรมได้นี้มีจำนวนน้อย
อยากให้ มีพระทำงานได้ทั่วประเทศ เรามองดูว่าวัดมีตั้ง ๓๐,๐๐๐
กว่าวัด พระตั้งหลายแสนรูป แล้วทำไมหาพระที่ทำงานเพื่อ
ศาสนาไม่ได้ ก็เลยไปปรึกษากับท่าน บอกว่า ท่านอาจารย์ พระไม่
พอใช้ทำอย่างไรดี ท่านบอกเอา ถ้าฉันเราทำโครงการพระภิกษุ
ใจสิงห์ขึ้นมาสิ ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีอิทธิพลจากการเผยแผ่ธรรม
ของพระโลกนาถ มุ่งหวังให้สังคมมีสันติสุขโดยธรรม

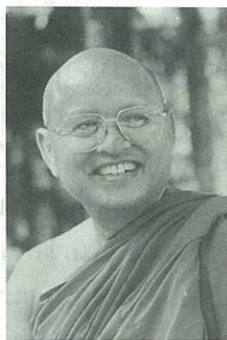
“อุดมการณ์ของภิกษุใจสิงห์ คือ นอกจากฝึกฝนตน
ไฝหาความรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติอย่างเต็มที่แล้ว ก็ต้องมีศิลปะใน
การถ่ายทอดด้วย พระที่ทำประโยชน์เพื่อสังคมหลายรูปผ่านการ
อบรมจากโครงการนี้ เช่น พระสุวิณ ปณีโต พระพยอม กัลยาโณ
เป็นต้น แต่สองรูปนี้เป็นรุ่นหลังจากที่แปรจากภิกษุใจสิงห์มาเป็น
พระธรรมทายาท

“เมื่อพูดถึงโครงการนี้ รู้สึกภูมิใจที่เราได้ทำประโยชน์แก่
พระศาสนาได้พอสมควร ตอนคิดทำโครงการมีการปรึกษากับ
หลวงปู่หลายครั้งกว่าจะออกมาเป็นหลักสูตรได้ รายละเอียด
โดยย่อคือ เราให้ความสำคัญกับการฝึกฝนพระทั้งภาคทฤษฎีและ
ปฏิบัติ เพราะมองว่าถ้าไม่มีการปฏิบัติ เวลาเทศน์ ความรู้สึกไม่
ออกมาจากข้างใน ก็จะไม่เป็นที่จับใจแก่ผู้ฟัง หลวงปู่ปัญญาจะ
สอนเอง มีการทดสอบให้ฝึกเทศน์ทีละรูป แล้วหลวงปู่จะวิจารณ์

หรือให้วิจารณ์กันเอง เนื้อหาที่เทศน์ต้องเข้มข้นให้ถึงแก่นธรรม เช่น จะเทศน์เรื่องทาน ทำอย่างไรถึงจะเทศน์ให้ทะลุไปถึงการ ละตัวตน ละความเห็นแก่ตัวได้ ”

พระครูปลัดศีลวัฒน์ (พระมหา
สง่า ฌ ระนอง) เจ้าอาวาสวัดปัญญา
นันทาราม คลองหก จ.ปทุมธานี

ท่านเป็นภิกษุใจสิงห์รุ่นที่ ๑ ซึ่งมี
โอกาสสนองงานใกล้ชิดหลวงพ่อปัญญา
อย่างเข้มแข็งในการสืบสานงานเผยแผ่
ธรรม นับตั้งแต่ที่โรงเรียนพุทธศาสนา
วันอาทิตย์ โครงการศูนย์สืบอายุพระพุทธ
ศาสนา มาจนถึงเป็นเจ้าอาวาสวัดปัญญา
นันทาราม จังหวัดปทุมธานี

จากนักธุรกิจชาวนครศรีธรรมราช ผันชีวิตมาสู่เส้นทาง
ของนักบวชเมื่ออายุ ๒๔ ปี มารู้จักความหมายที่แท้จริงของชีวิต
เมื่อมาพบหลวงพ่อปัญญา และมุ่งดำเนินรอยตาม

“เคยฟังธรรมเทศนาของหลวงพ่อ ตอนแรกรับไม่ได้
เพราะดูเหมือนท่านเป็นคนทำลายศาสนา เพราะศาสนาในความ
คิดของเราสมัยนั้นคือ เรื่องของเหรียญ ชานหมาก น้ำมันต์ ตั้งแต่
เด็กเมื่อเข้าวัดเราก็เห็นสิ่งเหล่านี้ แต่ท่านติทั้งหมด การทำพิธี
บวชที่วัดชลประทานฯ จึงไม่เหมือนใคร เริ่มตั้งแต่การเวียนโบสถ์
ท่านสั่งหยุดหมด ให้เดินเข้าโบสถ์ ท่านบอกว่ามาหาพระพุทธเจ้า
ทำไมต้องทำเหมือนคนไม่เต็มเต็ง ไปเวียนทำไม ๓ รอบ เดินมา
หาพระพุทธเจ้าเลย เราก็งง อะไรวะ เค้าเวียนก็เรื่องของเค้า ไม่ใช่

เรื่องของท่าน ทำไมต้องว่า ในใจนึกต่อต้านอย่างนั้น พอจะโยน
นาถไปแตะประคูด ท่านก็ว่าอีก โยนไปทำไม ไปหาสวรรค์อะไร พอ
ถึงเวลาบวช มีเหรียญอะไรอยู่ในบาตร ท่านก็บอก ฉันไม่ได้เป็น
พระที่มาเสกอิฐหินปูนทราย

“ตอนนั้นเราเป็นหนุ่มอยู่กับสังคมที่กำลังปั่นเรื่องคอม-
มิวนิสต์ ว่าคือพวกทำลายศาสนา ก็มองว่าท่านใช่เลย เอ ทำไม
ท่านมีการกระทำอย่างนี้ คิดในใจ ทำไมไม่ให้เวียนโบสถ์ เราเคย
อ่านพุทธประวัติ มานึกดู เออจริง ตอนพระพุทธเจ้าบวช ตอนนั้น
ยังไม่เห็นมีโบสถ์ กลับไปกุฏิ ทุนไม่ได้ต้องรับหาพุทธประวัติมาอ่าน
พออ่านแล้วพบว่าหลวงพ่อบุญคุณทั้งนั้น เริ่มตั้งคำถามกับศาสนา
แบบธรรมเนียมนิยมที่เคยชิน ค่อยๆ เปลี่ยนวิธีคิดให้ก้าวหน้า
รู้สึกว่าการศึกษาศาสนาน่าสนใจ เริ่มมองว่า การศึกษา เป็นเหมือนการ
ทำงานยังไม่เสร็จ ยิ่งค้นก็ยิ่งเห็นสาระของชีวิตว่า เราจะเอาชีวิต
ไปใช้อย่างที่เคยใช้ก่อนบวชมันก็ทำได้ แต่ในที่สุดความหมายของ
ชีวิตมันแคบมาก คือ มีภรรยา มีลูก ๒ คน และทำทุกอย่างเพื่อ
หล่อเลี้ยงคนสองสามคน แต่พอมาถึงตรงนี้ เห็นด้วยกับคำหนึ่ง
ที่เคยได้ยินว่ามั่นใจใจเรา ในฐานะที่เป็นนักบวช ก็คือคนที่รักคนคน
เดียวไม่เป็น พอได้ภาวะของคุณธรรมที่เกิดขึ้น เรารู้สึกเห็นถึง
ความเป็นมนุษย์ที่ต้องช่วยเหลือกัน มันมากกว่าที่เราจะช่วยเหลือ
เพียงคนสองสามคนในครอบครัว เกิดพลังตัวนี้ขึ้นมา ยิ่งเราทุ่มเท
ชีวิตที่กำลังหมดไปทุกๆ นาทีให้เป็นประโยชน์แก่มนุษยชาติเท่าไร
ชีวิตก็มีค่ามากขึ้นเท่านั้น

“หลวงพ่อบุญคุณปฏิบัติที่น่าเลื่อมใสมากมาย พุฒให้ฟังอยู่
เสมอในสิ่งที่ถูกต้อง ทำให้ดูอย่างต่อเนื่อง วันเวลาไม่เคยเปลี่ยน
นิสัยของท่านให้เป็นอื่น ท่านเคยเป็นพระหนุ่มที่ละเมียดละไมต่อ

พระธรรมวินัยอย่างไร ณ วันนี้ หลวงพ่อก็ยังประพฤติ กระทำ
อย่างละเอียดอ่อนเท่าที่เคยบวชใหม่อย่างนั้น

“เมื่อก่อนมองว่าการทำให้ชีวิตวิจิตรพิสดารคือความ
ยิ่งใหญ่ แต่พอมาเห็นหลวงพ่อกลับทำให้เรียบง่ายที่สุด นั่นคือ
ความยิ่งใหญ่ ฉันท้าไม่มีคำว่า เติมน้ำพริก เติมน้ำปลา เติมน้ำส้ม
ไม่เคยมีในวาจของหลวงพ่อเลยตั้งแต่เราบวชมา ข้าวมืออย่างไรก็
ฉันท้าอย่างนั้น ข้าวดัม ข้าวเปียกก็ไม่บ่น ท่านทำให้ดูอย่างต่อเนื่อง
สม่ำเสมอ

“การเกี่ยวข้องกับญาติโยม ไม่ฉกฉวยโอกาสเพื่อที่จะเอา
ความเป็นใหญ่เป็นโตของคนอื่นมายกฐานะท่าน ไม่เคยถ่ายรูปกับ
ลูกศิษย์คนนั้นคนนี้แล้วเอามาแขวนโชว์ว่าคนนี่คือลูกศิษย์ฉัน จะ
มีกักรัฐบาลก็ยุคแต่ไม่เคยเอามาอ้างให้คนอื่นเกรงใจ ท่านทำตน
อย่างธรรมดาที่สุด

“หลวงพ่อยู่เย็นให้เราได้สัมผัส ไม่เคยมีครั้งใดที่เราเห็น
ความหงุดหงิด ความกระสับกระส่ายด้วยอาการของความพอใจ
และไม่พอใจ ในชีวิตยังไม่เจอสิ่งเหล่านี้ในตัวท่าน เจอแต่ความ
อึ้งอัมเมื่อเจอหลวงพ่อบ๊ีบ ไปนั่งใกล้ท่าน ไม่ต้องถามปัญหาเลย
...มันโล่งเอง เพราะความเย็นของท่าน ดังนั้นชีวิตของหลวงพ่อก็
ทำให้เราปรับเปลี่ยนชีวิตโดยเพียงแต่ได้ยินที่ท่านพูดให้ฟัง
ทำให้ดู ได้พบที่ท่านอยู่เย็นให้สัมผัส

“ในวิถีชีวิตของท่าน หลวงพ่อสมบุรณ์ (เน้นเสียง) ใน
ทุกอย่าง ดูความโบราณ ท่านก็เป็นพระโบราณที่น่ารัก ดูในความ
สมัยใหม่ ท่านก็เป็นผู้ที่มีความคิดกว้างไกลมาก เรียกว่า ด้าน
ความประพฤตีย้อนยุค แต่ด้านความคิดล้ำยุค ก่อนนอนหลวงพ่อยัง
กราบรูปคุณแม่ที่หัวนอน กราบพระพุทธเจ้า แล้วก็กราบ

(ลากเสียง) แม่ ถามว่าเราเคยทำอย่างนี้ไหม ฉันเห็นหลวงพ่อกำลังทำเป็นประจำจนกลายเป็นนิสัยฉันในปัจจุบันด้วย นี่คือสิ่งที่ซึมซับจากหลวงพ่อ

“มืออยู่ครั้งหนึ่ง ฉันนุ่งผ้าออกจากห้องน้ำไม่เรียบร้อย เอาผ้าเช็ดตัวโพกหัว รัศปะคตก็ถือ ขันน้ำก็ถือ นึกดูภาพจะเป็นอย่างไร หลวงพ่อเดินมาพอดี ท่านกวักมือเรียก เราก็ปลื้ม โอ๊ย ตั้งแต่บวชมาไม่เคยมีที่หลวงพ่อกับจะเรียกไปใช้งานใช้การ จิตคิดอย่างนั้นก็เดินเข้าไปพบด้วยความปลื้มใจ พอเข้าไปใกล้ ท่านเอามือป้องริมฝีปากและก้มลงมาใกล้ที่หูแล้วบอกว่า “มันไม่สวยนะ” แล้วท่านก็เดินจากไป คนทั้งหลายที่อยู่ตรงนั้นก็ไม่ว่าเกิดอะไรขึ้น ตั้งแต่บัดนั้นเวลาออกจากห้องน้ำไม่เคยนุ่งผ้าแบบอิสระสักครั้งเดียว ต้องเรียบร้อยออกมา

“หลวงพ่อกับไม่ทิ้งธรรมะ โดยเฉพาะสัจปุริสธรรม ปฏิบัติทุกข้อ หลวงพ่อเชื่อกรรม เชื่อการกระทำ ไม่มีใครมาแยกหัวใจ หลวงพ่อกับออกจากเรื่องกรรม ท่านมั่นคงในเรื่องนี้จริง ๆ (เน้นเสียง) และทุกครั้งที่เกิดอะไรขึ้น ธรรมะจะมาทำหน้าที่ให้ท่านหลุดไปจากความยึดมั่นถือมั่น

“เคยฟังท่านเทศน์ว่า มีคนมาขโมยพญานาคที่ตั้งอยู่ที่หน้าโบสถ์วัดชลฯ ปกติมีอยู่ ๒ ตัวคู่กัน โดนขโมยไปตัวหนึ่ง ถ้าโดยทั่วไปท่านน่าจะต้องทุกข์ เพราะว่าท่านเป็นเจ้าของ คนมาขโมยของในวัดถือว่าเสียชื่อ ท่านเป็นนักเทศน์นักสอน มีคนเคารพ ลูกศิษย์เป็นทหารตำรวจมากมาย โดนขโมยพญานาคนั้นเสียเกียรติ ถ้าคิดแบบโลก ๆ แต่ถ้าคิดแบบธรรม ท่านยอมมาก ไม่ยึดติด แล้วยังมองอย่างมีอารมณ์ขัน ท่านไปเทศน์ที่สถานีวิทยุกรรมประสาทสัมพันธ์ว่าคนเดี๋ยวนี้ใจร้าย ไปพรากพญานาคตัวหนึ่ง

ทำให้ตัวที่เหลือว่าแห้ว ต่อมาอีกสองวันพญานาคหายไปอีกตัว ท่านก็เทศน์อย่างมีอารมณ์ขันว่า ขโมยใช้ได้แล้ว รู้จักพาพญานาคไปหาคู่ของมันแล้ว (หัวเราะ)

“หลวงพ่อบอกให้เกียรติ รักและเคารพคนในฐานะผู้รับผิดชอบ ต่องานสังคม สิ่งเหล่านี้ท่านมันคงมาก มิใช่ทำตามกระแสเท่านั้น ในยุคที่บ้านเมืองปกครองระบบเผด็จการ ท่านก็ไม่ได้ไปขัดแย้งกับระบบ แต่ท่านยังถือว่าธรรมะเป็นที่พึ่งของสังคมคนและระบบมีสิทธิตายไป ไม่ได้อยู่ถาวรอะไร แต่สิ่งที่ตายไม่ได้คือธรรมะ ดังนั้นท่านจึงเป็นพระรูปหนึ่งที่พูดในท่ามกลางกระแสที่เชี่ยวกรากของการรณรงค์ในขณะนั้น ซึ่งกระตุ้นคนให้เห็นว่างานคือเงิน เงินคืองานบันดาลสุข แต่หลวงพ่อบอกมาสวนกระแสว่า สิ่งนี้ไม่ได้เป็นสาระ ไม่ได้เป็นสัจจะ ไม่ได้เป็นธรรมะ จึงได้มีหลักคิดใหม่เสมอขึ้นมาท่ามกลางกระแสนั้นว่างานคือชีวิต ชีวิตคืองาน บันดาลสุข ทำงานให้สนุก เป็นสุขขณะทำงาน ถึงวันนี้ทุกคนก็ยอมรับว่า คำพูดนี้เป็นความหมายในการปกป้องความเป็นมนุษยชาติ

“เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง หลวงพ่อไม่ได้ไปสนับสนุนหรือคัดค้านกับใครที่ไหน เราทุกคนทราบ ว่า ท่านปรีดี พนมยงค์ ต้องไปอยู่ฝรั่งเศส ในวันที่ท่านรับใช้ประเทศชาติ หลายคนก็ชื่นชม แต่วันที่ท่านถึงอสัญกรรม ตามว่ามีก็คน นอกจากภรรยา และลูกๆ มีพระรูปเดียวคือหลวงพ่อบัญญาฯไปอยู่ ณ สถานที่แห่งนั้น ใครเกลียดใครชังอย่างไร ท่านไม่สนใจ แต่คนๆ นี้เป็นคนดี สร้างคุณงามความดีแก่ประเทศชาติ ตอนเจริญอิฐท่านกลับมา พระโศกที่ไปยืนรับอยู่ที่สนามบิน ท่านไปปรับคนกลับบ้าน พาไปบรรจุที่ลานโพธิ์ ถ้าตามกระแส หลวงพ่อไม่จำเป็นต้องเอาตัว

เข้าไปเกี่ยวข้องกับเปลื้องตัว แต่นี่คือการเคารพมนุษย์ เคารพ
ธรรมะที่มีอยู่ในหัวใจของหลวงพ่อ”

พระปลัดสรโรภิกขุ วัดอภิญญา
เทสิตธรรม ภูย่าอู อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี

ประกาศให้ทราบ

ท่านงดเว้นสิ่งเหล่านี้

๑. ปลุกเสกด้วยผูกแขน พระน้อย
สร้อยคอ รูปเทียน หล่อรูปเหรียญ
๒. ไม่ทำน้ำมันต์ พ่นน้ำมัน เจิม
รอะไรทุกอย่าง

๓. ไม่เสกกระหม่อมเป่าหัว กลัวตายทั้งชายหญิง

๔. ไม่ดูฤกษ์งามตามยามดี สะเดาะเคราะห์ ต่ออายุ

ข้อความเด่นเป็นสง่านี้ ประกาศอุดมการณ์ของผู้นำวัด
ติดอยู่ข้างกำแพงวัดป่าอภิญญาเทสิตธรรม ภูย่าอู จ.อุดรธานี

นี่คือจุดยืนของ ‘ภิกษุใจสิงห์’ ที่ได้สืบสานงานเผยแผ่
ธรรม ไปยังดินแดนถิ่นอีสานจนเป็นที่เคารพเลื่อมใสของสาธุชน
ปฏิบัติของท่านโดดเด่นในเรื่องการฝึกอบรมภิกษุให้สามารถ
เผยแผ่ธรรมได้ และมีชื่อเสียงเทศน์สอนชาวบ้านได้เท่านั้น หาก
วิธีปฏิบัติของผู้เทศน์เองจะต้องเป็นหนึ่งเดียวกับคำสอน มีศีล
สังวรเคร่งครัดตามพระธรรมวินัย สมแก่การเป็นสมณะที่ผู้คน
เคารพกราบไหว้ นอกจากนั้นท่านยังมุ่งอบรมพัฒนาคุณธรรมให้
แก่ข้าราชการ นักเรียน และประชาชนผู้สนใจมิได้ขาด

“ฉันเคยเป็นสามเณรใจสิงห์แห่งวัดมหาธาตุ และมาเป็น
ภิกษุใจสิงห์ในโครงการของวัดชลประทานฯ ท่านปัญญาเป็นที่เลื่อง
ติดตามเอาใจใส่ใกล้ชิด เป็นรุ่นแรก ตั้งแต่วัดชลฯ ยังไม่มีอะไรเลย
มีแต่น้ำท่วมเท่านั้น

“หัวใจของภิกษุใจสิงห์ มีอยู่ ๑๐ ข้อคือ เสียสละ สามัคคี
มีวินัย ใจเย็น เป็นบัณฑิต จิตผู้ตาย กลายทิฏฐิ ดำริชอบ ก่อกุศล
สละตนต่อศาสนา

“หลักสูตรทุกชนิดส่วนมากจะถ่ายทอดจากท่านพุทธทาส
ท่านเป็นโปรโมเตอร์คุมทีม แต่ท่านปัญญาจะเป็นผู้แสดง ท่าน
พุทธทาสให้หลักสูตรมา ท่านปัญญาก็มาสอน มาสืบทอด เพราะ
ท่านพุทธทาสไม่มีเวลา

“ประทับใจท่านปัญญาในสามข้อ คือ เรื่องการเผยแผ่
การปาฐกถา และการฝึกซ้อมสมาธิภาวนา ท่านจะฝึกเราเหมือน
ไก่เลี้ยงลูกคือเขี่ยให้ลูกกิน ท่านก็ฝึกแบบเขี่ยธรรมะให้ เจียรใน
ให้ละเอียดอ่อน อย่างเราทำสมาธิ ท่านก็มาฝึกซ้อมเรื่องสภาวะจิต
ให้ฟัง ละเอียดเหมือนกับหยั่งน้ำในมหาสมุทร

“ท่านปัญญาเป็นผู้เคารพธรรม เคารพวินัยยิ่งกว่าชีวิต
ของท่าน สามารถประกาศว่าชีวิตของข้าพเจ้าจะอุทิศตนรับใช้
ศาสนา ท่านมีปฏิปทาที่หาได้ยากในพระทั่วไป มีความเชื่อมั่นตัวเอง
ไม่คลอนแคลน ไม่ตื่นตระหนกใจ ไม่กลัวคนจะนิทา สรรเสริญ
ท่านไม่ตื่นเต้น ไม่กลัวหิวกระหาย ไม่หวั่นแดดลมฝน ท่านไม่ถือ
เนื้อถือตัวว่าอย่างนั้นอย่างนี้ ท่านเป็นคนที่ไม่มีความที่จะไปแข่ง
กับใคร หรือจะเบียดเบียนใครก็ไม่มี

“อยู่กับท่าน ท่านปกครองอย่างไม่มีอคติใดๆ ท่านให้
การศึกษาสมบูรณ์แบบ ไม่มีเงื่อนไข หวังลากสักการะมาตอบแทน

‘ไม่มีคำว่า ‘รังเกียจ’ ในการให้ความรู้ ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง และที่สำคัญท่านจะสอนให้เขื่อนักเผยแผ่ที่มีคุณภาพ

“ความยากลำบากในเส้นทางนี้ไม่ต้องพรรณนา มันเหมือนกับเราเป็นหอยแห่งอยู่กลางมหาสมุทร ย่อมมีคลื่นกระทบ ต้องถูกลมพัด ต้องถูกระแสน้ำอย่างพันประการ ผู้หลักผู้ใหญ่เขาก็ไม่ค่อยให้โอกาสเรานะ ถูกหินกระทบอยู่บ่อยๆ เพราะมันไปขัดกับผู้ใหญ่เข้า อย่างเรามาปฏิบัติงาน เราบอกทำอย่างนี้ เขาบอกทำอย่างนั้นไม่ได้ พระทุกวันนี้จะมาปฏิบัติงานศาสนกิจให้เต็มร้อย มันทำไม่ได้ เพราะลาภสักการะ ทิฐฐิมานะครอบงำอยู่ อย่างฉันมันละพยศ มันลดตำแหน่ง มันเลิกแข่งดี ฉันทำงานทุกอย่าง แสดงธรรมมีมรรคเป็นเบื้องต้น ผลท่ามกลางนิพพานเป็นที่สุด บางทีก็ไปขัดคอเขา ฉันว่าถ้าพระยังติดโททศน่อยู่จะไปสอนเขาได้อย่างไร ท่านพุทธทาส ท่านปัญญาบอกว่า ถ้าเราจะมาเสพเมถุน แล้วจะไปสอนใครได้อย่างไร ท่านพูดตรงเพื่อให้ลูกศิษย์แกร่ง ท่านจึงสอนด้วยความอดทน เด็ดขาด

“ท่านอาจารย์ทั้งสองเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน เป็นธรรมทายาทเหมือนกัน เป็นสาวกของศาสดา ธรรมะทุกข้อ วินัยทุกตอน คำสั่งทุกอย่าง คำสอนทุกสิ่ง เรารู้อย่างเห็นจริงร่วมกันแล้ว เราต้องเอาธรรมข้อนี้ซึ่งเป็นเพชรน้ำเอกไปเผยแผ่กัน พี่ก็ต้องมอง น้องก็ต้องดู เป็นคู่บารมีกัน ไม่มีใครดีกว่ากัน เราเป็นกัลยาณมิตรกัน โดยธรรม

“อย่างฉัน ท่านก็ปฏิบัติอย่างธรรมดา ไม่ถือว่าใครเป็นศิษย์เป็นครู เหมือนศาสดากับสาวกทั้งหลายอยู่ร่วมกัน พรรษาแก่กว่าอ่อนกว่าท่านไม่ได้ถือตัว ขอให้รักษารธรรมวินัย ดังนั้นคนจึงรักเคารพท่านตลอดมา เพราะท่านมีธรรม ท่านไม่มีตัวตน แต่

ถ้าเป็นบางคนบวชมา ๔๐ พรรษา หรือเป็นเจ้าของฟ้าเจ้าคุณ เวลาพบ ต้องหมอบคลานเข้าไป ท่านปัญญาไม่มีแบบนี้ แม้จะนั่งฉันอาหาร ท่านก็นั่งอยู่กับพวกเรา เว้นแต่ท่านมีธุระด่วนไปเทศนาที่อื่น จึงไม่ได้มาร่วมฉัน ท่านมีบาตรใบน้อยๆ ถ้ารูปไหนมีบาตรใหญ่ กว่าก็อวยท่านแล้ว เวลาล้างบาตร มีโอกาสก็ล้างให้ท่าน บางที ท่านก็บอกว่า ถ้าเราเหนื่อย ท่านล้างให้ได้ มันเป็นอย่างนั้น

“ฉันสามารถหารือกับท่านได้ทุกเรื่อง เป็นแต่เวลาฉัน อาหารห้ามพูดกัน ท่านมีกติกากว่าก่อนฉันพูดได้ เริ่มฉันห้ามพูด ท่านถือให้เคารพในการฉันเป็นที่หนึ่ง ไม่ใช่พูดแฉั่วๆ แบบพวก เปิดน้อยฉันข้าว ท่านบอกอย่างนั้นเลย

“มรดกที่ท่านให้ไว้คือ หนึ่ง ขันดีให้เป็นเพชร ไม่มี เศร้าหมอง ถึงทุกข์เชิงผุยเพียงใด ถ้าปากขนาดไหน เราต้องเอา ขันดีมาเป็นเพชรไว้ สอง ถ้าเราจะโง่งงแต่ดุ่นอย่างไรก็ตาม ต้อง อยู่ด้วยปัญญา สาม ถึงเราจะเป็นคนชั้นไหนก็ช่าง แต่ต้องเอาศีลเป็น ไบนุญไว้ นี่คือข้อที่ท่านเน้นไว้ ถึงจะตกต่ำขนาดไหน เราก็ต้องเอา ศีลเป็นธงชัย ประกาศไว้ว่า ผ้ากาสาวพัสดร์นี้ต้องมีศีลเป็นที่ รักษา เพชรน้ำเอกคือความอดทน แต่คนกล้าต้องใช้ปัญญา

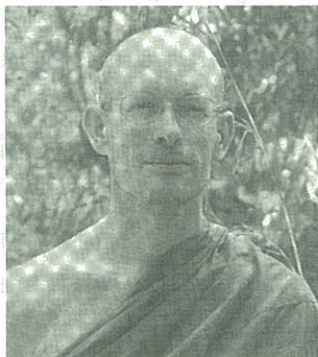
“การกตัญญูต่อท่านคือต้องปฏิบัติให้ได้ตามพระธรรมวินัย เผยแผ่ให้ได้ ปฏิบัติเฉยๆ ก็ยังไม่ใช้ที่สุด ถ้าปลุกต้นไม้ ท่านถือ ว่า นกกินเป็นบุญ คนกินเป็นทาน เรารู้ธรรมะนี่นะ หนึ่งตัวเองทำได้ สองเผยแผ่ได้ จึงจะชื่อว่าใช้ได้จริง ท่านเน้นอย่างนี้ ส่วนคนที่ ทำไม่ได้ ท่านก็จะไม่ว่า ท่านถือว่าอบรมดีแล้ว ถ้าเขาไม่สามารถ จะครองดีได้ก็เป็นกรรมของเขา ท่านจะไม่ลงโทษใครเด็ดขาด

“ท่านบอกว่า ความเป็นยอดคนอยู่ที่รู้จักกตัญญู ต้อง ตอบแทนคุณพระพุทธเจ้า ท่านเป็นเพียงสาวกคนหนึ่งซึ่งนำ

ธรรมะของพระพุทธเจ้ามาสืบต่อ ฉะนั้นหากทุกคนประพฤติ
พรหมจรรย์แล้ว ถ้าไม่ต้องการเนรคุณพระพุทธเจ้า เราไม่ควร
ประมาทในชีวิต เราควรเคารพพระพุทธเจ้า เพราะธรรมที่ตรัสแล้ว
ของศาสดาควรเคารพ ท่านให้อิโวาทเดือนใจอย่างนี้เสมอ แสดง
ถึงการเคารพธรรมอย่างสูงสุดในหัวใจของท่าน ซึ่งไม่มีตัวตน
หลงเหลือ”

ท่านสันติกโรภิกขุ

เมื่อเอ่ยถึงพระฝรั่งรูปนี้
หลายคนนึกถึงความสัมพันธ์
ที่มีต่อท่านอาจารย์พุทธทาส
น้อยคนนักจะรู้ว่าท่านมีหลวง
พ่อปัญญาเป็นอุปัชฌายจารย์
โครงการใหม่ล่าสุดที่ท่านตั้งใจ
จะทำคือจัดตั้งวัด **Sravastī Ab-**
beey at Liberation ที่ประเทศ
สหรัฐอเมริกา

“รู้จักหลวงพ่อดีตั้งแตปี ๒๕๒๗ เนื่องจากตั้งใจจะบวช
และเมื่อไปที่สวนโมกข์ อาจารย์โพธิ์ก็แนะนำให้ติดต่อกับหลวงพ่
ปัญญา ก็เลยมาราบท่าน บอกว่าอยากจะทำบวช ตอนแรกท่านเฉ
ยมาก เฉยแบบไม่สนใจ เราก็เลยชักไม่แน่ใจ ท่านบอกยังทำงานอยู่
แต่ใกล้จะจบงานแล้ว เตียวค่อยมาหาท่านอีกที พอไปครั้งที่ ๒
ท่านก็ยิ้มแย้มให้ความสนใจ ให้คำปรึกษาว่าควรจะทำอย่างไร พอ
ขึ้นปีใหม่ มกราคม (๒๕) กลับมาวัดชลประทานฯ อีกครั้ง แล้ว
ท่านก็เอื้อเฟื้อเรื่องการบวชทุกอย่าง หลังจากนั้นท่านก็ส่งให้ไปอยู่

ที่วัดปานานาชาติ ต่อจากนั้นก็กลับสวนโมกข์

“ที่อาตมาประทับใจท่านคือ คำสอนธรรมะของอาจารย์ พุทธทาสที่คนทั่วไปเข้าใจยาก หลวงพ่อจะย่อให้เข้าใจง่าย แม้จะเข้าใจไม่เต็มร้อย แต่อย่างน้อยก็เริ่มเข้าใจคำสอน เช่น การสอนเรื่องอิทัปปัจจยตา ตตตา เพราะหลวงพ่อก็มีวิธีอธิบายที่ฟังง่าย คนทั่วไปพอจะเข้าใจได้ อันนี้สำคัญมาก เมื่ออาจารย์พุทธทาสทำงานระดับหนึ่ง ก็มีหลวงพ่อกำหนดงานเป็นเพื่อน ให้คำสอนของพระพุทธเจ้ากว้างขวางออกไปในสังคมมากขึ้น ทำให้อาตมาเห็นว่า การสอนก็ต้องปรับเข้ากับความเป็นอยู่ของประชาชน และความสามารถของผู้ฟัง เห็นประโยชน์ของการทำงานโดยมีเพื่อนทางธรรม

“เวลานึกถึงหลวงพ่อ จะนึกถึงอารมณ์ยิ้มแย้มเย็นๆ ของท่าน เมื่อไรไปกราบท่าน ท่านก็จะยิ้ม จนทุกวันนี้ท่านก็จะยิ้มอย่างน่ารัก เป็นการยิ้มให้กำลังใจ ไปกราบท่านเมื่อไรจะรู้สึกมีเพื่อนในทางธรรม ท่านจะพูดมากพูดน้อยก็แล้วแต่ แต่รู้สึกอุ่นใจที่ท่านให้เวลา ท่านจะถามว่าอาตมากำลังทำอะไรที่เมืองไทยบ้าง ที่ต่างประเทศบ้าง ท่านก็ฟังและแนะนำเล็กๆ น้อยๆ ตามเรื่องนั้น บางทีท่านก็เล่าประสบการณ์ของท่านให้ฟัง

“เมื่อ ๓-๔ วันที่แล้ว มีโยมจากอเมริกา เป็นนักประวัติศาสตร์ สอนอยู่ที่มหาวิทยาลัยคอร์เนล นิวยอร์ก ก็มาสัมภาษณ์หลวงพ่อ หลวงพ่อก็ยังพูดเรื่องราวสมัยท่านเป็นเด็กได้อย่างชัดเจนละเอียดมาก ความจำของท่านทุกวันนี้ยังดีมาก เคยพบใครที่ไหนท่านก็สามารถเล่าได้ ท่านมีข้อมูลเยอะ จากสภาพต่างๆ ของพุทธศาสนาในเมืองไทยหรือแม้ต่างประเทศ มีเรื่องอะไรก็จะคุยกับท่าน ท่านก็ให้มุมมองที่น่าสนใจ ทำให้เราเข้าใจ

เรื่องนั้นชัดเจนยิ่งขึ้น ท่านไม่ค่อยพูดอะไรโดยตรงว่าอาตมาควรทำอย่างนี้ ไม่ควรทำอย่างนั้น ท่านไม่สอนแบบสั่ง แต่จะคุยและให้มุมมองที่เอาไปคิดเอง

“สิ่งหนึ่งที่คนไทยน่าจะรู้จักคือ หลวงพ่อเป็นพระไทยรูปแรกที่ไปสอนที่อเมริกาเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๕๗ ก่อนอาตมาเกิดด้วยซ้ำ หลวงพ่อรับนิมนต์ไปสอนที่เมืองซานฟรานซิสโก และท่านก็ไปเมืองอื่นๆ ในอเมริกาด้วย

“หลวงพ่อก็คือหนึ่งที่ไปเผยแผ่ธรรมะที่ต่างประเทศ ท่านสื่อสารกับเขาได้ และเป็นนักเดินทางที่เก่ง ท่านไปถึงไหนก็มีอริยาศย์เข้ากับคนได้ง่าย ท่านไม่ถือตัวตามระบบศักดิ์ดินาอาตมาเคยอยู่อเมริกากับท่าน ท่านเจออะไรน่าสนใจจะเดินเข้าไปคุย ท่านไม่กลัว ท่านไม่อาย และท่านมีอริยาศย์ดี แม้แต่คนที่โน่นเห็นท่านยิ้ม ก็รู้สึกว่าคุณใจดี ไม่ต้องกลัวอันตรายอะไร คนก็คุยด้วย ท่านก็เลยมีโอกาที่จะเรียนรู้จากคนทั่วโลก

“เรื่องที่สอง อาตมาพอทราบว่าหลังจากอาจารย์ชาสุขภาพไม่ดี ไม่สามารถเดินทางไปเยี่ยมสาขาในต่างประเทศได้ เช่นสาขาของอาจารย์สุเมโธที่อังกฤษ หลวงพ่อปัญญากลายเป็นพระผู้ใหญ่รูปสำคัญที่จะไปให้กำลังใจกับพระในสำนักของอาจารย์สุเมโธ อาตมาเคยได้ยินมาจากอาจารย์สุเมโธเองว่า กำลั้งใจจากหลวงพ่อก็มีประโยชน์มาก เพราะว่าตอนนั้นพวกฝรั่งที่บวชพระไม่มีผู้ใหญ่เป็นตัวอย่าง การมีผู้อาวุโสเช่นหลวงพ่อก็คือไปเยี่ยมมีประโยชน์ทางใจอย่างมาก หลวงพ่อก็มีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือ สนับสนุน วัดสาขาของอาจารย์ชา ในประเทศอังกฤษ

“เรื่องที่สาม เนื่องจากมีชาวต่างประเทศสนใจงานของอาจารย์พุทธทาสมากมาย ก็มีชาวต่างประเทศมาบวชอยู่ที่

ส่วนโมกข์โดยตลอด อย่างน้อย ๕๐ กว่าปีแล้ว โดยหลวงพ่อบัญญาธิบดีเป็นพระอุปัชฌาย์ให้กับพระฝรั่งเหล่านั้น ที่บวชแล้วสึกไปมีเป็นหลายสิบรูป แต่ที่ยังอยู่ในผ้าเหลืองเท่าที่อาตมารู้จักเป็นส่วนตัวก็ประมาณ ๑๐ รูป มีทั้งชาวยุโรป เยอรมันและอเมริกา

“เรื่องภูมิใจในฐานะที่ท่านเป็นอุปัชฌาย์ อารมณ์อย่างนี้เราไม่ค่อยมี แต่เรียกว่าสบายใจที่เรามีพระอุปัชฌาย์ที่เป็นแบบอย่างที่ทำงานเพื่อศาสนาอย่างจริงจังมา ๗๐ กว่าปีแล้ว เนื่องจากอาตมาเป็นพระที่ทำงาน ตัวอย่างอาจารย์พุทธทาสและหลวงพ่อบัญญาธิบดีเป็นกำลังใจตลอดเวลา เราทำงานเพื่อศาสนา เพื่อโลก เพื่อสันติภาพ

“หลวงพ่อก็คือพระที่ practical คือท่านไม่ได้ยึดรูปแบบอะไรมากจนเกินไป วินัยไม่ต้องเคร่งครัดจนปวดหัว แต่เน้นให้ทำงานช่วยเหลือคนอื่น ทำให้อาตมาอยู่ในผ้าเหลืองแบบไม่ต้องเคร่งเครียด เพราะนิสัยเดิมจะเป็นคนที่ยึดระเบียบจนเครียด หลวงพ่อช่วยให้สบายใจขึ้น

“สิ่งสำคัญอีกอย่างคือ หลวงพ่อเป็นนักปฏิรูป พระพุทธศาสนาในเมืองไทยหรือทั่วโลก โดยเฉพาะในเอเชีย ส่วนใหญ่จะถูกคุมโดยพระผู้ใหญ่ที่ไม่สามารถปรับตัวตามเงื่อนไขของสังคมที่เปลี่ยนไป

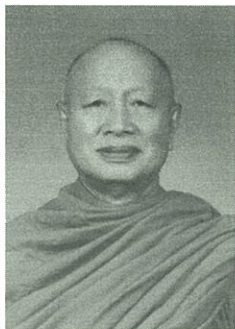
“หลวงพ่อก็คือพระรูปหนึ่งที่สามารถเข้าใจว่า โลกนี้กำลังเปลี่ยนไปอย่างไร ท่านจะปรับศาสนาพุทธให้เหมาะกับยุคสมัย เช่นวิธีการจัดงานศพ วิธีบรรยาย เมื่อก่อนจะมีพิธีอาราธนาศีล เทศน์ตามพิธีกรรม เนื้อหาธรรมะน้อย พิธีกรรมมาก หลวงพ่อก็คือปรับเปลี่ยน ในเมื่อคนสมัยนี้มีเวลาน้อยลง ไม่ควรต้องทำพิธีมาก ควรเน้นเนื้อหาธรรมะมากกว่า

“ถ้าจะเปรียบเทียบระหว่างหลวงพ่อบัณฑิตและอาจารย์พุทธทาส อาจารย์พุทธทาสเปรียบเป็นนักปราชญ์แห่งยุคสำหรับเมืองไทย ในศตวรรษที่ผ่านมา ไม่มีนักคิดนักปราชญ์ที่สู้อาจารย์พุทธทาสได้ ส่วนหลวงพ่อดุจดเด่นในการเป็นนักพูดนักเผยแผ่ที่เก่งที่สุด สามารถเข้าถึงคนทั่วไปได้อย่างกว้างขวาง

“เกี่ยวกับเรื่องการสร้างวัดที่อเมริกา เมื่อท่านถาม เราก็เล่าให้ฟัง ไม่คิดจะมารบกวนท่านเพราะท่านเป็นพระผู้ใหญ่ มีคนขอให้ช่วยเหลือมากมาย เราจะเล่าให้ท่านฟังว่ากำลังทำอะไร ท่านก็จะให้คำแนะนำ เป็นเรื่องปกติที่เราปฏิบัติกับท่านอย่างนี้มาตลอด แล้วจะได้กำลังใจ

“ถ้าพูดอะไรที่ท่านไม่เห็นด้วย ท่านจะแสดงออกทางสีหน้า เราก็จะรู้ แล้วจะปรึกษาว่าควรทำอย่างไร เป็นการตรวจว่าสิ่งที่เราทำนอกคอกจนเกินไปหรือเปล่า เพราะสิ่งที่อาดมาทำ มีบางอย่างค่อนข้างแหวกแนว จึงอยากได้รับคำแนะนำจากพระผู้ใหญ่ที่เคารพเพื่อให้เห็นใจ

“นายอินดีที่เมืองไทยมีบุญวาสนาที่มีพระคุณภาพระดับท่านพุทธทาสหรือหลวงพ่อบัณฑิต ซึ่งท่านเหล่านี้มีมรณภาพแล้ว เป็นส่วนใหญ่ เหลือเพียงไม่กี่รูป หลวงพ่อบัณฑิตก็อายุมากแล้ว คำถามสำหรับคนไทยคือ รุ่นต่อไปหรือรุ่นที่จะถึง จะมีเหตุปัจจัยสร้างพระดี ๆ อย่างนี้ได้หรือไม่ ตลอดประวัติศาสตร์ไทยเท่าที่อาดมาทราบ สังคมไทยจะประคับประคองตัวเองได้ ต่อเมื่อมีพระดี ๆ มาสั่งสอนประชาชนในทุกกระดับ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับนักการเมืองหรือนักวิชาการเท่าใดนัก สิ่งที่ทำทลายคนไทยคือ สังคมไทยยังมีคุณสมบัติและเหตุปัจจัยที่จะสร้างพระแบบหลวงพ่อบัณฑิตได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้ก็มันเป็นห้วง ถ้าได้ เมืองไทยก็อยู่อย่างมีหวัง”

พระอธิการศรีธวัช อนิวัดติโก
เจ้าอาวาสวัดพุทธปัญญา จ.นนทบุรี

“อาตมารู้จักท่านปัญญาตั้งแต่
ตอนเป็นสามเณร ศรัทธาท่านในเรื่องที่
ท่านเทศน์ทันอกทันใจทันคน และพูดสนุก
พูดมีสาระ พูดไม่น่าเบื่อ ทำให้คนคิด
เมื่อหนุ่ม ๆ ท่านพูดแล้วคนฮาตึงแบบ
พระพยอม แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีแบบนี้แล้ว เป็นอารมณ์ขันแบบสุขุม
ขื่นเพราะพรรษามากแล้ว

“ท่านปัญญา มีความทรงจำเป็นเยี่ยม ท่านเป็นนักอ่าน
หนังสือเร็ว ไปอยู่ที่ชิคาโกด้วยกันหนึ่งพรรษา ท่านอ่านงานธรรม
โฆษณของท่านพุทธทาสได้ ๑๑ เล่ม อาตมาอ่านได้เล่มเดียว
ท่านอ่านหนังสือเร็วจริงๆ ความจำแม่นมาก

“ครั้งหนึ่ง ดูหนังจีนด้วยกัน ท่านดูแล้วนำเรื่องในหนังมา
คุยมาเล่าให้ญาติโยมฟังท่านจำชื่อตัวละครได้หมดอย่างน่าอัศจรรย์
นั่งดูด้วยกัน อาตมาจำไม่ได้ แต่ท่านจำแม่นมาก ที่แปลกคือท่าน
บอกว่าท่านไม่ตั้งใจจะจำ แต่ก็จำ

“นอกจากนั้นท่านยังทำเรื่องธรรมะบริสุทธิ์ ท่านไม่เห็น
เรื่องพิธีกรรม อาตมาจึงศรัทธาและก็ขอมือข้อมือตามท่านไป
ทางเหนือบ้าง ทางใต้บ้าง ความสัมพันธ์ก็สนิทกันพอสมควร จน
กระทั่งอาตมาได้อยู่ที่วัดชลประทานฯ

“ตอนที่กรมชลประทานจะประกาศเวนคืนที่ดิน มันคิด
วัดอยู่ ๒ วัด ต้องยุบวัดแล้วสร้างวัดใหม่ให้ คือ วัดชลประทานฯ

“ระหว่างก่อสร้าง อาตมาได้รับนิมนต์ไปให้ศีลวันพระ

ตอนนั้นพระสองวัดที่ว่าแยกย้ายกันไปอาศัยวัดอื่นแล้ว นิมนต์ท่านมาท่านก็ไม่มา นายช่างหัวหน้าโครงการก่อสร้างก็ไปรับอาตมามาช่วยให้ศีล ในวันโกนวันพระ ทำบุญเสร็จแล้วก็กลับทำอยู่อย่างนี้จนสร้างวัดเสร็จ

“พอสร้างเสร็จแล้วก็มีการประชุมกันเพื่อหาเจ้าอาวาส... ประธานในที่ประชุมถามอาตมาว่าอาตมารู้จักท่านปัญญาดีไช้มัย... ครับ รู้จักครับ ไปติดต่อดี ที่ประชุมนี้ตั้งให้เธอเป็นผู้แทนคณะไปนิมนต์ท่านปัญญามาอยู่วัดชลประทานฯ ประชุมแล้วคืนนั้นหนึ่งทุ่มก็ไปเชิญใหม่เลย

“ตอนนั้นท่านปัญญาอยู่วัดอุโมงค์ พอไปถึง พบท่านกำลังปาฐกถาธรรมอยู่ที่พุทธสถาน ยุคนั้นยังมุ่งไปตองตั้งอยู่ พอจบธรรมเทศนาก็เข้าไปบอกท่านว่า ผมมาเป็นทูต มีคนให้มาทาบตามท่านไปเป็นเจ้าอาวาส ท่านก็ถามว่าวัดนี้ใหม่หรือเปล่า เนื่องจากท่านมีอุดมการณ์ว่าถ้าไม่ใช่วัดใหม่จะไม่ยอมเป็นเจ้าอาวาส

“ท่านบอกวัดเก่าจะไปแก้ไขลักษณะเดิมๆที่ทำไว้เป็นเรื่องยาก คุยไปคุยมาท่านก็บอกว่าตรงสเป็ก

“กลับมาก็ไปบอกว่าท่านพูดอย่างนั้น หม่อมหลวงชูชาติ กำภู อธิบดีกรมชลประทาน จึงรีบทำจดหมายนิมนต์ท่านมาอยู่ที่นี่ นับตั้งแต่ปี ๒๕๐๓

“เมื่อก่อนอาตมาเรียกท่านว่าหลวงพี่ ตอนหลังท่านเป็นอธิบดีกรมชลประทาน ไม่กล้าเรียกหลวงพี่แล้ว ต้องเป็นหลวงพ่อ

“ในความคิดของอาตมา พระนักสอนไม่มีใครหาตัวจับได้เท่าท่าน นักเผยแผ่ยังไม่มีใครที่เหนือท่าน อาตมาว่าสมกับที่ท่านพุทธทาสตั้งให้เป็นแม่ทัพโลก”

ไพลิน สัจจวนิชย์ ผู้ดูแลเรื่อง

อาหาร

ชีวิตของพระธรรมโกศาจารย์ ปัญญานันทภิกขุ เกี่ยวพันกับผู้คนจำนวนมาก หลายคนผ่านมาในฐานะลูกศิษย์ลูกหา มาเรียนรู้แล้วก็จากไปทำหน้าที่ตามสติปัญญาของแต่ละคน น้อยคนนักจะมีโอกาสอยู่รับใช้ใกล้ชิดยาวนานเหมือนเธอผู้นี้

“ที่บ้านทำอาหารปิ่นโตมาถวายท่านตั้งแต่วันแรกที่ท่านมาเป็นเจ้าอาวาส เพราะบ้านอยู่ตรงข้ามกับวัดนี้เอง ตอนนั้นพี่ยังเด็กก็ตามคุณแม่มา แม่จะทำปิ่นโตแล้วให้พี่สาวมาส่งบ้าง เรามาบ้างส่งเสร็จก็ไปโรงเรียน ทำอยู่จนเป็นนิสิต ตอนเย็นกลับจากโรงเรียนก็จะมาเก็บปิ่นโตกลับ ท่านเมตตาแบ่งขนมไว้ให้เสมอ พอคุณแม่เสียก็สั่งให้ทำอาหารถวายต่อไปอย่าหยุด

“ความจริงแล้วหลวงพ่อบ้านอยู่ง่ายกินง่าย แต่ตอนนี้อายุมากแล้ว จึงต้องดูแลเรื่องอาหารให้เป็นพิเศษ กิจวัตรของเราก็คือมาวัดตั้งแต่ตี ๕ เช้าๆ มักจะทำข้าวต้มให้ฉัน จากนั้นจะเตรียมยาที่หอมให้ รวมถึงวิตามิน อาหารเสริมต่างๆ เสร็จมือเช้าแล้วไปตลาดเพื่อไปซื้อกับข้าวทำเพล พวกแกงเหลือง แกงไตปลา น้ำพริก ผัดผัก สลัด ของหวานก็เป็นผลไม้ตามฤดูกาล พอบ่าย ๓ โมง จะทำน้ำผักปั่น (ปลอดสารพิษ) หลายๆ ชนิดสลับให้ท่านฉัน

“เราจะพิถีพิถันกับหลวงพ่อกับเรื่อง แม้แต่ภาชนะที่หลวงพ่อใช้ ต้องหาพิเศษ งานซ้อน ถ้าใช้งานแบบที่ใช้ทั่วไป คนแก่จะดัดได้หรือ ข้าวมันจะเหนียว งานทรงคุ้มๆ เวลาที่ท่านไล่ดัก

อาหารก็เหมือนมีกำแพงโอบอยู่ ซ่อนที่ซึ่ก็ต้องคุ้ม ไม่แบน ไม่จั้น ข้าวหรือน้ำแกงจะเรียไหล แก้วน้ำต้องมีหูและต้องหนัก ทุกอย่าง พี่ทำตามคำสั่งหมอบที่จะช่วยเสริมร่างกายหลวงพ่อ เพราะท่าน สูงวัยแล้ว ทุกอย่างมันเสื่อมตามสภาพ ต้องเอาใจใส่ดูแล

“เราเคยทำงานประจำแผนกตัว บดท. (บริษัทเดิน อากาศไทย) แต่ตอนหลังมาทำงานอิสระ เพื่อจะมีเวลาดูแล ท่านให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ครอบครัวของพี่ทุกคนผูกพันกับหลวงพ่อ สามปีที่เสียไปก็รับใช้ติดตามหลวงพ่อ ท่านมีเมตตาจัดงานแต่งงาน ให้เราด้วย ลูก ๒ คน หลวงพ่อก็ให้ความรักเมตตา โดยเฉพาะลูก ชายคนเล็ก ท่านอุ้มแต่เล็กและช่วยเลี้ยงเวลาไปทำครัว ทำงานรับ ใช้ท่าน ไม่ได้หวังผลอะไร ไม่มีเงินเดือน ทำด้วยใจศรัทธา เคารพ รักท่านเหมือนพ่อแท้ๆ คนหนึ่ง เพราะพี่เองเสียพ่อไปตั้งแต่ตอน ๓ ขวบ ได้หลวงพ่อกับเป็นเสมือนพ่อ และก็ได้แง่คิดจากท่านหลาย อย่าง เราไม่ต้องให้ท่านสอน แต่การกระทำของท่านที่ปฏิบัติอยู่ก็ เป็นสิ่งที่ทำให้เราตื่นตันใจ (น้ำตาริน)

“อยู่กับท่าน ชีวิตเราก็ได้รับสิ่งดีๆ อยู่เสมอ บางอย่างได้ มาโดยไม่นึกฝัน พี่ไม่ได้มีเงินทองมากมายอะไร แต่ก็ให้ลูกเข้า สาธิตได้อย่างไม่คาดฝัน ยิ่งกว่าถูกรางวัลที่ ๑ ใครถามว่าเสียเงิน ไปเท่าไร พี่บอก ค่าใบสมัคร ๒๐ บาทเท่านั้น พี่ว่าเป็นเพราะผล จากการปรนนิบัติดูแลพระผู้ใหญ่

“มีคนชอบถามว่า ทำไมหลวงพ่อบริจาคแจ่มใส ยาย แอ้วให้อะไรกิน มีคนหนึ่งเป็นคนไทยไปอยู่อเมริกาสิบกว่าปี กลับ มากราบท่าน ก็ถามว่า ทำไมหลวงพ่อบริจาคแจ่มใส ยายแอ้วยอดมากเลย ถ้าดูแลหลวงพ่อกับถึง ๑๐๐ ปีจะให้รางวัล เราก็บอกว่า ไม่เป็นไร เราดูแลหลวงพ่อกับต้องเยี่ยมยอดที่สุดอยู่แล้ว ยิ่งตอนนี้ยังต้องเต็มที่

เพราะท่านอายุมากแล้ว

“เราจะศึกษาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ เป็นสมาชิก ออย.(องค์การอาหารและยา) เพื่อสรรหาล้างดีมีประโยชน์ให้ท่าน มีการเชิญประชุมปีละ ๒ ครั้ง เขาถามว่าเราดูแลหลวงพ่อย่างไร เราก็บอกวิธีดูแลไป เขาบอกดีแล้ว ทำต่อไป และส่งหนังสือเสริมความรู้มาให้เดือนละเล่ม เรื่องการดูแลผู้สูงอายุ

“เวลาท่านเดินทางไปต่างประเทศ จะจัดอาหารไปให้ท่าน พร้อม จัดนมใส่ถุงให้ท่านดื่ม ผสมพวกมูสลี่ต่างๆ เตรียมไว้ ยาที่ท่านต้องฉีดยา จะทำให้ถุงใหญ่ ท่านไปอยู่ ๓ เดือน เราเตรียมไว้ให้ ๕๐ ของ บางทีก็เตรียมเสริมเข้าไปอีกเพื่อเหลือเผื่อขาด คือ เป็นยาประจำที่หมอจ่ายให้ และมีพวกวิตามินเสริมที่ท่านจะต้องฉีดยาเป็นประจำ

“คนอื่นเมื่อนึกถึงหลวงพ่จะบอกว่าท่านเป็นดวงแก้ว แต่สำหรับเรา เป็นอะไรที่สูงสุดของเรา เป็นเหมือนพ่อแม่ผู้แก่เฒ่า ที่เราต้องดูแลปรนนิบัติอย่างดี

“หลวงพ่จะเมตตาเด็กๆ มาก ท่านรักเด็กเพราะถือว่าวัยนี้เป็นวัยที่ต้องโตไปข้างหน้า ท่านจะสอนว่า ไม่ดีอย่างเดียว ดีหมดทุกอย่าง ท่านให้ท่องเวลามีคนพาเด็กมากกราบ เข้าว่าสิว่าตามหลวงพ่ ไม่ดีอย่างเดียวดีหมดทุกอย่าง (น้ำเสียงแจ่มใส) เด็กว่าตาม แล้วท่านจะบอกคุณแม่ให้จำไว้นะว่าสอนลูกอย่างนี้

คำสอนที่ได้จากหลวงพ่ ท่านสอนว่าอย่าคิดกังวลในสิ่งที่คนอื่นพูด หลวงพ่ท่านถูกคุกคามก็เยอะ แต่ท่านถือว่าฉันไม่ยุ่งกับเธอ ช่างหัวมัน ทุกอย่างเป็นไปตามกรรม แม้แต่หลวงพ่ พุทธศาสนยังถูกด่า มีหรือเราจะไม่โดน บางคนถามว่าอยู่วัดนานๆ เรียนกรรมฐาน หรือเปล่า เราบอกไม่จำเป็น ขอให้จิตนิ่งมีสมาธิ

ด้วยจิตที่คิดจะทำให้ดีที่สุด ตรงนั้นถือว่ากำลังปฏิบัติธรรมแล้ว”

อำนวยการ สุวรรณคีรี ประธานพุทธ
ธรรมสภา สภาผู้แทนฯ และรอง
ประธานสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ
ในพระบรมราชูปถัมภ์

“พ่อของผม กำนันช้อน บวชรุ่น
ไล่ๆ กับพระเดชพระคุณพระธรรม-
โกศาจารย์ อายุห่างกันหน่อย แต่ต้อง
อัยาศัยกันมาก คือมีนิสัยคล้ายกัน
ชอบแก้ไขปัญหาของสังคมที่หมักหมม
หรือทิ้งมลายไ้สาระ เช่น การประท้วง ทรงเจ้าเข้าผี รดน้ำ
หมากอบน้ำมนต์ พ่อก็จะออกไปปราบ ส่วนหลวงพ่อท่านเป็น
นักเทศน์ ท่านเป็นนักปฏิวัติ แก่ความเชื่อ ความคิดที่ผิดๆ
เหล่านี้ไปได้มาก ท่านเห็นว่าเป็นทางไสยศาสตร์ ไม่ใช่ทางแห่ง
พุทธะที่แปลว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ไสย แปลว่า ผู้หลับ

“เมื่อพ่อสึกออกมาเป็นฆราวาส ก็ไปมาหาสู่กันเสมอ
เรียกว่าถูกใจกัน ในวัยเด็ก จึงได้เห็นพ่อสนทนาธรรมกับพระเดช
พระคุณหลวงพ่อเป็นประจำ ก็เป็นความซึมซาบ หล่อหลอมความ
คิด จิตใจให้ไ้ไปในทางที่ดี ผมอยากจะบอกว่า เด็กๆ หรือวัยรุ่นที่
ไปหาพระดี คบคนดี ก็จะได้ดี พระเดชพระคุณหลวงพ่อท่าน
เปรียบเสมือนพ่อคนที่ ๒ ลูกเพื่อนก็เหมือนลูกท่าน ท่านจะสอน
ชี้ถูกชี้ผิด ชี้ทางสวรรค์ ไม่ให้ลงนรก

“หลักคำสอนของท่านก็คือ ให้ไปในสถานที่ดี ให้คิดแต่
เรื่องดีๆ พุศแต่สิ่งดีๆ มันก็ได้ดี ลองคิดดู ถ้าเด็กไม่ไปในที่อโคจร

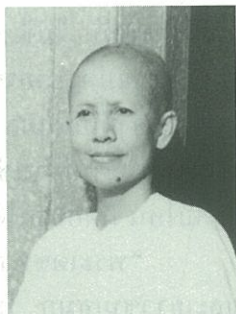
บ่อนการพนัน ไม่ขี้เหล้าเมายา ติดยาเสพติด คิดถึงแต่เรื่องดี ๆ
คิดถึงพ่อแม่ครูบาอาจารย์ คิดถึงการเรียน ไม่ไปหลงไหลที่อื่น
พูดแต่เรื่องที่เป็นกุศล แต่นี้คนก็มีหลักยึด เอาตัวรอดได้แล้ว แต่
ถ้าขาดพื้นฐานชีวิตเช่นนี้ ก็เพี้ยนได้ ต่อให้เรียนเก่งจบปริญญา
ระดับไหน ก็ตกนรกได้

“พระเดชพระคุณหลวงพ่อบอกให้มีความสำคัญกับเด็ก
และเยาวชนเสมอ ในวันที่ท่านรับนิมนต์มาเป็นประธานในการ
บวชแม่ชีน้อยที่เสถียรธรรมสถาน นั้นแสดงว่า ท่านให้อโอกาสแก่
เด็กผู้หญิงเท่า ๆ กับเด็กผู้ชาย ในการสืบทอดพระพุทธศาสนา
เด็กผู้หญิงเราได้ถวายตัวต่อหน้าพระผู้ใหญ่ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ
เพื่อเข้าสู่เส้นทางพระพุทธศาสนา ได้แสดงความศรัทธามั่นคงต่อ
พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และรักษาศีลได้มั่นคงเป็นที่พอใจ
ของพระอริยเจ้า เป็นหนทางก้าวสู่กระแสแห่งพระโสดาบัน
การบวชที่เป็นเรื่องของพิธีกรรมก็ศักดิ์สิทธิ์ รูปแบบที่จะห่มผ้า
ครองสีขาวก็ศักดิ์สิทธิ์ขลังขึ้น เมื่อทางเสถียรธรรมสถานได้ริเริ่ม
การบวชเรียนภาคเรียนฤดูร้อนของแม่ชีน้อยนี้แล้ว คณะสงฆ์ทาง
มหาเถรสมาคมหรือกระทรวงศึกษาธิการก็ควรจะส่งเสริมด้วย น่า
จะทำให้กว้างขวางออกไป

“คำว่า บวชเรียน เป็นคำสำคัญในพุทธศาสนา หมายถึง
การเรียนเรื่อง ศีล สมาธิ ปัญญา เขาเรียกไตรสิกขา สิกขาก็คือ ศิกขา
ไตร คือ ๓ การศึกษา ๓ ประการนี้ ถือเป็นรากฐานสำคัญของ
ชีวิต ปัญญาที่ได้จากการเรียนเรื่องศีล สมาธิ ปัญญา ต่างจาก
ปัญญาความรู้แบบฝรั่ง เป็นปัญญาที่ผุดขึ้น พระเจ้าอยู่ทรงเรียก
ว่า ปัญญาในธรรมะ ซึ่งเป็นปัญญาที่สมบูรณ์แบบ”

แม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุด แห่ง เสถียรธรรมสถาน

“ขอมองในมุมของลูกศิษย์ผู้หญิง
เพราะว่า得有โอกาสเห็นความเมตตาของ
พระเดชพระคุณหลวงพ่อก่อน ต่อผู้หญิงอย่าง
สม่าเสมอ ตั้งแต่得有โอกาสได้เข้าไป
ถวายตัวเป็นลูกศิษย์ ท่านเป็นพระภิกษุ
รูปหนึ่งที่ยกย่องสุภาพสตรี

“ที่เสถียรธรรมสถาน มีโครงการที่ชื่อสาวิกาสิกขาลัย
คือการศึกษาที่ขอให้โลกนี้มีธรรมเป็นมารดาเป็นพื้นฐานในการศึกษา
หรือว่ามีธรรมะเป็นแม่อยู่ในใจ พวกเราได้กราบนิมนต์พระเดช
พระคุณหลวงพ่อก่อน มีการบวชแม่ชีภาคฤดูร้อน เพื่อเป็นอีกหนึ่ง
ทางเลือกที่จะให้โอกาสเด็กผู้หญิงได้ใช้ชีวิตในระหว่างปิดภาค
เรียนนี้กับการเป็นนักทดลองที่จะใช้ชีวิตอย่างคนที่จะไม่เฝ้าสังเกต
ตัวเองอย่างมีสติ อยู่อย่างต่ำต้อย ไม่มีสมบัติอะไร และได้รับการ
เลี้ยงดูโดยชาวบ้าน แล้วก็ขอโอกาสนี้ถวายเป็นกุศลในวาระครบ
๕๐ ปีต่อพระเดชพระคุณหลวงพ่อก่อนด้วย

“หลวงพ่อก่อนได้ให้โอกาสนี้ปรารถนาถึงผู้หญิงที่มีอิทธิพลต่อท่าน
ซึ่งก็คือคุณแม่ของท่านเอง คุณแม่บอกว่าจะไปเที่ยวไหนก็ตาม
ถ้าอายุ ๒๐ ต้องกลับมาบวชให้แม่ ตอนที่เล่า เสียงท่านเครือ
ไม่ได้เครือเพราะกลองเสียง แต่เพราะความรักของแม่ที่มีต่อบุตร
เสียงที่เครือของหลวงพ่อก่อนไม่ได้เครือเพราะความเศร้าใจ แต่เป็น
ความปิติใจว่า เต็มวันแม่ยังอยู่ในใจท่าน เหมือนกำลังสอนพวก
เราว่าเกียรติคุณของบวชที่อายุ ๕๐ นี้คือความกตัญญูต่อมารดา
ยิ่งใหญ่มา

“ในฐานะที่เป็นลูกศิษย์ปลายๆ แถว ทำอะไรให้หลวงพ่อน้อยมาก นอกจากตั้งใจที่จะมีชีวิตที่ไม่ชั่วแล้วก็ตั้งใจที่จะทำงานอย่างหนัก เพื่อที่จะกตัญญูต่อพระธรรม หลวงพ่อมักสอนเสมอว่าถ้าเราจะกตัญญูต่อพระธรรม เราต้องช่วยเหลือมวลมนุษยชาติ ท่านคงเห็นว่างานที่พวกเราทำอยู่เป็นงานที่ทำทนายพอสมควร ที่ผู้หญิงจะมาสร้างสำนักเองแล้วประกาศว่า การทำงานของเราใช้ธรรมะเป็นรากฐาน จะจัดการศึกษาโดยใช้พุทธธรรมนำ อริยมรรคมีองค์แปดเป็นหลักสูตร เพราะเราเชื่อว่าถ้าเราสามารถยืนยันได้ว่าธรรมะศักดิ์สิทธิ์จริงจากการนำมาใช้ในชีวิต ก็แสดงว่าเรากำลังเข้าถึงพระผู้มีพระภาคเจ้า ในมิติของการกระทำ ในมิติของการปฏิบัติ พระเดชพระคุณหลวงพ่อก็ให้กำลังใจเสมอ จนเดี๋ยวนี้งานของพวกเราที่มีพระเดชพระคุณเป็นองค์ที่ปรึกษาอยู่ ก็ได้เติบโตมาโดยลำดับ

“จำได้ว่าเมื่อปี ๒๕๓๘ ได้เข้าไปกราบเรียนหลวงพ่อกว่า จะขอให้หลวงพ่อกับพระประธานบรรพชาแม่ชีศีล ๑๐ ตอนนั้นมีคำเตือนให้หลวงพ่อรอว่าจะถูกตำหนิ เพราะไม่เคยมีการบวชแม่ชีศีล ๑๐ มาก่อน แต่ว่าหลวงพ่อก็ไม่เคยกลัวเลย เป็นความกล้าหาญที่เราจำได้ไม่ลืม หลวงพ่อรับที่จะมาเป็นประธานในการบวชแม่ชีศีล ๑๐ โดยไม่รั้งรอกับคำท้วงติงว่า ไม่มีกฎหมายรองรับให้บวช หลวงพ่อก็ไม่หวั่น มาด้วยความเต็มใจ แล้วยังปรารถนากว่าเป็นการดีที่ผู้หญิงจะประกาศไม่รับเงินทอง และประกาศตัวที่จะทำงานอย่างคนที่ไม่มีอะไรเป็นสมบัติของตัวเอง แล้วท่านก็มาบวชให้ ในรุ่นที่ท่านบวชให้นั้นก็ยังมีหลายรูปที่ครองชีวิตนักบวชอยู่จนถึงปัจจุบันนี้

“เมื่อมองถึงวัยหรือมงคลวาร ๕๐ ปีของพระเดชพระคุณ

หลวงพ่อยากจะทำอะไรก็ได้ มีโอกาสตามท่านอาจารย์สง่าไปปรึกษาหารือกับพระเดชพระคุณหลวงพ่พุทธทาสภิกขุว่า ๘๐ ปี ของหลวงพ่ปัญญาันทะ ลูกศิษย์ควรจะทำอะไร หลวงพ่พุทธทาสภิกขุท่านก็ให้คำปรึกษาที่น่าสนใจมาก ท่านบอกจะทำอะไรกับวันเกิด นอกจากทำงานสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา จากนั้นลูกศิษย์ก็กลับมาสนองงานโดยตั้งศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนาขึ้นที่วัดชลประทานฯ วันที่ก่อสร้างสถานที่ที่จะทำงาน หลวงพ่ยังเดินไปให้กำลังใจ เเท่าที่สังเกตดู หลวงพ่ท่านจะคอยให้กำลังใจคนทำงานอยู่เสมอ อันนี้เป็นเรื่องที่ชาญฉลาดของผู้รู้ ท่านไม่ต้องทำงานเองทุกเรื่อง ถ้าใครเสนอตัวทำงาน หลวงพ่จะให้กำลังใจอยู่เสมอ นั่นหมายความว่าหลวงพ่กำลังทำงานอยู่นั่นเอง

“ท่านเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่อิจฉา แล้วก็เป็นผู้ใหญ่ที่สนับสนุนให้ลูกศิษย์ทำงานอย่างเต็มที่เต็มความสามารถ จากวันนั้นถึงวันนี้ ๑๐ ปีผ่านมา เรารู้ว่างานในศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนาดำเนินต่อไปอย่างน่าอนุโมทนาอย่างยิ่ง เรามีวัดปัญญาันทารามที่จะได้ทำงานอบรมเยาวชนซึ่งถือเป็นการลงทุนอย่างยั่งยืน การให้ความรู้กับเพื่อนมนุษย์ถือเป็นการลงทุนน้อยแต่ได้ผลอย่างยั่งยืน ฉะนั้นงานของวัดปัญญาันทารามก็เป็นอีกมิติหนึ่ง ที่จะทำให้เห็นว่า เป็นเพราะหลวงพ่ให้กำลังใจลูกศิษย์ เป็นเกียรติคุณของหลวงพ่

“เคยมีผู้ถามพระสารีบุตรว่าอะไรทำได้ยาก พระสารีบุตรตอบว่า การบวชเป็นเรื่องทำได้ยาก แต่การยินดีในเพศสมณะยิ่งยากกว่า และที่ยิ่งยากขึ้นไปอีกคือการปฏิบัติหน้าที่ของการเป็นนักบวช พวกเราจะเห็นได้ว่าหลวงพ่กำลังทำสิ่งที่ยากให้เราเห็นเป็นแบบอย่าง หลวงพ่รักษาการเป็นนักบวชมา ๘๐ กว่าปีอย่าง

งดงาม ด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของนักบวช ทำงานสืบต่ออายุพระ
พุทธศาสนาจนมาถึงพวกเราทั้งหลาย ท่านปฏิบัติให้ดู มีความสุข
ในการทำงานให้เห็นอย่างสม่ำเสมอ ไม่เคยเห็นหลวงพ่อปราบก
อะไรด้วยอารมณ์ ไม่เคยเห็นหลวงพ่โกรธหรือตวาด แต่ถ้าหลวง
พ่จะขนาบเพราะดักเตือนด้วยความเมตตา อันนี้เป็นกิจของครู
บาอาจารย์ เราถามหลวงพ่ว่ามีอะไรที่อยากขนาบลูกศิษย์หรือไม่
หลวงพ่ส่ายหน้าแล้วบอกว่าไม่มี เขาทำกันอย่างเต็มที่แล้ว นี่
เป็นกำลังใจ

“เมื่อเราถามว่าในวัย ๕๐ นี้ หลวงพ่อยากจะทำอะไรอีก
หรือไม่ ท่านบอกว่าที่จริงแล้วมีเรื่องต้องทำอีกมากมาย แต่ด้วย
ข้อจำกัดทางวัยและสังขาร ท่านก็มีแต่ความปรารถนาที่จะทำ
สิ่งที่ดีงาม แต่ร่างกายไม่ไหว เราในฐานะลูกศิษย์ พอฟังอย่างนี้
รู้ทันทีว่านั่นคือมรดกที่พวกเราจะต้องทำกันต่อไป เราจะต้อง
แข็งแรงและกตัญญูต่อครูบาอาจารย์ด้วยการทำงานอย่างคนที่
เป็นนอนอยู่ใต้ดิน พรวันดินไปเรื่อยๆ จนกระทั่งดินร่วนซุย
พร้อมที่จะเป็นฐานที่ทำให้เกิดเมล็ดพันธุ์แห่งปัญญาในแผ่นดินนี้

“สิ่งที่เราจะกตัญญูต่อหลวงพ่ได้ก็คือ การยังมีใจที่จะ
ทำงานเพื่อพระศาสนา ทำงานอย่างคนที่ใช้งานนั้นเป็นฐานแห่ง
การปฏิบัติธรรม ฝากใจเรา อย่าให้กิเลสเข้าครอบงำในขณะที่ทำงาน
เพื่อให้การงานยกจิตวิญญาณให้สูงขึ้น ทุกขณะของชีวิตจะไม่ก้าว
ไปสู่ฝ่ายอกุศล เราจะกตัญญูต่อพระธรรม ต่อแผ่นดิน ต่อธรรมชาติ
จนกระทั่งเราคืนชีวิตนี้สู่ธรรมชาติอย่างคนที่รู้ว่าเราได้ทำหน้าที่
หรือทำเหตุปัจจัยอย่างเต็มที่ด้วยความไม่ประมาทให้ถึงพร้อม
ทำอยู่ในการปล่อย แล้วปล่อยอยู่ในการกระทำ

“ขอให้พระเดชพระคุณหลวงพ่ ได้ทราบว่ทั้งหลาย

ทั้งปวงที่พวกเราเป็นอยู่นี้ เป็นเพราะว่าพวกเรามีครูบาอาจารย์ที่
กล้าหาญ ท่านเป็นครูที่เปิดประตูจิตวิญญาณของลูกศิษย์ เป็น
ความยิ่งใหญ่ เป็นเกียรติคุณอันยิ่งใหญ่ที่ลูกศิษย์จะไม่มีวันลืมบุญ
คุณของพระเดชพระคุณหลวงปู่”

รายการวิทยุ สาวิกา เพิ่มเวลาแล้วจ้า

รายการวิทยุสาวิกา เพิ่มเวลาเป็น ๒ ชั่วโมง ให้แฟน ๆ จุใจ

ติดตาม เคล็ดลับในการดำเนินชีวิตโดยธรรม

เพื่อชีวิตที่งดงามและเป็นอิสระ

ได้จาก

แม่ชีต้นสนีย์ เสถียรสุด และทีมงาน

ทุกวันอาทิตย์ เวลา ๑๕.๐๐-๑๗.๐๐ น. ทาง F.M.๘๗.๕ อ.ส.ม.ท.

และอย่าพลาดชม

รายการโทรทัศน์ เพื่อนทุกข์ ทางช่อง ๘ อ.ส.ม.ท. ทุกวันจันทร์-ศุกร์

เวลา ๐๕.๒๘-๐๕.๓๐ น. และทางช่อง ๑๑

ทุกวันอังคาร เวลา ๑๐.๕๕ น.

ความรักของแม่

ผมนี้เป็นนักเทศน์ เทียวสอนคนเขาทั่วบ้านทั่วเมือง พอกลับไปถึงบ้าน คุณโยมแม่สอนทุกที ท่านสอนทุกที แต่ว่าปลื้มใจได้ฟังคำสอนแล้วปลื้มใจ

แม่นี้รักลูกจริงๆ คิดถึงลูก พอไปแล้วสอนอย่างนั้นอย่างนี้ “ไปอยู่บ้านไกลเมืองไกล อยู่คนเดียวมันต้องระมัดระวัง การเงิน การทองอย่าฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่าย...” พูดเรื่อย สอนหลายเรื่องหลายประการ

เรานั่งฟังนี้ น้ำตามันไม่ไหลออกมาข้างนอก มันตื้นตันใจ ตื้นตันใจว่า น้ำใจของแม่กับลูกดีเหลือเกิน ท่านนึกว่าไอ้หนูของแม่นั่งอยู่ตรงนี้ แม้ว่าจะห่มจีวรเป็นเจ้าคุณแล้ว ก็เป็นไอ้หนูของแม่นั้นแหละ ถ้านั่งอยู่ตรงนี้แล้วก็ต้องสอนกันละ เราก็ต้องตั้งใจ ฟังด้วยความเคารพ ซาบซึ่งตั้งใจในคำของแม่

(จาก “คำสอนของผู้บวชใหม่” โดย ปัญญาหนักภิกขุ)

จาก “พี่ท่าน”-พุทธทาส
ถึง “น้องท่าน”-ปัญญาันันตะ

“...ผมไม่ได้มาโดยตัว ก็ขอส่งเสียง ส่งจิตใจ ส่งความ
ประสงค์มายังน้องชายที่รักคือท่านปัญญา ขอแต่งตั้งให้ท่านเป็น
“แม่ทัพโลก” เพื่อทำสงครามโลก ระหว่างโลกของความเห็นแก่ตัว
กับความไม่เห็นแก่ตัว ขออ่อนวอนให้รับหน้าที่อันนี้ โดยความ
ปรารถนาของพวกที่เป็น ‘พุทธทาส’ ทุกคน

พุทธทาสมีหลายหมื่นหลายแสนคน อุปลอกันเป็นน้ำเสียง
เดียวกันว่าขอถวายหน้าที่อันนี้แก่น้องท่านปัญญาเป็น “แม่ทัพโลก”
เพื่อจะทำสงครามโลกกับโลกที่มันเห็นแก่ตัว ให้กลายเป็นโลกที่
ไม่มีความเห็นแก่ตัว เป็นโลกของพระพุทธศาสนา และของทุก ๆ

ศาสนา มีความสงบเยือกเย็นในความหมายแห่งพระนิพพาน
จนเรียกว่ามี “แผ่นดินเพชร” เกิดขึ้นมา

ขอให้ผู้ที่มีความเห็นด้วยทุกคน จงแสดงอนุโมทนาสาธุการ
และไชโยกันให้ถึงที่สุดเถิด...”

พุทธทาสภิกขุ

“...ญาติโยมได้ฟังสารที่ส่งมาจากท่านพุทธทาส ซึ่งเป็น
เสมือนหนึ่งพี่ชายของอาตมา ฟังแล้วรู้สึกอย่างไร อาตมาฟังแล้ว
ตื่นตัน ตื่นตันใจ พุดอะไรไม่ค่อยออก

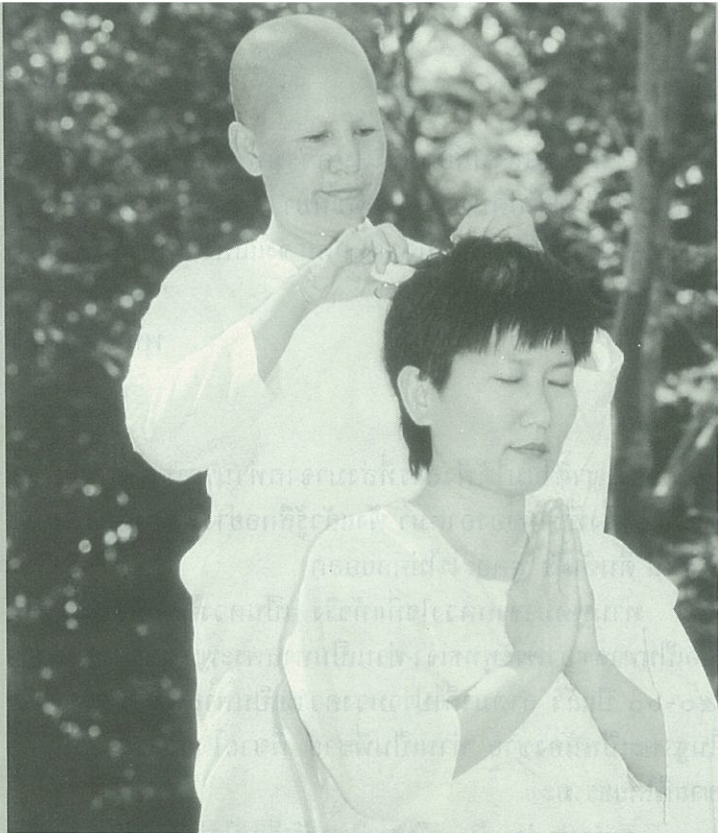
ท่านพุดมาจากดวงใจที่แท้จริง เป็นดวงใจที่เป็นพุทธทาส
คือเป็นทาสของพระพุทธเจ้า ท่านเป็นทาสพระพุทธเจ้ามาเป็นเวลา
๕๐-๖๐ ปีแล้ว อาตมาก็ไปร่วมวงความเป็นทาสของพระพุทธเจ้า
ในฐานะเป็นน้องชาย ท่านเป็นพี่ชาย พี่ชายโดยธรรม เป็นน้อง
ชายก็โดยธรรมะ

เราทำงานร่วมกัน แม้จะอยู่ไกลกันก็เหมือนกับอยู่ใกล้ ใจเป็น
อันหนึ่งอันเดียวกัน คือใจที่มอบถวายพระพุทธเจ้า พระธรรม
พระสงฆ์ มีความมุ่งมั่นอย่างหนักแน่นในการที่จะทำงานเพื่อพระ
ศาสนา เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่มหาชน...”

ปัญญาันทภิกขุ

(จากหนังสือ ๘๐ ปี ปัญญาันทะ ปาฐกถาธรรมโดย พระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญาันทภิกขุ)

ณ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี วันเสาร์ที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๓๔)

เพชรรุพา บูรณศิริจรุงรัฐ

เกิดและเติบโตที่เชียงใหม่เมื่อ ๓๐ ปีผ่านล่วง เป็นลูกคนสุดท้ายของพ่อชอบทำสวน แม่และพี่สาวคนเดียวชอบขายของ ส่วนตัวเองเกิดมารักหนังสือจะทำ จะคิด จะเขียน จะขาย จะใช้ชีวิตคู่กับหนังสือตลอดชั่วอายุขัย

เคยร่วมงานกับ นิตยสารลúčส์ จันทร์ ผู้หญิงวันนี้ เป็รียว กุลสตรี ชีวิติต เคยเป็นที่ปรึกษาฝ่ายประชาสัมพันธ์ บริษัท ภาษารยูนิเวอร์แซล จำกัด

ปี ๒๕๓๔ รวมบทกวี *เมื่อไหร่...เจ้าจะเป็นเจกเช่นเดิม* สำนักพิมพ์ก้านกล้วย โดยใช้นามปากกา *'คำรัก'*

ปัจจุบัน เป็นบรรณาธิการ *ร่วมไม้ขายคา* สดส์ปดาห์ สำนักพิมพ์บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชซิ่ง จำกัด (มหาชน)

ถ้อยคำประจำจิต "อ่านอักษรก่อนจะสาย"

โบยบินสู่โลกภายใน ใต้ร่มเงา เสถียรธรรมสถาน

เสถียรธรรมสถาน

ฉันรู้จักชื่อนี้ ในยามเย็นของวันหนึ่ง ขณะที่แสงทองของฟ้ากำลังจะอำลาโลกตามธรรมชาติที่มีอยู่ในจักรวาล ฉันขับรถด้วยความเร็วร้อยกิโลเมตรต่อชั่วโมง พุ่งตรงไปตามเส้นทางถนนสายรามอินทรา เพื่อประชันความเร็วกับเพื่อนๆ ในวัยคณะ โดยไม่สนใจว่าคนที่ขับขยวดยานไปมาข้างๆ จะเดือดร้อนเพราะความซิ่งของเรา กลับเกิดความลึกลับใจทุกครั้งที่สามารถทำให้คนขับรถบนถนนเกิดอาการตกใจหรือเสียขวัญจากการกระทำในครั้งนี่

ขณะขับรถวนโค้งไปตามถนนมุ่งตรงไปยังซอยวัชรพลด้วยความเมามัน ทันใดนั้นเครื่องยนต์เริ่มกระตุกและหยุดทำงานในเวลาไม่ถึงเสี้ยววินาที เครื่องยนต์มาดับสนิทเอาตรงรั้วกันอาณาเขตอะไรสักอย่างหนึ่ง เป็นรั้วสีน้ำตาลกลวงไกลสุดตา ฉันแหงนดูป้ายที่ติดไว้ตรงประตูรั้ว เห็นข้อความ...

เสถียรธรรมสถาน

“อะไรว่า...เสถียรธรรมสถาน เสถียรชื่อเหมือนพ่อเราเลย”

ฉันรำพึงขณะเกิดดบุหรีในซองชั้นมาจุดไฟ พ่นควันสีขาว ที่คุ้นตาอ้อยอิ่ง โล่งใจ สองเท้าก้าวเข้าไปในรั้วประตู ผู้หญิงสองคน ในชุดสีขาวสะอาดตายนอนอยู่ตรงใต้ต้นไม้ เธอกระพุ่มมือขึ้นไหวอย่างสวยงามที่สุดเท่าที่ฉันเคยเห็นมา

“ธรรมสวัสดิ์ค่ะ”

เสียงที่ดังพร้อมกันพอประมาณ ยิ่งทำให้เกิดความฉงนงง ยิ่งขึ้น ทำไมพวกเธอต้องกล่าวทักทายกับฉันแบบนี้ เหมือนจะรู้จักผู้หญิงอีกคนหนึ่งจึงเสวนาต่อ

“ยังไม่เคยมาที่นี่ใช่ไหมคะ เสถียรธรรมสถาน เป็นสถานปฏิบัติธรรม โดยมีคุณแม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุด เป็นผู้ริเริ่ม ด้วยความกตัญญูต่อครูผู้อุปชฌาย์ ผู้ที่มาที่นี่ ล้วนตั้งใจมาปฏิบัติธรรม ถ้าคุณพี่สนใจ หนูจะขอแนะนำปฏิทินกิจกรรมของเราค่ะ”

เธอหยิบแผ่นกระดาษสีขาวยื่นให้ ในนั้นมีข้อความของโครงการร่วมกิจกรรมภายในมากมาย จนฉันอดไม่ได้ที่จะชักไ้

“แล้วคุณแม่ชีที่ว่า ท่านอยู่ไหน”

“ตอนนี้ท่านไม่ว่างค่ะ ยังมีกิจธุระมากมาย ถ้าคุณพี่อยากพบขอเชิญเป็นพรุ่งนี้นะคะ จะมีการนั่งปฏิบัติธรรม ถ้ามาแล้วจะเจอ”

ฉันจัดการพับตารางกิจกรรมเข้ากระเป๋า กล่าวขอบคุณน้องคนนั้น เธอหยิบหนังสือเล่มเล็กมอบให้

“นี่คือนิตยสาร *สาวิกา* เป็นนิตยสารที่เสถียรธรรมสถานจัดทำขึ้นเพื่อเป็นเพื่อนกับพุทธสาวิกาทุกคน พี่สามารถสะสมเงินเพียงวันละบาท แล้วสมัครเป็นสมาชิกของเรา แต่ตอนนี้พี่

สามารถเอาไปอ่านก่อนได้นะคะ”

ฉันหยิบหนังสือ *สาวิกา* ขึ้นมาอย่างไม่ได้ตั้งใจ พลังเอ่ย
ลาห้องคนนั้น แล้วก็เดินมาที่รถจัดการกับเจ้าเครื่องยนต์ที่เกเร
แล้วกลับบ้าน

คืนนั้น ฉันเปิดอ่านหนังสือ *สาวิกา* อย่างผ่าน ๆ แต่ก็ไป
สะดุดตรงคำพูดเก่า ๆ หลายคำ แต่ละคำก็จะลงท้ายว่าแม่ชีคันสนีย์
เสถียรสุด จึงเกิดความสนใจในตัวผู้หญิงคนนี้ขึ้นมาอย่างเงียบ ๆ

วันรุ่งขึ้นจึงได้เสนอเจ้านายที่ทำงาน ว่าอยากสัมภาษณ์
แม่ชีท่านนี้ โดยเล่ารายละเอียดของตัวแม่ชีคันสนีย์ให้ท่านฟังมาก
ที่สุดเท่าที่จะทำได้

ธรรมชาติจัดสรรให้ฉันได้พบ ได้รู้จัก ได้ร่วมกิจกรรมใน
เสถียรธรรมสถานตั้งแต่นั้น แม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุดได้ให้อะไร
กับชีวิตฉันมากมาย นับแต่การเริ่มพูดท้ายเสียงอย่างอ่อนโยนว่า
“คะ” เพราะตั้งแต่เกิดมายังไม่เคยพูดจา คะ ขา กับใครเลย แม่ชี
สอนให้ฉันเป็นผู้ให้ ให้อย่างไม่มีขีดจำกัด แม่ชีคันสนีย์สามารถ
นำเอาศิลปะและวิทยาศาสตร์เข้ามาหลอมรวมกันได้เป็นอย่างดี
อัศจรรย์ใจ

อีกสิ่งหนึ่งที่แม่ชีได้ให้ไว้ก็คือ ให้เป็นคนกตัญญู ซึ่งฉันเอง
ยึดถือและปฏิบัติไว้ในใจเสมอ

ภายใต้ดวงตาที่ฉายแววอ่อนโยนอยู่เป็นนิจ ใครจะรู้ว่า
ผู้หญิงคนนี้ได้ซ่อนความเข้มแข็ง หนักแน่น และเด็ดเดี่ยวไว้ แม่ชี
ไม่ใช่หนักบวชที่จะมากอบโกยผลประโยชน์ทางด้านศาสนา แต่เป็น
ผู้หญิงทำงาน เพื่อคนอื่น และเพื่อสังคมโดยแท้

ฉันเคยคิดเสมอว่า สักวันหนึ่งเมื่อมีโอกาส ฉันจะเข้ามา
รับใช้สังคมตามรอยแม่ชีคันสนีย์

แล้วโอกาสก็เป็นของฉัน เมื่อมีเหตุและปัจจัยให้ต้องเข้ามาบวชเป็นแม่ชีในพุทธศาสนา ด้วยการเตรียมตัวเตรียมใจศึกษาพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเป็นอย่างดี สาเหตุที่ฉันต้องบวชในครั้งนี้ ก็คือ พ่อของฉันไม่สบาย พ่อป่วยด้วยโรคไต และกระดูกเริ่มเปราะบางตามสังขารในวัยเจ็ดสิบฉันเองไม่เคยได้มีโอกาสดูแลเพราะออกจากบ้านมาตั้งแต่ยังเล็ก แม้เมื่อถึงวัยทำงานก็ยังต้องทำงานในเมืองหลวง ตลอดระยะเวลาเกือบยี่สิบสี่ชั่วโมง ก็คืองานๆ ๑ ๑ และงานที่ต้องจัดสรร ยุ่งตำแหน่งหน้าที่การงานรุดหน้าไปเท่าใด เวลาที่มีอยู่ในแต่ละวันก็ดูจะเหลือน้อยแห่งเหือดไป

ฉันมารับรู้ข่าวคราวการเจ็บป่วยของพ่อ เพราะแม่โทรศัพท์มาบอก อันที่จริงต้องขอสารภาพกันตรงนี้ว่า ฉันเองเป็นคนที่ไม่ค่อยผูกพันกับพ่อสักเท่าไร แต่คนที่ฉันรักมากที่สุดในชีวิตก็คือแม่ แม่เป็นผู้หญิงคนเดียวที่ฉันรักและเชื่อฟัง กล้าพูดได้อย่างล้นปากว่าแม่ต้องการสิ่งใดจากฉัน แม้แต่ชีวิตฉันก็ให้ท่านได้

ครั้งนี้เป็นครั้งที่แม่มีความทุกข์อย่างแสนสาหัสเพราะอาการป่วยของพ่อ ทุกครั้งที่หมอมั้มเข็มฉีดยาลงในร่างกายพ่อแม่จะโทร.มาหา แม่จะร้องไห้สะอึกสะอื้นจนฉันนั่งงั้น แม่เล่าอาการป่วยของพ่อให้ฟัง จนบอกว่าแม่ทำทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว ทั้งเรื่องของหมอภิวทาศาสตร์ไสยศาสตร์ การรับขวัญ สืบชะตาชีวิต (ตามประเพณีของคนเหนือบ้านเรา) แต่อาการป่วยของพ่อก็ยังไม่หาย กลับจะทรุดลงเรื่อย ๆ

ฉันเองบอกแม่ว่า จะลางานไปเยี่ยมพ่อ แม่ก็ห้ามเอาไว้ เพราะแม่มีความเชื่อว่า ถ้าฉันกลับไปบ้าน พ่ออาจจะต้องจากเราไป เพราะเหลือฉันอีกเพียงคนเดียวที่พ่อยังไม่เห็นหน้า ถ้าฉันไปพบ

พ่ออาจจะพอใจแล้วลาลมหายใจเฮือกสุดท้ายไปก็ได้ แม่พูดพร้อมกับเสียงสะอื้น หัวใจฉันรับรู้ได้เลยว่า ผู้หญิงคนนี้ข้างรักผู้ชายคนนี้นี้เหลือคณา ถ้าอนุภาพรักมีจริง ขอให้พ่อหายจากโรคร้ายครั้งนี้ฉันถามแม่ว่า

“แม่จำ...แล้วลูกต้องทำอะไรบ้าง อะไรก็ได้ที่ทำแล้วแลกกับชีวิตอาปา ลูกจะทำ”

แม่ก็รำให้รำพันว่า พ่อมักจะปรารภกับแม่เสมอว่า อยากมีลูกผู้ชาย เพราะจะได้จับชายผ้าเหลือง

“แม่จำ...ขอเป็นชายผ้าขาวได้มั้ย ในวันที่บวชลูกจะตั้งใจศึกษาธรรมะ และจะประพฤติปฏิบัติให้ดีที่สุดเท่าที่ลูกจะตั้งใจ ขอให้แม่บอกพ่อด้วย ถ้าหากความกตัญญูมีตัวตน สามารถทำให้พ่อหายจากโรคได้ ลูกจะทำ ถ้าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายมีจริง ขอให้จงมาสดับตรับฟังคำวิงวอนของลูกด้วย ลูกจะบวชชี nung ขาวห่มขาว ถือเพชรหมจรรัย ยึดมั่นในศีล ขอเพียงให้อาปาหาย”

เหมือนี่ว่า หลังจากวันที่ฉันล่นวจาออกไป อาการของพ่อก็เริ่มดีขึ้นๆ ร่างกายตอบรับอาหารและทุกสิ่งทุกอย่างได้อย่างน่าอัศจรรย์ นับแต่นั้นฉันก็เริ่มนั่งสมาธิ ขัดเกลาจิตใจตัวเองเพื่อวันอันเหมาะสมก็จะบวชให้พ่อ

ฉันโทรศัพทไปหาแม่ชีคันสนีย์ บอกเล่าถึงวัตถุประสงค์ในการที่ตั้งใจจะบวช ท่านตอบรับฉันเป็นอย่างดี แม้กระทั่งโกถ้ววันที่จะบวชก็ได้บอกกับท่านว่า ไม่มีเวลาแม้จะเตรียมของ

“ไม่เป็นไรหรอกเพชร ไม่เป็นไร แม่จะให้ทางนี้เตรียมให้ทุกอย่าง ขอเพียงหนูเตรียมวันว่าง กายกับใจมาก็พอ นอกนั้นไม่ต้องห่วง ขอให้ทำงานให้ดีที่สุด เกลียรงานให้หมดห่วงแล้วมา”

ก่อนบวช ชีวิตฉันวุ่นวายมาก เพราะมีงานสัปดาห์

หนังสือแห่งชาติที่ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ฉันมีภาระที่จะต้อง
นำนักเขียนไปแจกจ่ายเซ็นที่บูธ ไปเสวนา โดยเฉพาะวันที่
จะต้องปลงศพ คือวันที่วันวายที่สุด เพราะจะต้องขึ้นเป็นพิธีกร
สัมภาษณ์นักเขียนคนหนึ่งของสำนักพิมพ์ และวันนั้นก็มึนงาน
ฉาปนกิจศพญาติผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ ซึ่งคือเวลาเดียวกันหมด
ปลงศพ เป็นพิธีกร เสาศพ โอ...ชีวิตของฉัน

ฉันนำเรื่องฉุกฉุกทั้งหมดไปกราบเรียนท่านแม่ชี ท่าน
ใจดีหนักหนา ท่านตัดสินใจในเวลานั้นว่า จะเลื่อนการปลงศพไป
เป็นช่วงเช้า ฉันจะได้มีเวลาจัดสรรได้ตามสมควร

สรุปความว่าฉันต้องเป็นปราบดา หยุ่น ๒ ขึ้นไปเป็นพิธีกร
โชคดีที่มีคนซื้อวิกให้ใส่เพราะยังไม่คุ้นเคย ฉันขึ้นเวทีด้วยความ
สง่างาม การสัมภาษณ์ในวันนั้นเป็นไปอย่างสั้นไหล เสร็จงานก็วิ่ง
ไปที่วัดเพื่อไปยื่นหน้าเตาเผาคุณป้า จากนั้นก็เดินทางเข้าไปดูโลก
ภายในของตัวเองยังเสถียรธรรมสถาน

วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๔ นับเป็นวันที่ฉันรู้สึกต้องขอ
ขอบพระคุณพ่อแม่ที่เป็นเหตุปัจจัยให้ฉันได้มีโอกาสบวชชี โดย
เฉพาะเจ้านายใจดีอนุญาติให้ลาพักร้อน แถมยังขลิบผมอวยพร
ก่อนบวช

บรรยากาศของการบวชหรือหนึ่งในโครงการสาวิกา
ลิกขาลัย เป็นไปอย่างสงบ ท่ามกลางญาติโยมของแม่ชีตัวน้อยๆ
อีกสิบรูป กับรุ่นพี่อีกหนึ่ง รวมฉันด้วยก็เป็นสิบสอง ครบโหลพอดี
การบวชครั้งนี้ ท่านแม่ชีศันสนีย์ตั้งใจจัดขึ้นเพื่อสมโภชมงคลวาระ
๕๐ ปี ของพระธรรมโกศาจารย์ (หลวงปู่ปัญญาันทกิกขุ) ซึ่ง
ท่านให้เกียรติมาเป็นประธานในพิธี

ก่อนบวชท่านแม่ชีคันสนียีได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดให้มีการบวชชีภาคฤดูร้อนว่า

“ความต้องการที่แท้จริงนั้นสืบเนื่องมาจากสภาพสังคมปัจจุบัน ผู้หญิงมักตกเป็นเหยื่อและตกเป็นผู้ถูกกระทำเพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกันสภาพสังคมที่มุ่งเน้นแต่เรื่องของวัตถุ ท่ามกลางสภาพสังคมในระบบทุนนิยม ก็มีบทบาททำให้เกิดกรณีผู้หญิงที่ผันตัวไปสู่การเป็น ‘แม่เล้าคอซอง’ ไปโดยปริยาย ด้วยเหตุนี้ เสถียรธรรมสถานจึงเกิดความตระหนักรู้ต่อสังคม ที่จะช่วยกันหาทางออกเพื่อช่วยชีวิตผู้หญิงไม่ให้อดต้องตกเป็นเหยื่อ

“โดยเฉพาะในกลุ่มของเด็กสาววัยรุ่นที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ฉะนั้นอยากให้มองว่าการบวชเป็นเรื่องปกติที่ผู้หญิงจะมีสิทธิ์ทำได้เหมือนกับเด็กผู้ชาย และผู้หญิงสามารถเข้าวัดได้เหมือนผู้ชาย

“แม่ไม่อยากจะมองว่าเป็นเรื่องแปลกหรือสิ่งผิดปกติ การที่เด็กผู้หญิงธรรมดาๆ คนหนึ่งจะก้าวเข้ามาอยู่ ณ จุดนี้ เขาอาจต้องมีความกล้าที่จะใช้ชีวิตในรูปแบบใหม่ในภาคฤดูร้อนแบบที่เขาไม่เคยเท่านั้น เด็กผู้หญิงที่มาบวชล้วนคิดเอง เลือกเอง ไม่มีใครบังคับ พ่อแม่เองก็ต่างอนุโมทนา

“การบวชของผู้หญิงภาคฤดูร้อนจะเป็นการบวชเพื่อค้นหาอะไรสักอย่าง ที่ดีกว่าอยู่กับบ้านเฉยๆ ในช่วงปิดเทอม ซึ่งถือว่าเป็นการทดลองใช้ชีวิตของผู้บวชที่จะต้องอยู่อย่างไม่มีทรัพย์สินสมบัติ อยู่อย่างต่ำต้อย อีกทั้งยังรู้จักบังคับจิตใจ บังคับตัวเอง บังคับความรู้สึกต่างๆ ควบคู่ไปพร้อมกับการทดลองสละทรัพย์สินสมบัติ ของรัก ของหวง ของที่ตนพอใจด้วย

“การที่ผู้หญิงแต่ละคนมาบวชนั้น การบวชจะเป็นวิธีการ

เรียนรู้ในอีกรูปแบบหนึ่งที่แต่ละคนจะได้นำกลับไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีสติ เมื่ออยากบอกว่าเป็นการบวชเรียน ไม่ใช่แค่บวชเฉยๆ จะเกิดประโยชน์ให้กับชีวิตคนคนหนึ่งที่บวชได้อย่างดีมีคุณค่า”

ในวันแรกที่ปลงผมนั้น ยังไม่เท่ากับวันแรกที่ได้สวมเครื่องแบบแม่ชี มันช่างเป็นอะไรที่ยากเหลือหลาย เพราะไหนจะต้องใส่กระโปรงข้างในอีกตัวเพราะผ้าถุงนั้นจะเป็นสีขาว อาจจะมีมองแล้วไปก็ได้ จากนั้นก็จะเป็นเสื้อชั้นในสายเดี่ยว จะใส่ยากตรงความไม่คุ้นเคย เพราะจะมีแขนขว้างข้างเดียว ข้างซ้ายจะไร้แขน เวลาครองผ้าข้างนอกจะได้มองไม่เห็นสาย นอกจากนี้ ยังมีเข็มขัดเพื่อกันผ้าถุงหลุดเลื่อน พอใส่เสื้อผ้าถุงเสร็จ ก็มีผ้าครองที่เป็นผ้าแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดใหญ่พอปกปิดร่างกายห่มทับข้างนอก และจะคงสภาพเดิมด้วยเข็มขัดเท่านั้น เป็นอันครบชุดด้วยความละล้าละลังของผู้สวมใส่

ความยากอีกอย่างคือ การวางตัว ที่จะต้องสงบเยือกเย็น การไม่ทำแขนขากวัดไกวไปมา การพูดจาที่ต้องเบาแทบกระซิบ การกราบพระที่เป็นจังหวะสม่ำเสมอเพื่อคุณลมหายใจของตัวเองที่กระเพื่อมไหว การฉันอาหารที่ต้องคอยแม่ชีพี่เลี้ยง ที่เรียกว่า “ภันเด” ตักก่อน การไม่ยินดียินร้ายในรสอาหาร การปิดกั้นนอนได้ต้นไม้อย่างอ้างว้างซึ่งเรียกว่า “รุกขมุล” การอยู่เงียบ งดสนทนา การวางเฉยต่อทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งล้วนเป็นความรู้ใหม่ที่จะต้องใส่ใจให้ครบภายในเจ็ดวันนี้

ในวันที่สองของการบวชจะต้องออกไปบิณฑบาตกับแม่ชีรุ่นพี่ ระยะทางสองกิโลเมตรเดินด้วยสองเท้าที่เปล่าเปลือย เป็นเรื่องที่ต้องใส่ใจอย่างเต็มที่ เพราะจะต้องให้พบกับผู้มาตักบาตร

แม่ชีพี่เลี้ยงชื่อ พิศมัย พาเดินจนสองขาแทบหลุด แล้วไปหยุดกึกที่หน้าบ้านหลังหนึ่ง ใจเต้นไม่เป็นท่า กลัวเขาจะหาว่าเป็นขโมย ไม่มีอะไรเกิดขึ้นจึงเดินกลับ ทันทีก็ได้ยินเสียงเรียก

เจ้าของบ้านเป็นหญิงวัยกลางคนกระหืดกระหอบออกมา บอกว่ารอนานแล้ว นึกว่าจะไม่มา เธอบรรจุใส่บาตรด้วยความตั้งใจ ความรู้สึกตอนนี้จะแตกต่างจากที่เคยด้กับาตรมากมาย เพราะนั่นเราเป็นผู้ให้ข้อมใจอิมเอบ แต่ตอนนี้เราเป็นผู้รับ ประมาณผู้ขอ ก็เลยรู้สึกเกรงใจผู้ให้เป็นอย่างยิ่ง

‘นี่เราทำตัวดีพอที่จะรับของตรงหน้านี้แล้วหรือยัง เรายังมีอะไรขาดตกบกพร่องอีกมั๊ย’

นี่คือคำถามที่วอกวนไปมาในใจ ทรายเทาที่เดินกลับมาถึงเสถียรธรรมสถาน

‘ฉันจะตั้งใจทำความดีให้ถึงที่สุด แม้จะยากเย็นก็จะพยายามตั้งใจ’

ในวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๔๔ ซึ่งถือเป็นวันมหาสงกรานต์ ก็มีญาติโยมจากทั่วทุกทิศมาใส่บาตรตรงบริเวณลานโพธิ์ที่ปลูกาดด้วยหญ้าเขียวชอุ่ม ห้อมล้อมด้วยต้นไม้ใหญ่น้อยนานาพันธุ์ของเสถียรธรรมสถาน บรรยากาศอบอุ่นไปด้วยกลิ่นอายของรศพระธรรมที่สอนอย่างเป็นทางการที่สุดโดยแม่ชีศันสนีย์ มีการชักชวนเด็ก ๆ ออกมาสงบกับลมหายใจโดยบทเพลงเป็นตัวประสานกับท่วงท่าที่สงบงามของแม่ชี ญาติโยมและเด็ก ๆ

“ลมหายใจเข้า ลมหายใจออก ดั่งดอกไม้บาน ภูเขาใหญ่กว้าง ดั่งสายน้ำจำเริญ ในนภากาศ อันบางเบา” เร้ากุศลให้เกิดความสุขอย่างไม่สามารถบรรยายเป็นภาษาให้สวยงามกว่านี้

ครั้งกิจกรรมดักบาตรลู่วิ่งก็มีการถามถึงความรู้สึกของพวกเราทุกคน ตรงนี้ฉันได้รู้ว่าไม่มีอะไรจะยิ่งใหญ่ไปกว่าการให้การบวชในเสถียรธรรมสถานแห่งนี้ นอกจากกิจกรรมประจำวันคือ การทำวัตรเช้าเย็น การนั่งทำงานด้วยการตามลมหายใจของตัวเอง การทำงานตามอริยาศัย แล้วยังมีการสอนของอาสาสมัคร อย่างสอนวาดรูป สอนปั้นรูปต่างๆ สอนปั้นของแบบจิ๋ว สอนร้อยพวงมาลัย จัดดอกไม้แบบเซน ยังมีโรงนวดให้ผู้คนที่เมื่อยล้าเข้ามาใช้บริการ นำเงินไปเข้าโครงการช่วยเหลือผู้คนที่ตกยากในโอกาสต่อไป

มองใจฉัน หันมองใจเธอ

สิ่งหนึ่งซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่ฉันอยากจะเล่า ก็คือ การได้รู้จักกับเด็ก ๆ ในวัยไร่เดียวสา ที่พ่อแม่ส่งมาบวชในภาคฤดูร้อนครั้งนี้เรามาบวชกัน ๑๒ คน ซึ่งแม่ชีท่านจะเรียกว่า นางสิบสอง แต่ละคนจะร่วมกันอยู่ในสังฆะ ซึ่งเรียกว่าจับปฐพีใส่กระดิ่งเสียยังจะง่ายกว่า เพราะแต่ละคนมีนิสัยแตกต่างกันไปตามสถานที่มา ตามการเลี้ยงดู มีรายละเอียดของชีวิตที่แตกต่างกัน ในที่นี้จะขอเว้นตัวฉันไว้เป็นผู้ชม เพื่อสาธยายเรื่องราวของเหล่าแม่ชีน้อยให้ฟัง

คนที่อายุมากที่สุดในกลุ่มจะห่างจากเด็ก ๆ มากพอสมควรคือ พี่รุ่ง เป็นคนที่ค่อนข้างเก็บตัว และไม่ค่อยเข้าร่วมกิจกรรมกับเด็ก ๆ มากนัก เลยไม่ค่อยมีโอกาสได้เห็นการใช้ชีวิตนักบวชของพี่รุ่งสักเท่าไร ก็เลยอยู่ในข่ายของคนรู้จักกันธรรมดา

คนต่อมาเด็ก ๆ จะเรียกว่า แม่แห้ว เนื่องจากมีอาชีพเป็นครู และมีลูกศิษย์ลูกหาเยอะ เธอจึงถูกเรียกว่าเป็นแม่แห้ว แม่แห้วเป็นหญิงตัวเล็ก ๆ เรือนร่างบอบบางเหมือนจะปริแตก แม่

แห้วพุดน้อย แต่จะทำงานหนักมาก ถ้าใครอยากเจอแม่แห้วในเวลาทำงาน ต้องเดินเข้าไปที่เรือนทานอาหาร เพราะเธอจะประจำอยู่ที่นั่น คอยเตรียมอาหารทุกมื้อให้คณะแม่ชีน้อยใหญ่ ด้วยการเคลื่อนไหวที่คล่องแคล่ว มีระเบียบวินัยไปเสียทุกอิริยาบถ แม่แห้วจึงเหมือนแม่พระในใจของเด็กๆ ทุกคน นอกจากจะคอยเตรียมอาหาร เธอยังคอยห่วงใยใครๆ ไปเสียหมด จึงได้แต่แอบชอบใจในความดีงามของแม่แห้ว อยากให้โลกนี้เต็มไปด้วยผู้หญิงแบบแม่แห้ว คิดว่าคงจะมีสันติสุขทุกอย่างก้าว

แม่ชีคนที่สามคือ แม่ชีกัญญา คนนี้ก็จะถูกเรียกว่าแม่กัญญา ถ้ายังไม่บวชชี แม่กัญญาน่าจะเป็นเบญจกัลยาณีที่ดีเป็นแน่ เพราะตลอดเวลาที่รู้จักกัน เมื่อพบหน้าแม่กัญญาที่ไร ก็จะได้เห็นรอยยิ้มเล็กๆ ที่ใบหน้าของเธอ แม่กัญญาจะทำงานหนักไม่ต่างจากแม่แห้ว แต่จะเป็นงานพวกเก็บกวาดเช็ดถู จัดดอกไม้ไปโน่นไปนี่ เรียกว่าทำอะไรไม่ขาดตกบกพร่อง จนน่าสรรเสริญ และสร้างอนุสาวรีย์แห่งความดีงามไว้ให้สักแห่งหนึ่ง

ที่นี่ก็มาถึง เชลชี กำลังศึกษาชั้นปริญญาตรีที่ออสเตรเลีย ภาพภายนอก เชลชีดูเป็นผู้หญิงที่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง แวุดาเต็มไปด้วยพลังของคนที่ไฟในการสร้างสรรค์ ก่อนบวชเชลชีจะอยู่ในภาพของผู้หญิงผมสีทองแบบฟังก์์ บริเวณหางตาข้างขวา ถูกเจาะไว้ด้วยโลหะสีขาว ห้อยยาวลงมาตามสมัยนิยม เรื่องไบฮูไม่ต้องพูดถึง มันเต็มไปด้วยต่างหูหลากชนิดฝังอยู่ตามบริเวณไบฮูและดั้งหูดูเกะกะตา มองลงมาที่หลังมือ คล้ายๆ จะมีรอยแผลเป็น เป็นทางยาวพรุนจนต้องเป็นอนหน้าหนี

เชลชีเล่าให้สังฆะฟังก่อนบวชว่า เธอเคยคิดยาเสพติดทุกชนิด ทั้งเสพทั้งขาย นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมเป็นโฮโมเซ็กชวล

และเป็นคนที่มียารมณัรณแรงคือ ซาดิสซึ่ม วันดีคืนดีก็จะลุกขึ้นมาทำร้ายตัวเองอย่างรุนแรง ทั้ง ๆ ที่เซลซีเป็นลูกสาวคนเดียวของครอบครัว ได้รับการเลี้ยงดูอย่างวิเศษสุด แต่เมื่อเติบโตขึ้น เธอกลับไม่พอใจในชีวิตที่ทดแทนความรักด้วยเงินของพ่อแม่ เธอจึงเกิดอารมณ์ต่อต้านกับทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิต

เมื่อถูกส่งให้ไปเรียนยังต่างแดน ชีวิตเสเพลจึงเป็นสิ่งวิเศษสุดของเธอ เธอค้ายาเสพติดจนถูกไล่ตัว หนีกลับมาเมืองไทยแบบไร้พาสปอร์ต เธอกลับมาเมืองไทยพร้อมพินยาเสพติดที่กำลังลุกลาม คินหนึ่งเมื่อทนไม่ได้ถึงเกิดอาละวาด และทำร้ายพ่อ บังเกิดเกล้าจนต้องถูกส่งไปยังโรงพยาบาลสมเด็จพระยา

ชีวิตหักดิบที่โรงพยาบาลสมเด็จพระยา ทำให้เธอได้รับความทรมาณอย่างแสนสาหัส เธอกระเสือกกระสนทุรนทุรายที่จะออกมา จึงถูกนำตัวมาเสถียรธรรมสถาน แม่ในครั้งแรกเธอจะสบถว่าอาฆาตใครต่อใครที่พามา ต่อเมื่อวันเวลาผ่านไป พระธรรมวินัย และดวงจิตอันเมตตาของแม่ชีคันสนีย์ได้สร้างชีวิตใหม่ให้แก่เธอ เซลซีกลายเป็นคนที่ออกไปทำกิจกรรมช่วยเหลือผู้ป่วยที่ติดยาเสพติดกับแม่ชีคันสนีย์ เธอมักจะกล่าวกับผู้คนที่แวะเวียนมาถามไถ่ถึงเรื่องราวแต่อดีตของเธอเสมอว่า

“แม่ชีคันสนีย์เป็นแม่คนที่สองของหนู ท่านให้ชีวิตใหม่กับหนู หนูยอมรับว่าจนถึงทุกวันนี้หนูก็ยังไม่ค่อยเข้มแข็ง แต่คุณแม่ที่ท่านก็เมตตา ช่วยสั่งสอน ขัดเกลาจิตใจที่เคยโง่เขลา หลงผิดของหนูได้ หนูไม่เคยลืมข้อนี้ หนูรู้ว่าบางทีทำให้คุณแม่ชีท่านหนักใจ หนูเคยคิดว่าวันนี้ขุ่นมัว ทำให้ท่านหนักใจ ท่านคงจะโกรธหนู แต่เปล่าเลย ท่านกลับสอนหนูมากขึ้น หนูรู้ว่าท่านรักหนู แล้วหนูจะกลับไปเป็นคนเดิมที่เคยเลวร้ายได้อย่างไร ต่อไปนี้

หนูจะทำตัวให้ดีที่สุด เพื่อตอบแทนในสิ่งที่ท่านให้หนูมา”

คำยืนยันอันหนักแน่นของเชลซีทำให้ผู้เป็นพ่อแม่ถึงกับน้ำตาซึมทุกครั้งเมื่อเชลซีมาได้ยิน แม้กระทั่งวันบวช คุณแม่ของเชลซีก็มาร่วมแสดงความคิดเห็น เธอตั้งปณิธานที่แม่ชีคันสนีย์สามารถดึงลูกสาวคนเดียวให้พ้นออกจากขุมนรกเหล่านั้นได้ เชลซีจึงเป็นตัวอย่างของความรุนแรงและทุกคนให้ความใส่ใจ ได้รับความเอื้ออาทร ได้รับความกำลังใจจากเพื่อนๆ แม่ชีน้อยทุกคน ทุกเรื่องราวของเชลซีจึงเป็นเหมือนบทเรียนอันมีค่าของทุกคนที่ร่วมสังฆะ

หนึ่งในบรรดาแม่ชีทั้งสิบเอ็ด น้องบี ดูเหมือนจะเป็นแม่ชีที่รู้จักสถานที่ภายในอย่างดี น้องบีเป็นเด็กน่ารัก มีสัมมาคารวะ สามารถเล่าเรื่องผู้คนทุกคนให้ฟังอย่างรู้จริงเกือบทุกเรื่อง เพราะใช้ชีวิตอยู่ที่นั่นมานาน และเป็นนักเรียนทุนของแม่ชีคันสนีย์ จึงดูเหมือนเป็นคนเก่าคนแก่ที่คอยช่วยเหลือดูแลสุขทุกข์ของทุกคน น้องบีเป็นคนที่มื่อธยาศัยดี เป็นเหมือนแม่ชีประชาสัมพันธ์ แม้บางครั้งจะถูกว่ากล่าวตักเตือนจากแม่ชีรุ่นพี่ แต่น้องบีก็ไม่เคยนำเรื่องนั้นมาให้ขุ่นเคืองคับแค้น ทำตัวน่ารักแบบนี้จึงได้รับความรัก ความเอื้อเฟื้อจากคณะแม่ชีทุก ๆ คน

คนต่อมาที่จะเอ่ยถึงคือ บุญมา ภายใต้อาสนวิหารระยับปกป้องกันดวงตาคมกริบกุ่มนั้นไว้ สาวน้อยบุญมาอายุเพียง ๑๖ ปี ได้เข้ามาขอบวชชีภาคฤดูร้อนกับครูที่มูลนิธิเด็ก บุญมาไม่ค่อยพูดสักเท่าไร แต่เวลาที่เธอเปล่งเสียงอันแหบห้าวออกมาทีไร เป็นได้เรื่อง เพราะเธอจะพูดจาแบบไม่มีหางเสียง เหมือนการพูดจาแบบคนถือดี และไม่มีสัมมาคารวะ แต่เมื่อวันเวลาผ่านไป การณ์กลับตาลปัตร เพราะบุญมาเริ่มพูดจาดีขึ้นจนเห็นได้ชัด

บุญมามากจะบอกเพื่อนว่า ที่เธอมาบวชในครั้งนี่ เธอตั้งใจจะมาปรับปรุงชีวิตของตัวเอง

บุญมาพยายามใช้ชีวิตชีวิตของแม่ชี ข่มอารมณ์ร้อนของตัวเองที่ตอนแรกแทบประทุ แต่ต่อมาก็เริ่มสงบลง เธอพยายามสงบนิ่งเฉย จนแม้วันหนึ่งขณะนั่งรอรับบิณฑบาตจากญาติโยม เธอถูกผึ้งหลวงที่บินมาต้อยเข้าให้ มันฝากเหล็กในบนฝ่ามือ แต่บุญมาไม่ร้องแม่สักแอะ トラบจนกิจกรรมเสร็จสิ้น เธอจึงปล่อยโฮด้วยความเจ็บปวด และปล่อยให้อาการเศร้าโศกนั้นอยู่กับเธอจนแม่ชีคันสนีย์เห็นเข้าจึงนั่งสอนและอารมณ์ก็ดีขึ้นตามลำดับ

ข้อดีอีกอย่างของบุญมาก็คือ เป็นคนที่มีศิลปะในการลงสีเพ้นต์สี บ่ายวันหนึ่ง ขณะที่เดินเล่น มีคนมาตั้งโต๊ะสอนเพ้นต์สีแม่ชีตัวน้อยๆ หลายคนจับจ้องที่จะเพ้นต์สีแต่ไม่มีเงิน ฉะนั้นจึงแสดงเจตจำนงเข้าไปเป็นสปอนเซอร์ บุญมาเลือกตุ๊กตาปูนพลาสติกหามาไปเพ้นต์ ด้วยท่วงท่าสงบเยือกเย็น จดจ่อ แต่เป็นธรรมชาติเธอนั่งเพ้นต์ภาพแบบมีสติ จนเสร็จงาน เป็นงานที่สวยงามด้วยศิลปะการเพ้นต์ของเด็กผู้หญิงวัย ๑๖

ถึงเวลาแนะนำตัวเองกับพุทธสาวิกาที่เข้าบวช บุญมาแนะนำตัวเองอย่างฉลาดปราดเปรื่อง พร้อมทั้งกล่าวขอโทษแม่ชีพี่เลี้ยงอย่างนักจิตวิทยา ซึ่งแม่ชีพี่เลี้ยงต่างอมยิ้มในความกล้าหาญครั้งนี้ของบุญมา ความสามารถที่ซุกซ่อนไว้ภายในจึงถูกนำมาใช้ในทางที่ถูกเช่นนี้

แม่ชีคนที่เจ็ดที่จะเอ่ยถึงคือ บัวแก้ว คนนี้พูดน้อยปฏิบัติหนัก เธอเล่าว่า พ่อแม่เสียชีวิตไปแล้วด้วยอุบัติเหตุรถคว่ำ เธอได้เพียงเท่านั้น แต่ท่านแม่ชีคันสนีย์พูดเสริมว่า

“เราไปพบบัวแก้วที่ได้ บัวแก้วเดินอยู่ริมถนน บอกว่าจะ

ไปหาพ่อแม่ เราก็เลยช่วยเป็นธุระ แต่เราตามหาไม่เจอเลย จนกระทั่งทุกวันนี้ เวลาบัวแก้วเล่าถึงบ้านว่ามีต้นไม้ มีนั้น มีนี่ แต่เราไปหาแล้วก็ไม่พบ เราจึงพามาอยู่ที่นี้ ส่งให้เรียนหนังสือ และถ้าว่างก็ไปเป็นครูพี่เลี้ยงที่โรงเรียนอนุบาล”

นั่นคือเรื่องราวปริศนาของบัวแก้วที่ยังไม่มีใครสามารถรู้ความจริงเกี่ยวกับชีวิตน้อยๆ ของเธอได้ และถ้าเธอไม่พบแม่ชีคันสนีย์ ชีวิตเธอจะเป็นเช่นไร ไม่มีใครสามารถค้นหาคำตอบได้เช่นกัน

แม่ชีคนที่แปด ผู้มีผิวสีดำสนิท ตัดกับฟันขาววาววับชื่อ **ประกัสสร** สงสัยคงมีฟันขาววาววับตัดฉับกับแสงสว่างภายนอก ดูเลื่อมพรายกระมังจึงชื่อประกัสสร ประกัสสรเป็นเด็กอีกคนที่มาจากมูลนิธิเด็ก ทันทที่ที่ปลงผม ฉันสังเกตเห็นศรัทธาของเธอเต็มไปด้วยริ้วรอยแห่งแผลเป็น เมื่อถูกถาม เธอจะยิ้มอวดฟันขาวพร้อมกับบอกว่า “ปิ่นต้นไม้”

จะเกิดจากอะไรก็ช่างเถอะ วันนี้เธอได้ทำหน้าที่เด็กดี ด้วยการบวชเรียนและตั้งใจเรียน ตั้งใจทำงานอย่างดีที่สุดแล้ว

มาถึงแม่ชีน้อยที่น่ารักอีกรูปหนึ่งคือ **อมรรัตน์** มาจากโรงเรียนสายน้ำผึ้ง แล้วเข้ามาปฏิบัติธรรมกับคุณแม่ เกิดจิตใจถึงขอบวช อมรรัตน์จึงเป็นสาวน้อยในชุดขาวผู้งามสง่า ดูแล้วสบายตาสบายใจ รับผิดชอบได้ทุกชนิด ไม่มีพิษมีภัยกับใคร

แม่ชีรูปที่สิบเอ็ดเธอมีนามว่า **พัชรี** หรือน้องน้อย เธอชื่อสมชื่อ ตัวเล็กติดเต้ามะขามข้อเดียว แต่แข็งแรงรุ่งดูจินผา พลละกำลังมากมาย มีชีวิตที่ยิ่งกว่านิยายขณะแก้วฟ้าสมัยก่อน น้อยเป็นเด็กอีสาน และเข้ามาลุลูกกรุงกับครอบครัว เมื่อมาถึงหัวลำโพงชีวิตพลิกผัน เพราะพ่อกับแม่เกิดการทะเลาะถกเถียงจนถึงกับ

ต้องแยกทางกัน นอกจากเงินร้อยบาทที่พ่อทิ้งไว้กับแม่ ยังมีเธอที่เป็นภาระอันยิ่งใหญ่ของมารดา ชีวิตอันสับสนในช่วงนั้นทำให้แม่ต้องพยายามหางานทำ เผอิญไปเจอเข้ากับผู้ชายคนหนึ่ง มาขอซื้อเธอไปเป็นจำนวนเงินหนึ่งหมื่นบาท แต่แม่เธอไม่ยอมขาย

เมื่อเงินร้อยบาทหมดลง แม่ก็พาเธอเร่ร่อนหางานจนล้มป่วย มีคนใจดีพาแม่ไปหาหมอ หมอบอกว่าแม่เธอเป็นโรคหัวใจ อาการหนักมากแล้ว แม่จากน้อยไปในเวลาต่อมา น้อยโชคคิดที่ไปเจอกับเจ้าหน้าที่มูลนิธิเด็ก พาเธอไปเรียนหนังสือ ชีวิตน้อยๆ ของเธอจึงเริ่มต้นขึ้น ณ มูลนิธิเด็ก

น้อยเป็นเด็กฉลาดเฉลียว ช่างพูด เวลาใครยื่นไมโครโฟนให้อย่าหวังว่าจะได้คินง่าย ๆ แม่น้อยจะเป็นคนประหยัดกับทุกอย่าง แต่มีอย่างหนึ่งที่เธอแสนจะพุ่มเฟิยคือคำพูด เธอมักมีเรื่องเล่า มีมุขตลก เรียกเสียงหัวเราะขบขันจากท่านแม่ชีศันสนีย์หลายครั้ง จนอยากพาเธอไปฝากไว้กับคณะตลก คิดว่าชีวิตคงรุ่งแน่นอน

น้องคนสุดท้ายที่ต้องเอ่ยถึง เพราะเป็นเหมือนตัวชูรสในการบวชชื่อ น้ำฝน น้ำฝนมาจากจังหวัดเลย ครอบครัวของเธอประกอบอาชีพขายยา มีคุณพ่อเป็นเภสัชกร ดูเหมือนในบรรดาผู้ที่มาบวช น้ำฝนจะมีชีวิตที่สมบูรณ์พูนสุขที่สุด ด้วยวัยเพียง ๑๑ ปีที่มีศิระมะณฑลมหัศจรรย์บาดรพระ หน้าตาเกลี้ยงเกลาขาวเนียน เวลาถูกถามว่ามาบวชทำไม ก็จะได้รับคำตอบที่เป็นสังขธรรมจากเธอด้วยใบหน้าชื่อ ๆ กำกับด้วยสายตาที่ก้มหลุบต่ำลงว่า “ไม่รู้”

แต่มีเรื่องเล่าว่า เธอติดตามคุณแม่มาปฏิบัติธรรม แล้วบอกกับแม่ว่าจะบวช เล่นเอาแม่ปลื้มปีติน้ำตาไหล แล้วน้ำฝนก็ทำได้จริง แม้ช่วงที่อยู่ในชุดขาว เธออาจจะสะเงอะสะเงาะ สะเงาะสะเงะ เพราะต้องตื่นเข้ามาทำวัตร นอนดึกเพราะทำวัตร ต้องนั่ง

นั่งไม่ไหวติง ห้ามกินข้าวเย็น และต้องนอนใต้ต้นไม้คนเดียวใน
สถานที่ที่ไม่คุ้นเคย เต็มไปด้วยสัตว์เลื้อยคลานนานา เธอก็ทำได้
อย่างหาญกล้าครบถ้วน

ยามอยู่กับกลุ่มเพื่อนน้ำฝนจะชอบพูดคุยโว นั่งเฝ้าที่ต่าง ๆ
นานา แต่พอให้แสดงความคิดเห็นอะไร เธอมักไม่ยอมพูดยอมจา
สองมือประคองไม้ค้ำด้วยใบหน้าที่แดงตุ้มน้ำตาถึง เป็นเช่นนี้
ตลอดเวลา แม้ยามเข้ากิจกรรมต้องแสดงละคร น้ำฝนถึงกับใจชื้น
เพราะต้องไปยื่นต่อหน้าผู้คน

ภาพนี้ทำให้เกิดความเอือมเอ็นดูจากท่านแม่ซึ่งเป็นนักหนา
เพราะท่านรู้ว่าทุกคนที่มา มาด้วยใจ โดยเฉพาะเจตนาบริสุทธิ์ที่
จับต้องได้ ก่อเกิดความคิดและการสร้างสรรค์มากมาย ล้วนเป็น
งานที่จะต้องใส่ใจ

เมื่อเราดูเรื่องภายนอกแล้ว บ้านภายในคือ ‘จิตใจ’ ของเรา
ถือเป็นเรื่องใหญ่ที่เราจะต้องเฝ้าดู เราต้องหาเวลาสักช่วงหนึ่งของ
ชีวิต โอบบิณสู่โลกภายใน คือ ‘จิตใจ’ ของเราเอง

“ขอเวลาทำงานให้เรา งานของเธอคือหายใจเข้า หายใจ
ออก... หนึ่งลมหายใจของเรามีพลังมหาศาล สร้างานสิ่งต่าง ๆ
ในโลกนี้มากมาย ทั้งหมดนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้เลย ถ้าเธอไม่มีใจ
แน่วแน่ที่ปฏิบัติอย่างจริงจัง”

หากใครต้องการรู้ว่าหนึ่งลมหายใจ มีค่าต่อตัวเอง
อย่างไร ลองไปเสถียรธรรมสถาน แล้วจะรู้ว่า...ลมหายใจเข้า
ออกของเรามีค่ายิ่งกว่าสิ่งใดในโลก ถ้าเราใช้ให้เป็น

เท่าทุน

แก่นกับเพื่อนโชคดีแต่หัววัน อยู่ดี ๆ ก็เจอลาปลัดหลงมาตัวหนึ่ง ทั้งสองกำลังร่อนเงินอยู่พอดี จึงตกลงให้แก่นจูงลาไปขายที่ตลาด

ระหว่างทางพบชายคนหนึ่งหิ้วปลามาสองตัว ชายผู้นั้นถามว่า

“พี่ชาย ลาตัวนี้จะขายไหม”

“ขายสิ”

“ถ้าพี่ชายช่วยถือปลาให้ผมด้วย ผมจะลองชิมมันดู ถ้าถูกใจค่อยมาตกลงเรื่องราคากัน”

ชายคนนั้นขี้อวดอยู่หลายรอบ ยิ่งวนก็ยิ่งไกลออกไปทุกที จนหายวับไป แก่นรออยู่นานก็รู้ว่าถูกหลอกเสียแล้ว จึงได้แต่ถือปลากลับไป เพื่อนเห็นเข้าก็ถามว่า

“ขายลาไปแล้วใช่ไหม”

“ฮือ” แก่นตอบ

“ขายได้เท่าไร”

“ขายได้เท่าทุน แต่ปลาสองตัวนี้เป็นกำไร”

เรื่องนี้มองได้หลายแง่มุม อาจมองว่าเป็นเรื่องของโชคที่หลุดลอยจากมือของคนโง่ก็ได้ แต่จะมองให้ลึกไปกว่านั้นก็ได้

แก่นกงไม่ใช่คนที่ฉลาดนัก ไม่เช่นนั้นเขาคงไม่ถูกหลอกจนเสียลาไป แต่ถ้ามองให้ดี ก็จะเห็นสัจธรรมจากคำพูดของเขา ใช่หรือไม่ว่า ทั้งสอง ‘เท่าทุน’ ทั้งนี้เพราะพวกเขาได้လာมาฟรีๆ เมื่อเสียลาไปฟรีๆ จะเรียกว่า ‘ขาดทุน’ ได้อย่างไร เพราะฉะนั้นจึงไม่มีอะไรที่ต้องเสียใจ ที่จริงแก่นกงพูดถูกแล้วที่บอกว่าเขา ‘ได้กำไร’ เพราะได้ปลาสองตัวมาจากเดิมที่ไม่มีอะไรเลย ดังนั้นจึงน่าที่จะดีใจด้วยซ้ำ

คนเรามักจะเสียใจทุกครั้งที่สูญเสียอะไรไปโดยไม่ได้อะไรตอบแทนกลับมา เราเสียใจที่เงินหาย เสียรถ เสียบ้าน ฯลฯ แต่เรามักลืมไปว่าที่จริงเราแค่ ‘เท่าทุน’ เราไม่ได้ ‘ขาดทุน’ หรือ สูญเสียอะไรไปเลย เพราะแต่เดิมเราก็ไม่ได้มีสิ่งเหล่านั้นมาก่อน ถ้าสาวกันจริงๆ แล้ว แต่เดิมเราก็มีแต่ตัวเปล่าๆ เท่านั้น เราคลานออกมาจากท้องแม่โดยไม่มีอะไรติดตัวมาเลยแม้แต่อย่างเดียว

ถ้ามองจากจุดที่ว่าเราเกิดมาตัวเปล่าก็จะพบว่าถึงแม้เราจะสูญเสียอะไรไปมากมาย เราก็ยัง ‘กำไร’ อยู่ เพราะตอนนี้เราก็ยังมีทรัพย์สินติดตัว มีครอบครัว วิชาความรู้ และอะไรต่ออะไรอีกเยอะแยะ คุณอาจบอกว่าของที่สูญเสียไปนั้น ไม่ได้เกิดจากโชคเหมือนอย่างสองคนในเรื่องที่ได้လာมาเปล่าๆ แต่เกิดจากน้ำพักน้ำแรงและวิชาความรู้ของคุณเอง แต่ลองสืบสาวดูก็จะพบว่า ‘ทุน’ ที่คุณลงไปในนั้นส่วนใหญ่ก็ได้มาฟรีๆ เหมือนกัน น้ำนมและอาหารทั้งหลายที่เลี้ยงคุณมาแต่เกิด จนทำให้มีกำลังวังชาและกำลังความคิดนั้น ใช่ว่าคุณเป็นคนซื้อมาหรือลงทุนลงแรงหามาเอง ก็เปล่า การศึกษาที่ได้รับจากพ่อแม่และครูบาอาจารย์ ก็ไม่ได้เกิดจากเงิน

ทองของคุณเลยแม้แต่หย้อย ถึงที่สุดร่างกายของคุณก็เกิดจาก น้ำพักน้ำแรงของพ่อแม่ที่ดูแลเอาใจใส่ตั้งแต่เป็นตัวอ่อน ชีวิต ทรัพย์สิน และอะไรต่ออะไรที่คุณมีนั้น เป็นของที่คุณได้มา ‘ฟรีๆ’ แทบทั้งนั้น เพราะฉะนั้นถ้าคุณสูญเสียสิ่งเหล่านั้นไป อย่างแย่มากที่สุด คุณก็เพียงแค่ ‘เท่าทุน’ เท่านั้น

ในเมื่อสิ่งที่คุณมีอยู่เวลานี้ เป็นของฟรีแทบทั้งนั้น ดังนั้น สิ่งเหล่านี้จึงไม่อาจเรียกได้ว่าเป็น ‘ของคุณ’ จริงๆ กรรมสิทธิ์ หรือความเป็นเจ้าของทั้งหลายจึงเป็นเพียง ‘สมมุติ’ เท่านั้น สมมุตินั้นใช้การได้ในบางที่ บางแห่ง บางเวลาเท่านั้น (เช่น กรรมสิทธิ์ในภรรยา ใช้ได้ในอินเดียสมัยก่อน แต่ใช้ไม่ได้ในเมืองไทย พ.ศ. นี้) แต่บ่อยครั้งเราก็คิดว่า สมมุติเป็นความจริงสูงสุด และ ดังนั้นจึงติดยึดกับมัน การติดยึดกับมันมากๆ นอกจากจะทำให้ เราทุกข์ตลอดเวลาสูญเสียมันไปแล้ว ยังอาจทำให้เรากลายเป็นคนโง่ได้ อย่างเรื่องข้างล่าง

ลูกค้าคนหนึ่งไปซื้อของที่ร้านชำ
“ขอซื้อน้ำตาลทรายขาวหนึ่งกิโล”

เจ้าของร้านหยิบกล่องสังกะสีใบหนึ่งลงมาจากชั้น กล่อง นั้นปิดฉลากพริกแดง ลูกค้าจึงท้วงว่า

“ผมต้องการน้ำตาลทรายขาวนะครับ ไม่ใช่พริกป่น” เจ้าของร้านหัวเราะ ตอบว่า

“อย่าห่วง กล่องนี้บรรจุน้ำตาลทรายขาว แต่ผมกลัวว่า มดแดงมันจะขึ้นน้ำตาล ก็เลยเอาฉลากพริกแดงปิดหลอกมันไว้ไง”

กรวดน้ำให้ นางเมรี

ข้อสอบมีมาทุกวัน ใครที่ศึกษาปฏิบัติธรรมสม่ำเสมอ คงจะนึกออก ทำไมนะ พอเริ่มปฏิบัติธรรมจริงจัง อุปสรรคปัญหาสารพัดสารพันดาหน้าเข้ามา เวลาบ่นให้ญาติผู้ใหญ่ทางธรรมฟังครั้งไร ก็จะได้รับคำตอบที่น่าชื่นใจว่า ก็เพราะเธอละเอียดอ่อนขึ้น นารีก็ได้คำตอบแบบนี้มาเสมอ แต่แปลกใจว่า ทำข้อสอบเท่าไรๆ ไม่หมดสักที และอารมณ์ก็ไม่เห็นดีขึ้นเลย เพราะทำข้อสอบได้ซ้ำเหลือเกิน บางเวลายังปลอบใจตัวเองอีกว่า ก็ข้อสอบ มันยากขึ้น (นี่หว่า)

จู่ๆ ข้อสอบหล่นโครมลงมาต่อหน้าต่อตานารี หลานสาวของเพื่อนบ้านที่เฮียงๆ กันซึ่งไปๆ มาๆ ลูกขึ้นเมาอาละวาดด่าหน้าตัวเองให้ชาวบ้านฟังด้วยถ้อยคำที่หยาบด่าและระคายหูยิ่งจนเพื่อนบ้านที่อยู่ตรงกันข้ามทนไม่ไหวต้องแจ้งความตำรวจ แต่พอตำรวจมาเห็นหน้าบ้านนั้นมีป้ายชื่อนายตำรวจติดหราอยู่ แมลงวันไม่ตอมแมลงวันฉันใด ตำรวจไม่ 'ตอม' ครอบครัวยุคตำรวจฉันทันนั้น คนในละแวกบ้านจึงต้องทนฟังนางเมรีด่าปาวๆ กลางถนนต่อไป

ข้อสอบไม่ยากเท่าไรเพราะนารีไม่ได้เป็นคนทำ เพียงแค่
มองดูคนทำข้อสอบ อีกสามวันต่อมานารีก็สะดุ้งโหยงเพราะนาง
เมรีซี่เมาปาแก้วกาแฟมาแตกอยู่หน้าบ้าน ข้อสอบเล็ก ๆ นั้นนารี
ผ่านไปได้โดยไม่ยาก เพราะนารียืนอยู่ในบ้าน ก็เพียงแค่เดินเข้าบ้าน
และตอนเย็นก็เดินออกมากวาดถ้วยกาแฟแตก ๆ ที่นางเมรีเสีย
สละให้ใส่ถังขยะไป

อีกสองเดือนต่อมา นารีก็ได้ทำข้อสอบแปลก ๆ เมื่อจี
จักรยานออกไปซื้อของในหมู่บ้าน พอกลับก็ถูกดักโดยลูกสาว
วัยหกขวบของนางเมรีที่ยืนจ้องอยู่ริมถนนหน้าร้านค้าปากซอย
บ้านนารี (และบ้านนางเมรี) เธอวิ่งตัวปลิวอกแม่เสียงดังว่า

“มาแล้ว ๆ”

นางเมรีถลันออกมาจากที่ซ่อนแล้วตรงเข้ามาจับแฮนด์รถ
จักรยานที่นารีขี่ ทำให้นารีต้องลงจากจักรยาน มือของนางเมรีที่
สากระคายจับหมับเข้าที่แขนของนารี

“พีนารี ให้นูยืมดั่งค์หน่อย...หนูไม่เคยยืมพี่เลยนะ”

นารีมองไล่ไปตามแขนนางเมรี เห็นเม็ดตะปุ่มตะป่ำก็
สะดุ้งนิด ๆ ปากที่ทำข้อสอบก็เลยตอบข้อสอบไปว่า “เอาเท่าไร”
นางเมรีตอบเสียงดังฟังชัดว่า “ห้าร้อย” นารีรีบเปิดกระเป๋าหยิบ
สตางค์ส่งให้ ความกลัวเม็ด ๆ ที่แขนมีมากกว่าความเสียหายเงิน

หลังจากได้สตางค์ นางเมรีอารมณ์ดีพร้อมลูกสาวก็หายไป
จากบ้านหลังนั้น ทุกคนในซอยโล่งใจ ยามใส่บาตรตอนเช้าทุกคน
หน้าตาเบิกบาน แต่ไม่นานนักเธอก็กลับมาใหม่ คราวนี้กลับมี
อารมณ์ฉุนฉียวมากกว่าเดิม หน้าตาน่าเกลียดกว่าเดิม คอยตะโกน
ปาว ๆ คำหยาบที่วิ่งผ่านหน้าบ้าน บ้านในซอยนี้ส่วนใหญ่เลี้ยงหมา
และบางเวลาก็ปล่อยวิ่งกันสนุกสนาน สำหรับนารีจะปล่อยหมา

ออกนอกบ้านตอนเช้า โดยถือไม้กวาดและที่โกยผงเดินตามหมา
ไปด้วย หากมันเผลอปล่อยอึบนถนนครั้งไร นารีโกยเก็บทุกครั้ง

วันหนึ่ง ลูกสาวอยู่บ้าน นารีออกนอกบ้าน พอกลับมาถึง
บ้านเธอก็ทำหน้าที่เหมือนร้องไห้ บอกนารีว่า

“แม่ วันนี้โดนขยาดบ้านนั่นค่า”

“ทำไมล่ะลูก”

“มันหาว่าหมาไปฉี่หน้าบ้าน ลูกก็เถียงว่ามันยังไม่ทันฉี่เลย
แค่นั้นแหละ เขาตำหนายบายเลยแม่ ขยาดคายมาก ๆ”

นารีนิ่ง มาอีกแล้วข้อสอบของเรา คราวนี้เอาลูกสาวเข้าไป
พ่วงด้วย ทำยากกว่าเดิมไปอีก

“ไม่เป็นไร...คราวหลังอย่าปล่อยหมาออกไปเวลาเขาอยู่ที่
แล้วกัน”

พอทำได้ครั้งหนึ่ง นางเมรีด่าแรงขึ้นเรื่อย ๆ เอาสตางค์
ห้าร้อยบาทมาคืนนารีด้วยกิริยาที่ราวกับนารีเป็นคนยืมเงินเธอ
แล้วก็ตั้งหน้าตั้งตาเป็นปฏิปักษ์กับลูกสาวอย่างรุนแรง คำที่ด่า
ล้วนหยาบคำจอนฟังแทบไม่ได้ แฟนของลูกสาวมาหาทุกวันก็
พลอยโดนไปด้วย ลูกชายตัวโตที่ไม่ค่อยได้ยุ่งกับใครก็โดนเช่นกัน
และลูกลามไปถึงคุณป้า เพื่อนบ้านวัยเจ็ดสิบที่รักหมาพอกับนารี
พอหมาคุณป้าออกนอกบ้าน นางเมรีก็จะด่าพ่วงสองบ้านหยาบ ๆ
ด่า ๆ แถมยังฉลาดพอที่จะไม่ระบุชื่อคนถูกด่า เรียกว่าความมันใน
การด่าก็เพิ่มระดับขึ้นเรื่อย ๆ ลูกชายผู้มีชีวิตอยู่กับจอคอมพิวเตอร์
เป็นส่วนใหญ่ฟังคำด่าไม่ออก เพราะน้ำเสียงและลีลาอันดุเดือด

“แม่ ๆ...เขาด่าว่าอะไรนะ” ลูกชายถามให้เข้าใจหนักขึ้นไปอีก
ลูกสาวทนไม่ได้ตอบว่า “อย่ากรู๊ก็ไปฟังเอาเองสิ”

ลูกชายก็ที่เด็ดพอกัน วันหนึ่งขณะนางเมริกำลังด่ำมัน ๆ ลูกชายตัวใหญ่ก็เดินเทิ่ง ๆ ออกไปยืนหน้าถ่ออย่างตั้งใจฟัง สักพักหนึ่งก็เดินหน้าบานเข้าบ้านมา

“ฟังออกแล้ว” เขาพูดราวกับคนทำข้อสอบผ่าน “มันด่าว่า.....”

ถ้อยคำที่ลูกชายว่านั้นล้วนเป็นคำหยาบ แล้วเราสามคนก็หัวเราะกันครืน นารีรีบจับปากกาขึ้นจดคำตอบนี้ทันที คำด่าเหมือน ๆ กัน แต่ก่อความเจ็บแก่คนถูกด่าไม่ได้เลย เพราะไม่ได้เอาอารมณ์รับคำด่าเข้าจับ แต่กลับเอาอารมณ์ตั้งใจฟังเข้าจับ เออหนอ ทุกอย่างอยู่ที่อารมณ์ที่ตั้งใจไว้จริง ๆ

ยิ่งนานวัน นารีกับเมรีสองคนต่อสู้กันอย่างดุเดือดเผ็ดมัน ทุกวันที่รดแล่นมาถึงหน้าบ้าน นางเมรีและลูกสาวจะวิ่งมาเกาะประตูรั้วด่า และผู้สรรหาคำหยาบขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อยั่วให้นารีระเบิดโทสะ ในขณะที่นารีสู้นักกับใจตนเองที่จะมองเห็นสิ่งที่เกิดขึ้นนี้เป็นกรรมที่ไม่ควรก่อต่อ นารีไม่อยากเดินแม้แต่หน้าบ้านตัวเอง คุณป้าจะห็นักหนาไปกว่าอีก เพราะอยู่ตัวคนเดียว คำสารพัดที่ลูกกันขึ้นมาสาธยายความเป็นสาวโสด นางเมรีเริ่มสอนให้ลูกสาวด่าไปพร้อมกันด้วย

คุณป้าเดินมาเล่าให้นารีฟังว่า

“เข้าใจเหลือเกินคุณ...พอฉันกลับมาถึงบ้าน นังลูกสาวอายุเจ็ดขวบก็มายืนด่าว่า อีแก่หนั่งเหี้ยว เมื่อไหร่จะตายเสียที...” นัยน์ตาของคุณป้ามีน้ำตาคลอ “ชอยนี้ เราเคยอยู่กันสงบสุข แล้วทำไมต้องมาเจอแบบนี้ด้วย”

นารีมองความทุกข์ระทมของเพื่อนบ้านด้วยความเห็นใจ และทุกข์ใจร่วมกัน ข้อสอบคราวนี้ออกจะแปลก ๆ อยู่ จะตอบ

อย่างไรดีหนอจึงจะได้คะแนน ทำจะตกเสียก็ไม่รู้

คุณป้าตัดสินใจบอกเจ้าของบ้านในเช้าวันอาทิตย์ที่คนพร้อมหน้า

“นี่คุณ...หลานคุณนะเหลือเกินนะ...” พุดไม่ทันขาดคำ เจ้าของบ้านผู้เป็นน้าของนางเมรี ก็ยกนิ้วขึ้นแตะริมฝีปาก

“จู้ๆ พี่อย่าอะอะไป เดี่ยวมันดำหนู”

คุณป้าย่นง เจ้าของบ้านเดินเข้าบ้านไปแล้ว แต่คุณป้ากลับเลยมาที่บ้านนารีและนั่งเล่าตาแดงๆ

นารีคิดแล้วคิดอีก ทบทวนแล้วทบทวนอีก ข้อสอบคราวนี้ ต้องระมัดระวังอย่างยิ่ง

เช้าวันหนึ่ง ขณะใส่บาตร นารีนึกขึ้นได้ว่า “กรวดน้ำ” เราต้องกรวดน้ำให้นางเมรีด้วย พอคิดได้นารีก็ทำทันที ขณะเทน้ำจากแก้วใสลงที่โคนต้นไม้ นารีพึมพำว่า

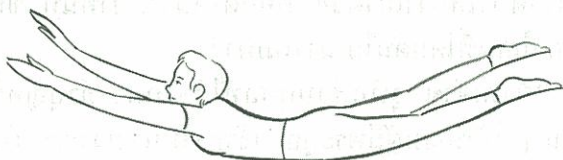
“ข้าพเจ้าขออุทิศส่วนกุศลที่ได้จากการทำบุญครั้งนี้และครั้งอื่นๆ ให้พ่อแม่ผู้มีพระคุณ เจ้ากรรมนายเวรและนัง...” นารีหยุดชะงัก จะอุทิศส่วนกุศลให้เขาแล้วยังเรียกเขาว่า “นัง” อีกหรือ เธอจึงต่อใหม่ว่า “และนางเมรี ชาตินี้ก็ต่่าอยู่แล้ว...เอ๊ะนี่กรวดน้ำยังดำเขาอีก เอาใหม่ๆ จงเป็นสุข เป็นสุขเถิด อย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย”

น้ำใสๆ ไหลลงดินไปหมดแล้ว มีเสียงแว่วๆ แหว่วแว๊ดของนางเมรีลอยมาจากที่เดิม นารีใจเต้น มองดินดำๆ ตรงหน้าอยู่ด้วยความไม่แน่ใจว่า ทำข้อสอบผ่านหรือเปล่า

แปลกจริง ๆ ข้อสอบนี้

โยคะแก้ปวดประจำเดือน (๒)

มาฝึกโยคะแก้ปวดประจำเดือนต่อกันดีกว่า เหลืออีก ๒ ท่า
ครูหนูรับรองว่าถ้าบริหารเป็นประจำ อาการปวดท้องประจำเดือน
จะบรรเทา ไม่เชื่อมาลองดู

๑. สลากลอสนะ หรือทำดักแด้

วิธีปฏิบัติ

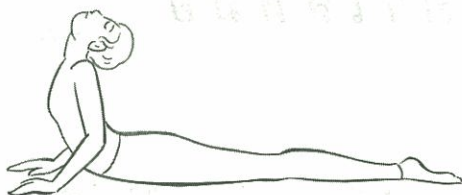
๑. นอนคว่ำราบกับพื้น (ควรมีผ้ารองลำตัว) เขยียดแขน
สองข้างไปทางศีรษะ ให้แขนขนานไปกับไหล่ ขาสองข้างกางออก
เล็กน้อย

๒. หายใจเข้าลึก พร้อมกับยกลำตัวขึ้นช้าๆ โดยให้ส่วน
ทั้งหมดของร่างกาย คือศีรษะ แขนสองข้าง และขาสองข้าง (ไม่
งอเข่า) ลอยขึ้นเหนือพื้น ยกเว้นหน้าท้องยังคงอยู่บนพื้น

๓. หยุดนึ่ง หยุดลมหายใจ ๓ วินาที

๔. หายใจออกยาวๆ เบาๆ พร้อมกับวางลำตัวทั้งหมดลงบนพื้น เท่ากับ ๑ ครั้ง ควรทำต่อเนื่อง ๕ ครั้ง

ประโยชน์ ช่วยทำให้ปอดยืดหยุ่นตัวดีขึ้น กล้ามเนื้อหัวใจสูบฉีดดี บำรุงตับอ่อน แก้ปัญหาปวดประจำเดือน ทำให้กันสวยต้นขาและสะโพกงาม

๒. ธนูอาสนะ หรือท่าคันศร

วิธีปฏิบัติ

๑. นอนคว่ำราบกับพื้น (ควรมีผ้ารองลำตัว) งอเข่าสองข้างขึ้นทางด้านหลัง ใช้มือจับข้อเท้าทั้งสองให้แน่น

๒. หายใจเข้าลึก พร้อมกับใช้กำลังข้อมือและแขนยกลำตัวทั้งหมด จนกระทั่งศีรษะ หน้าอก และต้นขา ลอยขึ้นเหนือพื้น ส่วนเขานั้นพยายามเหยียดตรง จะเป็นรูปโค้งเหมือนคันศร

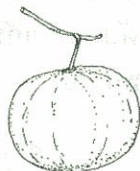
๓. หยุดนึ่ง หยุดลมหายใจ ๓ วินาที

๔. หายใจออกยาวๆ ค่อยๆ ลดลำตัวลงบนพื้นตามเดิม เท่ากับ ๑ ครั้ง ควรทำต่อเนื่อง ๕ ครั้ง

ประโยชน์ ช่วยตัดหลังทำให้กระดูกสันหลังอ่อนช้อยแข็งแรง นวดอวัยวะภายในช่องท้องทั้งหมด ขจัดไขมันหน้าท้องให้หมดไป

เก็บผลไม้ มาใส่หม้อ

เงาะกำลังลูกแดงๆ ราคาไม่แพงนัก ลูกกระทอนก็พอมี
แพลงๆ ออกมาให้เห็นแล้ว ร้อนจนดับแลบอย่างนี้ อะไรจะดีไป
กว่าการกินผลไม้ กินสดๆ ยังไม่หายร้อน จับผลไม้นี้ละมาใส่
หม้อซะเลย แม่พริ้งมีเมนูผลไม้มาฝาก ๒ หม้อค่ะ

แกงเงาะกับกุ้ง

เลือกเงาะที่ลูกไม่ใหญ่นัก และถ้ายังเป็น
เงาะสีชมพูยิ่งดีค่ะ นำมาคว้านเมล็ดออก
หรือถ้าคว้านไม่เป็นเอาเลย จะฝานเป็น
ชิ้นโตๆ ก็ได้ ปอกกุ้ง เด็ดหัวทิ้ง ฝ่าหลัง
เอาซี่กุ้งออก สอดกุ้งใส่ในลูกเงาะที่คว้านไว้
ให้ไหลออกมาแต่หาง

ตั้งน้ำซूप พอเดือด หั่นหอมใหญ่เป็นชิ้นเล็ก ๆ ใส่ลงไป ตามด้วยเงาะที่สอดไส้กุ้ง น้ำเดือดอีกครั้งยกลง โรยพริกไทย

ต้มไก่เต้าหู้ยี้กับกระต่อน

ผ่านเนื้อกระต่อนห่อเป็นชิ้นหนาๆ โดยให้ติดปุยขาวด้วย ใช้น้ำเกลือล้างยางออก

ตั้งหม้อน้ำซूप พอเดือด ละลายเต้าหู้ยี้แดง ๒ ก้อน ตามด้วยเนื้ออกไก่ ๑/๒ ถ้วย พอ น้ำเดือดอีกครั้ง ใส่น้ำปลา

ตั้งไฟอ่อนๆ สักครู่ โรยด้วยต้นหอมที่หั่นไว้เป็นท่อนๆ แล้วยกลง

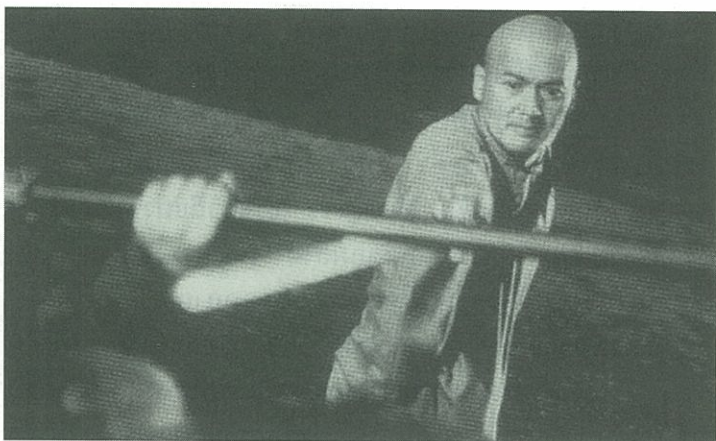

กระบี่ในใจของ หลี่มู่ไป๋

Crouching Tiger, Hidden Dragon แท้จริงแล้วก็คือภาพยนตร์กำลังภายในเรื่องหนึ่ง แต่ต่างจากเรื่องทั่วไปที่ส่วนใหญ่ตัวเอกมักเติบโตมาจากความแค้น และใช้ความแค้นนั้นเป็นพลังในการฝึกวิทยายุทธ แล้วกลับมาล้างแค้นอีกครั้ง แต่เรื่องนี้เริ่มขึ้น เพราะความต้องการในการวางกระบี่ของจอมยุทธผู้โชกโชน หลี่มู่ไป๋ (แสดงโดย โจวเหวินเฟะ)

เมื่อ 'กระบี่อยู่ที่ใจ' หลี่มู่ไป๋จึงเข้าหาวิถีแห่งธรรม ทำสมาธิฝึกจิตใจ พยายามละวางทุกสิ่ง แต่ไม่สามารถทำได้เพราะยังสลัดสิ่งตกค้างในใจไม่หลุด จึงคิดว่า การห่างจากกระบี่คู่กาย จะเป็นหนทางหนึ่งที่ช่วยให้วางกระบี่ในใจได้ง่ายขึ้น

หลี่มู่ไปนำกระบี่ลงจากวัดบนเขา ขอให้หญิงที่เขาผูกพัน
ทางใจอยู่ช่วยนำไปฝากไว้กับผู้ที่จะดูแลให้กระบี่เป็นอนเลียดตำนี้
อยู่ในที่อันสงบ

แต่ไม่นานกระบี่ก็ถูกขโมยไปโดยฝีมือของ เจิน เด็กสาวที่
เพียงนึกสนุกมาขโมยกระบี่ เพราะอยากทดลองวิทยายุทธ์ที่แอบ
ฝึกมา ทำให้หลี่มู่ไปต้องกลับมาจับกระบี่อีกครั้ง เขาต้องต่อสู้กับ
เจิน อันเป็นสาเหตุให้นางจึงจอกหยกที่เคยสร้าง ความแค้นไว้กับ
หลี่มู่ไปต้องออกมาปรากฏตัว เพราะนางคือพี่เลี้ยงและอาจารย์
ผู้ฝึกวิทยายุทธ์ให้แก่เจิน

ภาพยนตร์ชื่อจำยากเรื่องนี้คงจะไม่ได้เป็นที่กล่าวขวัญ
หากเป็นเพียงแค่เรื่องของชาวยูทธ์ผู้ถือคติ ‘แค้นต้องชำระ’
ชอบสังหารบนหลังคาบ้านและยอดไม้ เก่งกาจในการใช้อาวุธลับ
หรือมีฉากเด็ดที่พลั่วไหลลวดลายกระบี่บนยอดไฟ แต่ภาพยนตร์
ได้ให้แง่มุมในการมองชีวิต มองธรรมชาติ และแง่คิดล้ำลึกอื่นๆ อีก

การประลองกำลังบนภูเขา ผิวน้ำ ทิวไผ่ ระหว่างหลี่มู่ไป กับเงินที่ฝ่ายหนึ่งมีแต่ความรอนิวชาอยากเอาชนะ คิดในรัก โลก โกรธ หลง กับอีกฝ่ายที่ใช้ความสงบ ใช้สมาธิ และพยายามสอน หลักการที่แท้ของวิถีกระบี่ว่า แท้จริงแล้ววิถีกระบี่และวิถีชีวิตเป็นเรื่องเดียวกัน ถ้าไม่ฝึกจิต รู้จักละวาง ไม่รู้จักวิถีแห่งธรรม ก็จะมีแต่ความรอนิยม ไม่สามารถบรรลุผลได้ และการวางกระบี่ก็เป็นเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นกระบี่ในใจหรือกระบี่นอกร่าง

ภาพของทิวทัศน์ป่าเขา ใช้เพียงแค่ความสวยงาม แต่ได้ให้ความรู้สึกถึงความสงบในใจ เพลงประกอบนั้นสมแล้วที่ได้รับรางวัลออสการ์เพลงประกอบภาพยนตร์ยอดเยี่ยม เพราะสามารถโน้มน้าวความรู้สึกให้คล้อยตาม ไม่ว่าจะเป็นฉากของการต่อสู้ ความรักหรือความนิ่งสงบ ยิ่งเมื่อมาประสานกับภาพมุมกว้างของทิวเขาและมนุษย์เป็นเพียงเศษเสี้ยวเล็กๆ ความรู้สึกสัมผัสได้ในทันทีคือ ธรรมชาติยิ่งใหญ่เหลือเกิน แม้จอมยุทธ์กระบี่ที่ไม่เคยเป็นรองใคร ก็ไม่เคยได้ยิ่งใหญ่ไปกว่าวิถีของธรรมชาติเลย

สุดท้าย ฉากความตายของหลี่มู่ไป ได้เจิมพิชของนางจิ้งจอกหยกที่ไม่ได้จบลงอย่างให้ความรู้สึกเจ็บปวดแก่ผู้ชม แต่การตายกลับทำให้ผู้ชมร่วมเป็นสุขกับเขาด้วยที่ทำให้เขาวางกระบี่ลงอย่างสง่างาม ทั้งกระบี่ในใจและกระบี่คู่กาย ตายอย่างสิ้นสงสัย

และที่สุดคือ ตายจากความทะยานอยากทั้งปวง จนสามารถเก็บลมหายใจสุดท้ายไว้บอกหญิงที่เขารักที่สุดได้ว่า เขารักเธอเพียงใด

“หายใจได้ VS. หายใจเป็น”

“ใครบ้างหายใจไม่ได้ ยกมือขึ้น” คนหายใจไม่ได้คงไม่มีโอกาสยกมือนอกมือตอบคำถามนี้แน่! นั่นลองเปลี่ยนคำถามใหม่...เป็น

“ใครหายใจเป็นบ้าง” มีคนยกมือหลายคน นั่นขอถามว่า หายใจได้ กับ หายใจเป็น แตกต่างกันอย่างไรมีผู้อธิบายว่า

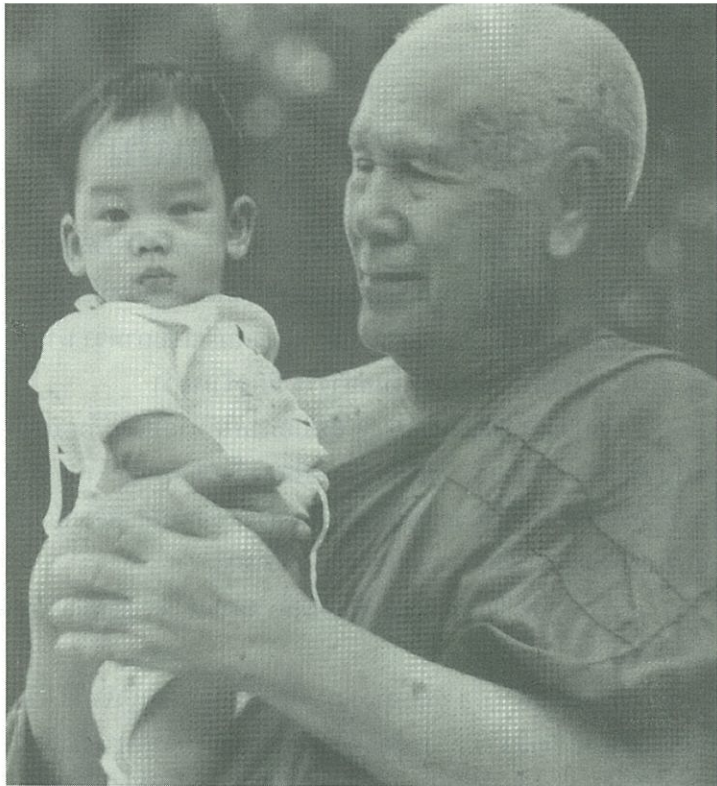
“หายใจได้” คือยังหายใจอยู่ ยังมีโอกาสได้หายใจ แต่ลืม บางทีลืมไปว่ากำลังหายใจอยู่ ไม่รู้ตัวว่าหายใจมาตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบัน เพราะมีวุ่นวายทุกข์ เครียด งก โมโห หลงผิด สงัดใจออกนอก สร้างปัญหา คือนำปัญหาเข้าหาตัวเองตลอดเวลา ไม่มีความสุขเลย

แล้ว “หายใจเป็น” แตกต่างอย่างไรกับ “หายใจได้” ผู้รู้นั้นอธิบายเพิ่มเติมว่า

“หายใจเป็น” คือ รู้จักนำลมหายใจเข้า-ออก มาจงจิตไว้ เพื่อให้เกิดสติสัมปชัญญะ มีความรู้ตัวทั่วพร้อม โดยเริ่มจากหายใจเข้าก็รู้ว่าหายใจเข้า หายใจออกก็รู้ว่าหายใจออก อยู่กับลมหายใจ ไม่ส่งจิตออกนอก ถ้าเผลอไปก็ดึงกลับมาใหม่ ถ้าทำได้ต่อเนื่องทุกขณะจิต ความทุกข์ ความเครียด ความงก ความโกรธ ก็จะเข้ามาทำร้ายเราไม่ได้ ทำให้เรามีความสุขแบบถาวรด้วย

ถ้ามีศิลปะและเทคนิคในการหายใจเช่นนี้อยู่ ทำไมคนเราจึงปล่อยเวลาอันมีค่าไปกับการ “หายใจทิ้งไปวันๆ” แล้วแบกปัญหาแบกความทุกข์ใจไว้อีก?

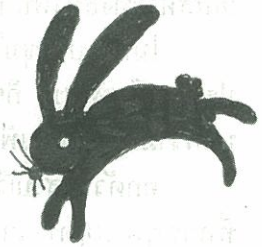
“มาฝึกหายใจเป็น และฝึกหายใจกับการเดินเล่นอย่างมีสติกันเถอะ”
ได้ทุกวันและวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา ๘.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. ที่เสถียรธรรมสถาน
โทรศัพท์ ๕๐๕-๐๐๘๕, ๕๑๐-๖๖๕๗ โทรสาร ๕๑๕-๔๖๓๓ (ไม่เสียค่าใช้จ่าย)

พระเดชพระคุณหลวงพ่อบุญญานันทภิกขุ มีวิธีน้อมนำธรรมะเข้าสู่ผู้ฟัง ในกลุ่มวัยต่างๆ ได้อย่างแยบยล ถ้าเป็นเด็ก ๆ ท่านจะใช้วิธีเล่านิทาน เป็นนิทานที่เจือด้วยสุภาษิตสอนใจ เป็นเรื่องที่น่าจะจำเล่าสู่กันฟังอย่างง่ายๆ เหมาะสำหรับเด็กและเยาวชนทั้งหลายได้อบรมตนด้วยตนเอง และยังได้รับความเพลิดเพลินอีกด้วย

ช่วงที่ท่านทำงานเผยแผ่ธรรมะอยู่ที่วัดอุโมงค์ จ.เชียงใหม่ ได้เขียนนิทานลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ชาวพุทธ โดยใช้นามปากกาว่า ‘ปัญญาสาระ’ นิทานเรื่อง *รูปกระต่ายในดวงจันทร์* ถอดความจากคตินาคก ดังที่ได้นำมาเสนอต่อไปนี้

รูปกระต่ายใน ดวงจันทร์

...หนูน้อยทั้งหลายคงได้เคยนั่งดาดงแสงจันทร์ในคืนเดือนหงายกันมาแล้ว บางคนจะร้องเพลง จันทร์เข้าขา ได้ หนูเห็นไหม พระจันทร์มีแสงนวลผัดกับแสงอาทิตย์ เพราะพระจันทร์ไม่มีแสงในตัวเอง ได้รับแสงจากดวงอาทิตย์อีกทีหนึ่ง แล้วสะท้อนส่องมายังโลกเรา

ถึงแม้ดวงจันทร์จะมีแสงนวล แต่ดวงจันทร์ก็มีรอยดำอยู่ มองดูแล้วเห็นเป็นเสมือนกับรูปกระต่าย ใครๆ จึงกล่าวกันว่า “กระต่ายในดวงจันทร์”

ทำไมจึงมีรูปกระต่ายในดวงจันทร์ หนูทั้งหลายคงอยากทราบบ้าง เอาละ...จะเล่าให้ฟังว่า...กระต่ายตัวนี้มาจากไหน

นานมาแล้ว ‘ไม่รู้ว่านานสักเท่าไร ในบริเวณป่าใหญ่แห่งหนึ่งซึ่งตั้งอยู่ระหว่างภูเขา กับแม่น้ำ ในป่านี้มีสัตว์อยู่หลายชนิด แต่มีอยู่สี่สัตว์ที่เป็นเพื่อนสนิทรักใคร่กันมาก ทั้งสี่มักมาพบปะประชุมปรึกษาอะไรๆ กันเสมอ

สัตว์ทั้งสี่คือ กระต่าย หมาใน ลิง และนาก แม้ว่าสัตว์ทั้งสี่ จะมีความเป็นอยู่ต่าง ๆ กัน แต่ก็มีความรักกันเป็นอย่างดี จำเดิม ตั้งแต่ได้คบกันเป็นสหายแล้ว ไม่เคยมีการทะเลาะกันเลย ทุกเวลา เย็นสหายทั้งสี่มาพบกันเสมอ

ในการประชุมได้ยกกระต่ายเป็นหัวหน้า ถ้ามีอะไรที่จะ ประชุมเป็นพิเศษ ก็ขอให้หมาในเที่ยวหาไปในป่าเป็นสัญญาณ บอกว่ามีการประชุมพิเศษ สี่สหายก็มาประชุมกันโดยพร้อมเพรียง ทุกตัวนั่งสงบเรียบร้อย คอยฟังเสียงของหัวหน้า พุดในเวลา ที่ควรพูด หยุดในเวลา ที่ควรหยุด การประชุมก็เป็นไปด้วยดี เพราะในป่านั้นไม่มีเหล่าชาย สัตว์เดรัจฉานจึงไม่ได้ตี้มเหล่าก่อน เข้าประชุม

ผิดกับการประชุมของคน ที่ต้องมีนเมา ก่อนจึงจะเข้า ประชุม เลิกประชุมแล้วก็ยังกินเหล้ากันต่อไปอีก การประชุมจึง ไม่ค่อยเป็นระเบียบเรียบร้อย เพราะของเมาได้ขับความดีออกไป เหลืออยู่แต่ผีร้ายเท่านั้น

วันหนึ่งในเวลาเย็น ตะวันจวนจะตกแล้ว สัตว์ทั้งสี่ก็เข้ามา ประชุมกันตามปกติ เมื่อได้ไต่ถามถึงทุกข์สุขในการแสวงหา อาหารกันแล้ว กระต่ายก็บอกแก่ที่ประชุมว่า

“พรุ่งนี้เป็นวันอุโบสถ เป็นวันที่เราควรทำความดีกันบ้าง อย่าให้วันดี ๆ เช่นนี้ผ่านพ้นไปเปล่า ๆ”

ลิงได้ถามขึ้นว่า “เราควรจะทำอะไรกันดีเล่า”

กระต่ายบอกว่า “พรุ่งนี้พวกเรามาตั้งใจกันไว้ว่า เมื่อหา อะไรที่เป็นอาหารได้แล้ว ถ้ายังไม่ได้แบ่งให้แก่ผู้ที่ลำบากยากจน ก่อนแล้วจะไม่กินเอง เพราะอาหารกินผู้เดียวหาเป็นความสุขไม่

ใครจะเห็นแย้งบ้าง”

ทุกสัตว์ลงความเห็นว่ายสมควรแล้ว และจะทำตามนั้น รุ่งเช้า สัตว์ทั้งสี่ออกหากิน หมาในได้เที่ยวไปในป่าจนถึงกระท่อมน้อยหลังหนึ่ง จึงเข้าไปข้างในก็พบจีนเนื้อและหมอนมเปรี้ยวหม้อหนึ่ง มันมีความดีใจมาก จึงได้ร้องขึ้นว่า “ของนี้เป็นของใคร” สามครั้ง เมื่อไม่มีเสียงขานรับ จึงถือว่าไม่มีเจ้าของก็คาบเนื้อด้วยปากแล้วสอดหัวเข้าไปในบ่วงเชือกแห่งหมอนมเปรี้ยวเดินออกจากที่นั่นไปด้วยความเบิกบานใจ พอถึงดงหญ้าใกล้ริมทางก็หยุดพัก วางของทั้งสองลงข้างตัว แล้วพูดกับตัวเองว่า “ฉันเป็นผู้มีโชคดีเสียนี้กระไร” แล้วนั่งคอยที่จะให้ของนั้นแก่ใครๆ ที่ผ่านมา

นกเป็นสัตว์กินปลา ก็เที่ยวไปริมแม่น้ำ วันนั้นชาวประมงตกเบ็ดได้ปลาตะเพียนตัวใหญ่ จึงเอาฝั่งไว้ในหลุมทรายแล้วไปหาใหม่ต่ออีก นกได้มาเห็นปลาเข้าก็ร้องถามขึ้นว่า

“ปลานี้เป็นของใคร” สามครั้ง คนจับปลามุ่งแต่จะตกเบ็ด จึงไม่ได้ยินเสียงนก นกก็คาบเอาปลานั้นไปโดยคิดว่าไม่มีเจ้าของ มันเดินพันรึมน้ำมาถึงป่าใหญ่ริมทาง ก็หยุดอยู่ และพูดกับตัวเองว่า “ข้าเป็นนากที่มีโชคดีแท้” แล้วมันก็นั่งคอยเฝ้า พร้อมทั้งจะให้ปลาตัวนั้นแก่ผู้เดินทางที่ต้องการเสมอ

ลิงเป็นสัตว์ที่หากินบนต้นไม้ ตั้งแต่เช้าเที่ยวไปตามยอดไม้ จนกระทั่งไปถึงป่ามะม่วง ก็ได้เก็บเอามะม่วงมาพวงใหญ่ แม้จะมีความต้องการกินสักเท่าไร ก็ข่มใจไว้เพื่อรักษาความมั่นใจสัญญา ครั้นมาถึงริมทางเดินก็นั่งพักพร้อมด้วยพวงมะม่วงในมือของตน เตรียมที่จะเสียสละให้แก่ผู้ที่ต้องการ

ส่วนกระต่ายน้อย เป็นสัตว์กินหญ้าอ่อนๆ เป็นอาหารก็

หมอบอยู่ในดงหญ้า คิดว่าเราจักหาอะไรให้แก่ผู้เดินทางหนอ การที่จะให้หญ้าแก่เขานั้นย่อมไม่เหมาะ ใครจะอยากได้หญ้า คิดเช่นนี้มันก็ท้อใจ เพราะมองไม่เห็นว่าจะหาอะไรเป็นทาน แต่สักครู่หนึ่งมันก็คิดได้ว่า เนื้อของมันเองนี่แหละจะเป็นอาหารอย่างดี คิดดังนั้นแล้วมันจึงกระโดดโลดเต้นด้วยความอึดใจว่าจะสละชีวิตให้แก่ผู้ที่ต้องการ

กล่าวถึงท้าวสักกะ ซึ่งเป็นจ้าวของพวกเทวดาอยู่บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เป็นผู้มีฤทธิ์ ดาตัพย์ ย่อมรู้เห็นทุกสิ่งทุกอย่างเสมอ ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเล็กใหญ่ขนาดไหน ใครทำอะไรๆ ทั้งดีทั้งชั่ว ท้าวสักกะก็รู้หมด ดังคนแก่ๆ กล่าวไว้ว่า “ความชั่วนั้น แม้คนไม่เห็น เทวดาก็เห็น”

วันนั้น ท้าวสักกะได้ทราบเรื่องของ ๕ สหายเข้า ก็อยากทดลองให้เห็นจริง จึงได้แปลงองค์เป็นขอทาน เดินมาตามทางนั้น ครั้งแรกได้พบกับหมาในก่อนและได้กล่าวกับหมาในว่า “ฉันได้เดินทางมาเป็นระยะไกลมาก รู้สึกเหนื่อยอ่อนและหิวโหย ท่านมีอะไรให้ฉันกินบ้างไหม”

หมาในตอบว่า “โอ้ ท่านนักเดินทางผู้เหนื่อยอ่อน อย่าวิตกทุกข์ร้อนไปเลย เนื้อนี้จะเป็นอาหารอันโอชะของท่าน เชิญเอามันไปเถอะ”

ท้าวสักกะตอบขอบใจ ขอฝากเนื้อเอาไว้ก่อน แล้วเดินทางไปพบกับนาค ได้พูดคุยกับนาคเช่นเดียวกัน และได้ขบใจนาคที่มอบปลาตะเพียนให้ แต่บอกให้เก็บไว้ก่อน ตนก็เดินทางต่อไป พบลิงก็มอบมะม่วงให้และฝากไว้เช่นเดียวกัน

ผลสุดท้ายได้มาพบกระต่ายที่หมอบอยู่ข้างทาง จึงได้กล่าวว่า “โอ กระต่ายน้อยผู้มีขนอันงาม ข้าเป็นคนเดินทางมาจาก

ที่ไกล และหลงอยู่ในป่า หิวโหยเต็มทีแล้ว เจ้ามีอะไรเป็นอาหาร จะให้ทานบ้างไหม”

“อาหารอย่างอื่นไม่มี” กระจ่ายตอบ “แต่ท่านไม่ต้องวิตกหรือ เพราะเนื้อของข้าพเจ้าเป็นอาหารแก่ท่านได้ ข้าพเจ้าจะอุทิศให้แก่ท่าน จงติดไฟขึ้นเถิด”

ท้าวสักกะอยากทดลองต่อไปจึงก่อไฟขึ้น เมื่อไฟลุกดีแล้ว กระจ่ายน้อยผู้มีใจเสียสละเพื่อผู้อื่น ก็กระโดดเข้าไปในกองไฟ แต่ไฟนั้นไม่ใช่ไฟร้อน เพราะเป็นไฟที่เกิดจากฤทธิ์ของท้าวสักกะ กระจ่ายจึงไม่เป็นอันตราย

ท้าวสักกะจึงกลับรูปเป็นเทวดาตามเดิม แล้วกล่าวชมเชยว่า “ท่านเป็นผู้มีสัจจะ รักษาคำปณิญาได้ กล้าเสียสละแม้กระทั่งชีวิตเพื่อผู้อื่น เราขอประกาศเกียรติคุณอันดีงามของท่านไว้ให้เป็นที่รู้จักกันทั่วโลก” แล้วจึงได้เขียนรูปกระจ่ายไว้ในดวงจันทร์ ดังที่ปรากฏอยู่จนทุกวันนี้

นี่เป็นเรื่องที่หนู ๆ ทั้งหลายควรจำและถือเป็นคติ เป็นเครื่องเตือนใจดังนี้ คือ

๑. ถ้าหนูจะหาเพื่อน จงหาเพื่อนดี ๆ
๒. ได้เพื่อนดีแล้ว จงรักกันอย่างพี่น้องท้องเดียวกันเสมอ
๓. เมื่อตั้งใจจะทำความดีแล้ว จงทำดีตามที่ตั้งใจนั้นให้ได้ อย่าทอดทิ้งความดีเสีย เพราะความดีสร้างเราให้เป็นคนเจริญ ความชั่วทำลายเราให้เป็นคนเสื่อม
๔. จงพยายามช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกายบ้าง กำลังทรัพย์บ้าง เพราะคนเราต้องพึ่งกันเสมอ

ขอให้ทุกคนจำเอาไว้ วันหน้าจะเล่าเรื่องอื่นให้ฟังอีก

หนทางพ้นทุกข์

การพิจารณาดูให้ทะลุถึงด้านใน เป็นการเจาะทำลาย อวิชชา โมหะ ซึ่งถ้ารู้อย่างผิวๆ เฝินๆ จะละไม่ได้ง่ายๆ แต่ต้อง ปฏิบัติด้วยความเพียรพยายาม พิจารณาแล้วดูอีก ดูเข้าไปข้างใน ถ้าไม่เพียร ก็ไม่พ้นทุกข์

เพียรพยายามควบคุมจิตให้รู้อยู่เห็นอยู่ มองให้ลึกซึ่ง เหมือนกับลึมหาดำขึ้นก็เห็น ทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าจะต้องเข้าไป ค้นหาความจริงที่อยู่ภายในนี้ให้พบ แต่ว่าสังขาร มารยา ความจำ ความคิด กิเลสตัณหา มันยังขวางตาอยู่ เรียกว่ามีศัตรูที่มองไม่เห็นตัวอยู่รอบด้าน ฉะนั้นต้องพิจารณาให้ดีให้ถูก

ถ้ามีสติปัญญารู้อยู่เห็นอยู่ พวกกิเลสตัณหาก็จะหมด กำลังไปเอง เหมือนกระแสไฟฟ้า ถ้ามี ๕ แรงเทียนก็สว่างเท่านั้น ถ้าเพิ่มอีก ๑๐, ๒๐ แรงเทียน ความสว่างก็จะมีขึ้นเองตามธรรมดา เช่นเดียวกับความสว่างภายในจิตใจที่ทำให้เกิดความเห็นแจ้ง

เมื่อได้มองเห็นความจริงที่ทะลุถึงด้านใน ความหลงยึดมั่นถือมั่นอะไรต่ออะไรก็เหมือนความฝัน เมื่อเราหลับอยู่ก็คิดว่า เป็นจริงเป็นจัง พอตื่นขึ้น ถ้าไม่ยึดมั่นถือมั่นเสียอย่าง ก็หมดเรื่อง

เมื่อปล่อยวางออกไปได้ก็เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแล้ว เป็นการรู้แนวทางปฏิบัติธรรมที่ต้องควบคุมกาย วาจา จิตใจให้เป็นปกติ ไม่ให้เร้าร้อน สติปัญญาจะต้องเป็นที่เลี้ยงจิตตลอดเวลา การปฏิบัติจึงจะก้าวหน้าไปได้ ตามแนวทางของพระพุทธเจ้าซึ่งจะนำไปสู่ความพ้นทุกข์

ทุก ๆ ขณะ ทุก ๆ ชั่วโมง ขอให้พิจารณาตรงจุดของธรรมะที่เป็นธรรมชาติภายในจิตใจอย่างเดียว ให้เหลือแต่จิตว่าง ๆ เรื่องดีชั่วตัวตนกวาดทิ้งไปให้หมด ให้เหลือแต่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง จิตที่สะอาดขึ้นก็เป็นที่มาของความสงบ ถ้ามีกิเลสเกิดขึ้นก็รู้มันดับมันไปเรื่อย เหลือแต่ธรรมชาติล้วน ๆ

เมื่อมีการหยุดดู หยุดรู้บ่อย ๆ เข้า ก็จะมองเห็นรู้งว้าวอยู่ด้านใน รู้งวาวนี้คือ จิตที่สงบ ว่างจากตัวตน ไม่ใช่ไปหมายเอาสี่แสงที่เป็นนิमित ไม่เอาอะไรไปหลงเหยื่อของมารที่มาหลอกกว่านี้ เป็นการบรรลุขั้นนั้นขั้นนี้

เรื่องการบรรลุธรรมต้องตรวจสอบทางผัสสะ ถ้าผัสสะยังไหวตัวอยู่ ก็อย่าไปสำคัญว่าบรรลุธรรมเลย

ขอให้ผู้ปฏิบัติธรรมใช้สติปัญญาของตนพิจารณาเห็นความจริง แล้วทำให้บริสุทธิ์ ทั้งในขั้นศีล สมาธิ และปัญญา ขัดเกลาความชั่วออกไป ปล่อยวางความทุกข์ ก็จะพบทางแห่งการพ้นทุกข์

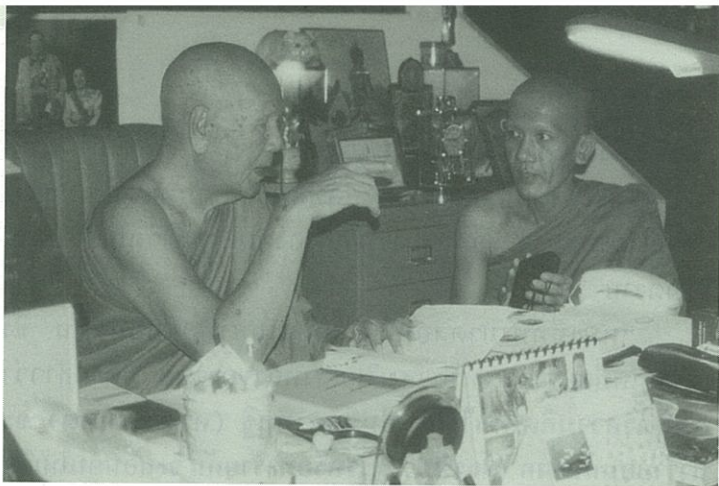
การทำงานอันเบิกบาน...ในธรรม

การแสวงหาความสงบทางใจ และความกตัญญูต่อบุพการี เป็นเหตุผลข้อแรกๆ ในการคิดบวกของชายไทยโดยส่วนใหญ่

เมื่อแรกเริ่ม พระสุรศักดิ์ สุรญาโณ มิได้คิดแตกต่างไปจากนี้ ต่อเมื่อได้เข้าสู่ร่มธรรมแห่งพุทธศาสนา ได้นำความรู้ที่ศึกษาทางโลกมาใช้ประโยชน์ในทางธรรม จึงได้ประจักษ์วิถีชีวิตที่มีคุณค่ายิ่งกว่า...คือวิถีแห่งการเป็น ‘ผู้ให้’ และปลูกฝังสัมมาทิฐิในใจคน

“ตอนแรกคิดจะบวชหาความสงบส่วนตัว คิดว่าจะมาพักผ่อนจากการงานสักพรรษา แต่ปรากฏว่า ที่วัดชลประทานฯ หลวงพ่อปัญญาท่านเน้นให้ภิกษุเผยแผ่ธรรม เราเรียนด้านการออกแบบจากคณะสถาปัตย์ ลาดกระบัง จึงมีงานให้ทำมากมาย

“งานชิ้นแรกคือ จัดนิทรรศการ บริเวณหอระฆัง เอาปฏิทินรูปกล้วยไม้สวยๆ มาได้คำพูดจากปาฐกถาของหลวงพ่อปัญญา แล้วเขียนด้วยลายมือติดแสดงไว้ เมื่อถึงช่วงเทศกาลปีใหม่ก็มีงานออกแบบปกทำหนังสือ ทำส.ค.ส. ต่างๆ โดยจะจัดวางรูปแบบให้น่าสนใจ ทำด้วยความประหยัด เพื่อผลิตสื่อธรรมะให้ได้ของดีราคาถูก” พระสุรศักดิ์เล่าถึงการสนองงานหลวงพ่อปัญญาอย่างพร่งพรั่ง

“พอโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์สร้างเสร็จ ก็มีคนชวนให้ไปพูดกับเด็ก ๆ หรือต้องติดตามอาจารย์ไปที่นั่นที่นี้ และท่านจะเว้นเวลาตอนท้ายให้บรรยายธรรมะ ๑๐-๑๕ นาที ได้พูดมากขึ้น งานก็ผูกพันมากขึ้น บวชมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๖ ถึงปีนี้ ๑๘ ปีแล้ว ตอนนี้รับผิดชอบอยู่ ๕ เรื่อง คือ ทำหนังสือธรรมะ จัดนิทรรศการธรรมะ อุปรกรณ์การสอนธรรมะ ดูแลห้องสมุดศาลาจำปี้รัตน์ และบรรยายธรรมทั่วไป งานหนัก เหนื่อยแต่ว่าสนุก เพราะได้ทำประโยชน์ ที่สำคัญได้เรียนรู้และฝึกฝนตนเองตลอดเวลา เพราะต้องอยู่กับข้อมูลหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์”

การแสดงธรรมเทศนา เป็นวัตรปฏิบัติที่ทำอย่างต่อเนื่อง ผู้ที่เคยฟังธรรมจากพระสุรศักดิ์ คงตระหนักดีถึงวิธีการถ่ายทอดธรรมอย่างเป็นกันเอง ชวนติดตามด้วยสาระธรรมที่เป็นประโยชน์ สอดคล้องกับวิถีชีวิตและเพศวัยของผู้ฟัง ทั้งยังมีของแจกเป็นเครื่องดึงดูใจเสมอ

ธรรมเทศนาส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเชิญชวนให้ผู้

ฟังเห็นถึงคุณค่าของการทำงานอย่างรู้คุณค่า ทำงานให้สนุก เป็นสุขขณะทำงาน อันเป็นแนวคิดที่สืบสานจากหลวงพ่อบัณฑิต และท่านพุทธทาส รวมถึงการรู้จักครองตนครองชีวิตในทางที่ถูก ต้องดีงาม

“หน้าที่ที่ทำมาตลอดคือ ปลุกสัมมาทิฏฐิให้เกิดขึ้น ซึ่ง เปรียบเหมือนรุ่งอรุณหรือแสงเงินแสงทองของชีวิต มีคำกล่าว ว่า คนที่ตั้งความคิดเห็นไว้ผิดเป็นมิจฉาทิฏฐิ (ความเห็นผิด) จะ ทำร้ายคนนั้นยิ่งกว่าโจรที่ประหารหรือทำร้ายกัน จะสอนคนให้เลิก งามภายในพิธีกรรมผิด ๆ หันมาสนใจเรื่องทุกข์-ความดับทุกข์อัน เป็นหัวใจของพุทธศาสนา รวมถึงไม่ให้คนหวังรวยทางลัดจาก การรอโชคดลบันดาล แต่ให้ภูมิใจกับสิ่งที่ได้มาจากการกระทำด้วย การลงแรงของตนเอง

“เคยทำงานมา ๕ ปีก่อนที่จะบวช เก็บเงินได้แสนเจ็ด เมื่อ เกือบ ๒๐ ปีที่แล้ว พอบวชก็ยกให้โยมแม่ทั้งหมด ไม่ได้กินเอง ไม่ได้ใช้เอง แต่นึกขึ้นมาที่ไร่อิมทุกที มีความสุขทุกที เพราะใน เงินแสนกว่าบาทนั้นไม่ได้มีสักสิ่งที่ได้มาจากการเล่นพนัน ถูก หวยเบอร์ หรือโกงโครมา แต่ได้มาจากความสามารถของเราแท้ ๆ เป็นการสะสมจากการทำงานโดยไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุข ประสบการณ์จากชีวิตจริงนี้เราก็นำมาเล่าเป็นข้อคิดแก่ผู้ฟัง”

สำหรับแรงจูงใจที่ทำให้ห่างไกลจากอบายมุขได้อย่างราบคาบ เป็นเพราะ

“โยมแม่ โยมพ่อเป็นเหมือนเบรคห้ามล้อไม่ให้กระทำ ความชั่ว พ่อแม่ให้ร่างกายชีวิตแก่เราเป็นสิ่งประเสริฐเหลือเกิน ไม่ ควรจะปล่อยให้เสียหายหรือต่างพร้อยไปกับเหล้า บุหรี่ หรืออบายมุข อื่น ๆ นอกจากนั้น ยังเป็นการปลุกฝังมาตั้งแต่สมัยเรียนอยู่ที่

เทพศิรินทร์ พุทธภายิตประจำโรงเรียนคือ น สียา โลก วฑฒโน:
อย่าเป็นคนรกลอ คำนี้คอยย้ำเตือนเราให้มีแรงบันดาลใจที่จะ
กระทำสิ่งดีงาม”

พระสุรศักดิ์พูดถึงหลักธรรมที่หลวงพ่อบัญญาให้ความ
สำคัญอีกประการหนึ่งว่า

“เคยฟังธรรมของหลวงพ่อบุญญาเรื่อง ยิ่งให้ยิ่งได้ และท่านมักพูด
เสมอว่า ความสุขอยู่ไม่ไกล เมื่อเราให้กันและกัน โลกอยู่รอดได้
ด้วยการให้ ซึ่งเราเห็นด้วยมาก คำว่า ยิ่งได้ ในที่นี้ มิได้หมายถึงได้
เงินทอง วัตถุสิ่งของหรือลาภยศสุขสรรเสริญ แต่ที่จริงหมายถึง
การได้ความดี ได้ความสุขใจสบายใจจากการได้ให้

“มีความสุขเสมอเมื่อมีอะไรจะแจกคนอื่นได้ ถ้าไม่ได้แจก
เหมือนขาดอะไรไป เป็นความสุขที่ยากจะบรรยาย ตอนที่มีคน
เรียงแถวเข้ามารับของแจก ซึ่งก็จะเป็นสื่อธรรมะทั้งหลาย ไม่ว่าจะ
เป็นเทพ หนังสือ สติ๊กเกอร์ โปสเตอร์ ระหว่างนั้นจะถือโอกาส
ทำความคุ้นเคยกับญาติโยมไปด้วย ถ้าเห็นกระเป๋าโยมมีของบูหรี
จะทักทันทีว่าจะเลิกหรือยัง มีวิธีเลิกนะ หรือเด็กมารับก็จะจับหัว
แล้วแจกหนังสือ ลูกเอ๋ยเจ้าจงจำ ถ้าเป็นวัยรุ่นเข้ามา ก็ถามว่าเรียน
ชั้นไหน จะไปรอดมั๊ยนี้ ที่เข้ามาก็ร้อยพ่อพันแม่ นะ ไม่ได้รู้จัก

มาก่อน แต่อยากให้ความเป็นกันเอง ให้ความสบายใจ”

การแสดงความกตัญญูตเวทิตาธรรมต่อครูบาอาจารย์ เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่พระสุรศักดิ์เรียนรู้ที่จะปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง เมื่อทราบว่าหลวงพ่อบัญญาธิบดีเป็นประธานหาทุนเพื่อก่อสร้างตึก ๘๐ ปี บัญญานันทะ โรงพยาบาลชลประทาน จึงได้รวบรวมปัจจัย ที่ได้จากการแสดงธรรม จำนวนสองแสนบาทสมทบกับจำนวนเงินที่ญาติโยมมาทำบุญที่ห้องสมุดอีกหนึ่งแสน รวมเป็นสามแสนบาท น้อมถวายในนามของห้องสมุดเพื่อเป็นประโยชน์ในการทำ งานของหลวงพ่อบัญญาธิบดี พร้อมทั้งจัดพิมพ์หนังสือ ยิงให้ยิงได้ พิมพ์เผยแพร่เป็นธรรมทาน ให้แนวคิดของหลวงพ่อกว้างไกลต่อไป

ข้อความตอนหนึ่งจากคำอนุโมทนาของหลวงพ่อบัญญาธิบดี ในวันรับมอบเงินทุนสนับสนุนการก่อสร้างตึก ๘๐ ปี บัญญานันทะ โรงพยาบาลชลประทาน

“ท่านสุรศักดิ์ ได้ดำเนินงานเป็นที่พออกพอใจของญาติโยมทั้งหลาย ก็นับว่าเป็นผู้ประพฤติดี ประพฤติชอบในธรรมวินัยของพระพุทธเจ้า รู้จักใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ไม่มุ่งเอาประโยชน์ส่วนตัว แต่มุ่งช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ให้ออกจากความลำบากเดือดร้อน เป็นความคิดที่ถูกต้อง เป็นความคิดแบบพระโพธิสัตว์

“พระโพธิสัตว์ท่านดำรงชีวิตอยู่เพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ตลอดเวลา อุดมการณ์ของพระโพธิสัตว์ต่าง ๆ ท่านบำเพ็ญประโยชน์ยอมเสียทรัพย์ เสียอวัยวะ ยอมเสียชีวิตทุกอย่างให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น การบำเพ็ญประโยชน์ให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นนั้น นับว่าเป็นความดี เป็นความก้าวหน้าของชีวิตประการหนึ่ง

“หลวงพ่อบัญญาธิบดีอนุโมทนาในน้ำใจ ในความกตัญญูที่เต็มเปี่ยมอยู่ที่นี่”

เช่นเดียวกับการก่อสร้างวัดปัญญาன்றารามที่คลองหก จ.ปทุมธานี เพื่อเป็นที่ระลึก ๘๔ ปีของหลวงพ่อบัณฑิต พระสุรศักดิ์ได้แสดงความกตัญญูในรูปแบบเดียวกัน คือรวบรวมเงินจากการแสดงธรรมไปร่วมสร้าง เริ่มจากเดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๕๓๘ จำนวน ๒๗,๐๐๐ บาท นำไปถวายเป็นเดือนๆ ต่อเนื่องนาน ๕๐ เดือน รวมเป็นยอดเงินทั้งสิ้นล้านกว่าบาท โดยท่านกล่าวอย่างอ่อนน้อมว่า “ที่ได้มาทั้งหมดนั้นเกิดจากบารมีของวัดชลประทานฯ และหลวงพ่อบัณฑิตที่สร้างไว้ ทำให้มีโอกาสได้มาปฏิบัติศาสนกิจ”

พระสุรศักดิ์บอกถึงการเรียนรู้บนเส้นทางชีวิตนักบวชที่ดำเนินมาเกือบ ๒๐ ปี เป็นการปิดท้ายว่า

“ไม่เคยท้อแท้ใจในการทำงาน เพราะครูบาอาจารย์ลำบากกว่าเรามาก พระพุทธเจ้า ท่านพุทธทาส หลวงพ่อบัณฑิตบุกเบิกเส้นทางที่เดินสะดวกขึ้นให้เราไปแล้ว คิดแต่ว่าจะทำอย่างไรให้งานที่ออกมาได้ดี มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

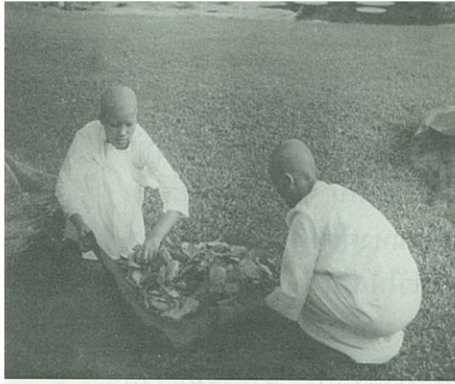
“ไม่เคยคิดหวังจะได้ลาภยศสักการะจากการทำงาน ยิ่งพรพยายามเข้ายิ่งต้องลดตัวตนให้น้อยลง นึกถึงคำของท่านพุทธทาสที่ว่าให้อยู่โดยไม่ต้องรู้สึกดีเด่นดัง เพียงแต่ให้เราารู้สึกว่าเราเป็นผู้ที่ได้ทำประโยชน์ที่ดีที่สุดคนหนึ่ง นั่นคือความถูกต้องและเป็นสุขแท้”

การทำงานเพื่อกตัญญูต่อ... พระธรรม

สาวิกาสิกขาลัยยังคงถักทอสืบสานการทำงานเพื่อให้
โลกนี้มีธรรมเป็นมารดาอย่างคงเส้นคงวาเสมอมา นั่นคืองาน
สืบทอดอายุพระพุทธศาสนา ผ่านวันคืนกับทุกขณะด้วยความ
เบิกบานใจในการทำหน้าที่ เพื่อต้อนรับฤดูกาลของช่วงเดือน

เมษายน ความแปรเปลี่ยนของธรรมชาติเคลื่อนไหวอย่างสงบ เป็นความกรุณาที่ทำให้พวกเราได้ยินเสียงแห่งความเงียบภายในใจ ในขณะที่ยังคงเคลื่อนไหวไปกับการทำงานที่หลากหลายในชุมชน แห่งธรรม ช่วงปิดเรียนภาคฤดูร้อนนี้ สาวิกาลิกชาลย์ได้มีโอกา สทำงานกับบุคคลหลากหลายกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นเด็ก ๆ นักศึกษา นักวิชาการ นักธุรกิจ หรือแม้แต่ศิลปิน รวมถึงบุคคลที่มีชื่อเสียง ในสังคม งานเหล่านี้เป็นงานในสาวิกาลิกชาลย์ ที่ต่างมีพันธกิจ ร่วมกันกับเพื่อนในสังคม คือ ขอให้ทุกคนมีธรรมะเป็นแม่อยู่ในใจ...

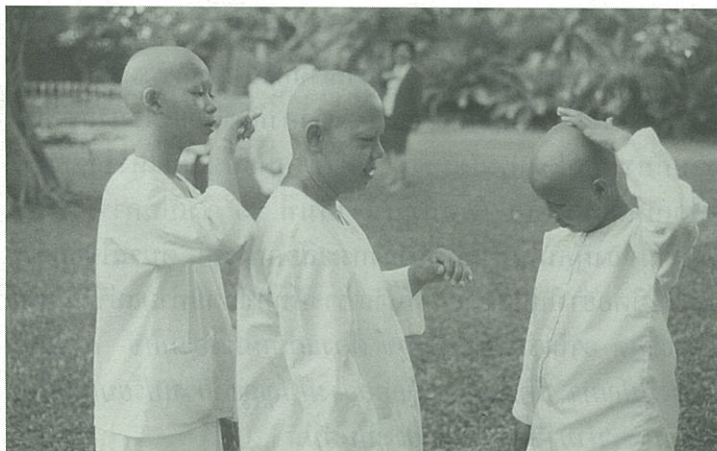
อย่าคิดเป็นที่หนึ่ง ในอาณาจักรแห่งทุกข์...

ในช่วงต้นเดือนเมษายน สาวิกาลิกชาลย์มีโอกาสทำงาน ร่วมกับงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ เพื่อเปิดตัวหนังสือ เพื่อนทุกข์ เล่มที่ ๒ ซึ่งเป็นการรวบรวม คำถามของผู้คนในสังคมที่กำลังกระเสือกกระสน ดิ้นรนไขว่คว้าที่จะใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ร่วมกันวิเคราะห์ทุกข์ โดยท่านแม่ชีศันสนีย์ เสถียรสุต อาทิเช่น จะแก้ทุกข์ ต้องแก้ที่เหตุของทุกข์ ถ้าอยู่กัน อย่างมีปัญญา ก็ควรแยกกันอยู่อย่างมีปัญญา การเปรียบเทียบกับ คนอื่น จะนำมาซึ่งความริษยา เป็นต้น

ความทุกข์...เป็นเสมือนเพื่อนที่สองของมนุษย์ การทำ
หน้าที่ต่อความทุกข์จึงหมายถึงการเข้าไปเห็น ผู้ได้รู้เท่าทันตาม
ความเป็นจริง ไม่ดำรงตนอยู่ด้วยกระแสแห่งตัณหา ...อย่าหนีทุกข์
อย่าเกลียดทุกข์ อย่ากลัวทุกข์ ทุกข์มีไว้ให้เห็น ไม่ได้มีไว้ให้เป็น...
และเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการทำงานคราวนี้ จึงต้อง
เป็นภาระหน้าที่ที่ทุกคนจะต้องเฝ้าดูเฝ้าสังเกต ขามเมื่อความ
ทุกข์เกิดขึ้นในวิถีแห่งการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อนทุกข์ จึงเป็น
หนังสือเล่มนอกที่เชิญชวนให้ทุกคนกลับเข้าไปอ่านหนังสือเล่มที่
อยู่ภายในใจ สาวิกาสึกขาลับกับการเปิดตัวหนังสือ เพื่อนทุกข์ เล่ม
ที่ ๒ ยังไม่ได้จบลงเพียงวันหรือสองวันเท่านั้น เพราะนั่นคืองานที่
ต้องเฝ้าสังเกตอย่างมีสติ ...อยู่ในทุกกลมหายใจ

...ในขณะที่หายใจเข้า ความอึดอัดคับข้องใจยังปรากฏอยู่

...ในขณะที่หายใจออก เราจะแปรเปลี่ยนให้เป็นความรัก
ความกรุณา

ลมหายใจ...คือศิลปะแห่งชีวิต

ในช่วงต้นเดือน วันที่ ๑-๓ และกลางเดือน (วันปีใหม่ไทย หรือวันสงกรานต์) สาวิกาสิกขาลัยกับทีมงานในโครงการ “ปลูกต้นกล้า อาสาสมัคร” ร่วมกันทำงาน ศิลปะการพัฒนาชีวิต ด้วยอานาปานสติ เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนผู้กำลังเหน็ดเหนื่อย เพราะความทุกข์ที่จรเข้ามา หรือทุกคนที่สนใจเรื่องของ การปฏิบัติ และสนใจที่จะเรียนรู้ในการดำรงชีวิตอย่าง ที่ความทุกข์ตามมาไม่ถึง ด้วยศิลปะของการหายใจอย่างมีสติ มีผู้ที่สมัครเข้ามาเป็นจำนวนมาก และล้วนมีความแตกต่างกัน ทั้งระดับการศึกษา หน้าที่การงานอันหลากหลาย แต่ทุกอย่างก้าวแห่งสตินั้น ก้าวไปด้วยกันด้วยดี มีความเป็นหนึ่งเดียวกันได้อย่างสงบและงดงาม สมกับ ความหมายของคำว่า “สงกรานต์” ที่พระธรรมปิฎกได้เมตตาให้คำจำกัดความไว้ดังนี้ว่า “*กรนต์ แปลว่า ก้าวไปได้ สง แปลว่า ดี ก้าวไปได้ นอกจากก้าวไปได้แล้ว สง ตัวนี้แปลอีกอย่างหนึ่งว่า ด้วยกัน เพราะฉะนั้นก็แปลว่า ก้าวไปด้วยกัน รวม ๒ คำ ๒ ความหมาย ทั้งก้าวไปได้ ทั้งก้าวไปด้วยกัน ก็รวมเป็น ก้าวไปด้วยกันด้วยดี*”

ดังนั้น ก้าวไปด้วยกันด้วยดี แม้จะยังมีความหลากหลาย อยู่ ก้าวไปด้วยดีในการทำหน้าที่ที่ไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน แต่สามารถเท่าเทียมกันได้ในทุกหน้าที่ เพราะคุณค่าของงานอยู่ที่ ความรู้ ตื่น และเบิกบานในขณะที่ทำงาน เพราะความหลากหลาย นั้นเองที่เป็นสีสันให้โลกนี้น่าอยู่ น่าศึกษา อย่างคนไม่ตกเป็นเหยื่อ จึงต้องมีศิลปะ... สาวิกาสิกขาลัยขอเชิญชวนให้ทุกท่านมาร่วม เรียนรู้ศิลปะการพัฒนาชีวิตของตัวท่านเพื่อความรอดทาง จิตวิญญาณ และเพื่อเป็นอานิสงส์ต่อแผ่นดินที่เราเป็นอยู่นี้...ด้วย ถิ่นแห่งความมกตัญญู

จงเป็นมนุษย์ที่แท้
ไม่เป็นแค่ ‘เหยื่อ’

เมื่อวันเสาร์ที่ ๗

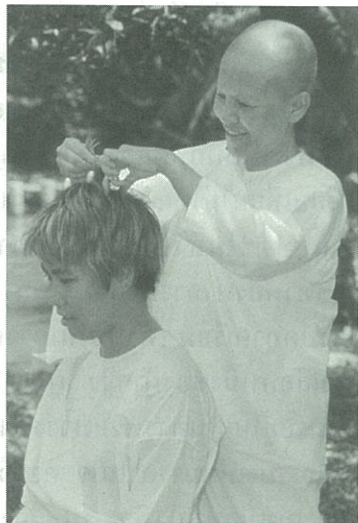
เมษายน สภาวิทยาลัยร่วมกับรายการ “เจาะใจ” เปิดเวทีเสวนาและฝึกปฏิบัติ เพื่อพัฒนาสติปัญญาให้รู้เท่าทันปัจจุบันขณะ มีอย่างก้าวที่ไม่ประมาท และเรียนรู้การเผชิญเหตุการณ์อย่างมีสติ โดยการศึกษาศุภการณ์จริงในสังคมจากกรณี สะเทือนขวัญ อุทยานกรรมบถโดยสาร

ประจำทาง กับการเปิดใจของสตรีผู้ผ่านวิกฤตินั้นด้วยสติของเธอ เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ร่วมกันของคนในสังคมที่จะช่วยกันหาทางออกให้ผู้หญิงไม่ตกเป็น ‘เหยื่อ’ ในประเด็น “ผู้หญิงกับการมีชีวิตที่แท้ไม่เป็นแค่เหยื่อ” โดยวิทยากรที่มีความรู้จากหลากหลายแวดวง เช่น ครูอนันต์ เรื่องประเทืองสุข ผู้สอนศิลปะป้องกันตัวแบบไทยพุทธ นักกฎหมาย ดำรวจ เป็นต้น

ตลอดทั้งวันของการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องกฎหมาย และการจดจำรูปพรรณสัณฐานคนร้าย เรียนรู้การควบคุมลมหายใจ เพื่อควบคุมความเจ็บปวดทางกาย และความหวาดกลัวทางจิตใจ ซึ่งล้วนเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตทั้งสิ้น โดยเฉพาะเด็กและสตรีทุกคนที่จะต้องฝึกฝนพัฒนาตนให้ปลอดภัยจากภัยภายในคือความทุกข์ ความอึดอัดสับสนเพราะกิเลสที่จรเข้ามา และภัย

ภายนอกด้วยจิตตั้งมั่น เพื่อ
ความเป็นมนุษย์ที่แท้ มิใช่
เป็นเพียงเหยื่อของผู้อื่น...

การเป็นนักทดลอง
...บนเส้นทางพรหมจรรย์

“ผู้หญิง” เมื่อเอ่ยถึง
คำนี้ ทุกคนย่อมให้ความ
หมายที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป อาจหมายถึง
ความอ่อนโยน อ่อนไหว
ความสวยงามหรือดอกไม้
หรือแม้บางคนอาจจะบอกว่า

“ผู้หญิง” มีความน่ากลัวเพราะความซับซ้อนที่ยากจะหยั่งรู้
ภายในหัวใจเธอ ผู้หญิงจะเป็นอะไร อยู่ในหน้าที่ใดก็ตาม
วันนี้...ทุกคนมีโอกาสนในการฝึกฝนพัฒนาตนได้อย่างเท่าเทียมกัน

เสถียรธรรมสถาน ในโครงการสาวิกาสิกขาถัย *ขอให้*
โลกนี้...มีธรรมเป็นมารดา เปิดทางเลือกให้กับผู้หญิงอายุตั้งแต่
๑๒ ปี ขึ้นไป มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ เข้ามาบวชเรียนภาคฤดูร้อน
ใช้โอกาสปิดภาคเรียนให้เป็นประโยชน์สูงสุด และเพื่อเป็นการฉลอง
สมโภชมงคลวาร ๕๐ พรรษา ของพระธรรมโกศาจารย์ (หลวงพ่อ
ปัญญานันทภิกขุ) เมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่ผ่านมา
ซึ่งมีคนที่ให้ความสนใจมากมาในการบวชเรียนภาคฤดูร้อนของ
ผู้หญิงในครั้งนี้ และมีคำถามที่เกิดขึ้นตามมาว่า จะมีใครกล้าทิ้งผม
ที่ดูจะเป็นสิ่งหวงแหนของผู้หญิงทุกคน...แต่เพื่อแลกกับโอกาสที่

จะได้เข้ามาเป็นนักทดลอง ทดลองทำในสิ่งที่ทำได้ยาก ทดลองที่จะอยู่อย่างไม่มีสมบัติใดเป็นของตัวเอง ทดลองที่จะสร้างความเคยชินใหม่ตามเบื้องพระยุคลบาทของพระศาสดา มีพุทธสาวิกาก็พร้อมจะเป็นนักทดลอง ๑๒ ท่านในการบวชเรียนคราวนี้ แม้จะเปรียบเทียบไม่ได้เลยกับจำนวนของการบวชสามเณรภาคฤดูร้อนซึ่งกุลบุตรในสังคมเราได้โอกาสเช่นนี้เสมอมา ในขณะที่กุลธิดาต้องทำภารกิจช่วยงานครอบครัว หรือไม่รู้จักทำอะไรในช่วงปิดภาคเรียน ดังนั้นในโครงการบวชแม่ชีภาคฤดูร้อนจึงเป็นทางเลือกหนึ่งของผู้หญิง ผู้ปรารถนาที่จะใช้ช่วงระยะเวลาสั้นๆ เข้ามาอยู่ในเส้นทางพรหมจรรย์ เพื่อหล่อหลอมฝึกหัดขัดเกลา... ให้มีธรรมะเป็นมารดาในใจ ตามวัตถุประสงค์ของสาวิกาสิกขาลัย แม้จะดูเหมือนว่า เพียง ๑๒ ท่านจะเทียบอะไรได้กับจำนวนเด็ก

และสตรีในสังคม แต่เด็กและสตรีผู้กล้าหาญเหล่านี้ เลือกว่าจะทิ้งผมอย่างไม่เสียดาย แล้วก้าวเข้ามาเป็นศากยธิดาในพระศาสนา นี้ก็กำลังสร้างอนิสงส์ที่ไม่อาจเปรียบเทียบว่ามีกิจหรือหน้าที่อื่นใดในโลกจะยิ่งไปกว่าได้เช่นกัน และอนิสงส์นี้มีถึงเด็กและสตรีในสังคม หากเพียงทุกคนตระหนักรู้ร่วมกันที่จะให้โอกาสตนเองและอนุโมทนาส่งเสริมที่จะให้เด็กและสตรีในสังคม กล้าหาญ เบิกบานอยู่ในการทำหน้าที่ เราไม่อาจกล่าวได้ว่าเด็กหรือสตรีผู้ใดมีความกล้าหาญเลือกที่จะหยุดชั่ว ประพฤติตนบนหนทางอันประเสริฐ (อริยมรรคมีองค์ ๘) จะเป็นภาระสังคม เพราะเธอทั้งหลายเหล่านี้กำลังจัดการกับกิเลสที่เป็นภาระในดวงจิตของเธออย่างเบิกบานและงดงาม

คุณแม่ทางธรรม คือท่านแม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุด ผู้หยิบนโอกาสและพากเพียรบ่มเพาะหน่อพันธุ์แห่งปัญญาให้เติบโตในใจของแต่ละคน ด้วยความหนักแน่น อดทนเสมอมา ความเมตตากรุณาที่ผลิดอกบานสะพรั่ง อาบรดทุกชีวิตในชุมชนแห่งธรรม และกำราบทมิฬ ความดีอรรัน อดดี อีกทั้งคอยดูแลแปรเปลี่ยนความขลาดเขลาให้เป็นความกล้าหาญ ทุกคนมีเวทีแห่งการฝึกฝนตน เพื่อแสดงศักยภาพทางธรรมที่รู้ ตื่น และเบิกบานในการทำหน้าที่ เสียงขนาบและถ้อยคำชี้ชวนวิงวอนของครูบาอาจารย์ ที่ดูเหมือนจะกังวานอยู่ตลอดเวลาเพราะความคงเส้นคงวาต่อการทำงานอย่างหนัก เพื่อกตัญญูต่อพระธรรม ได้ปลุกจิตสำนึกแห่งความเพียรของพวกเราทุกคน ที่จะดำรงตนอยู่บนหนทางด้วยความไม่ประมาท ซึ่งเป็นวิถีทางที่ครูบาอาจารย์ทั้งหลายได้เดินอยู่ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นทางสายเอกที่พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสสรรเสริญ

แม้ซีภาคฤดูร้อนกับการเรียนรู้ในช่วงเวลาเพียง ๑ เดือน มีทุกขณะที่น่าสนใจอยู่เสมอ คณะแม่ชีที่เลี้ยงทุกท่านยืนยันความรูสึกนี้ร่วมกัน ทุกครั้งที่มีการประชุมพูดคุยเพื่อวางแผนการทำงาน แม้จะพิมพ์ออกมาบ้างว่า “เหน็ดเหนื่อย” แต่ก็ยังมีใจกับงานนี้อย่างคงเส้นคงวา เพราะความหมายของการทำงานมิใช่การทำอะไรสักอย่างให้เสร็จๆ เพื่อรีบไปทำอย่างอื่นต่อ แต่การงานคือฐานแห่งการภาวนาที่จะมีปัจจุบันที่รู้ ตื่น และเบิกบานอยู่ทุกขณะ นี่คือนิยามภายในที่เป็นข้อตกลงร่วมกันในสังฆะของเรา ดังนั้นแม่ชีน้อยภาคฤดูร้อนที่มาจากความหลากหลาย มีลักษณะนิสัยเฉพาะคนแตกต่างกันออกไป และล้วนเป็นผู้ใหม่ต่อการฝึกฝน แม้จะเป็นเรื่องยากอยู่มาก แต่ด้วยหัวใจที่เทลงไปสู่งานที่ยากนั้น จึงทำให้เกิดดอกไม้ดอกเล็กๆ ที่นับวันจะเบ่งบานได้ และเพื่อประโยชน์สูงสุดที่เธอทั้งหลายเหล่านี้จะพึงเข้าถึงได้ ไม่ว่าเธอจะอยู่ในบทบาทหรือหน้าที่ใดก็ตาม ในหัวใจของเธอ...จะมีธรรมะเป็นมารดา

ศิลปะ...แห่งการเฝ้าดู เฝ้าสังเกต

งานส่งท้ายปลายเดือน สาวิกาลิกชาลย์ร่วมกันทำงานศิลปะกับกลุ่มศิลปินอิสระ ๓ ท่าน คือ คุณวัลลภ แม่นยำ การ์ตูนนิสต์แห่ง New York Time กับการสร้างศิลปะด้วยภาพวาด การ์ตูนธรรมะ ภาพวาดชุด *มาลัยดอกไม้ในดวงตา* โดยจิตรกรกลุ่มของอาจารย์อำนาจ กลั่นประชา ศิลปินอิสระ และเรื่องราว “เด็กคือดอกไม้บานในแผ่นดิน” กับนายดี ช่างหม้อ ศิลปินผู้มีดอกไม้บานในหัวใจ และร่วมเสวนาเรื่อง “ศิลปะ...กับการสร้างโลก โดยผ่านเด็ก” ทุกคนมีการทำงานที่เป็นฐานแห่งความสุข มีเวทีของ

เด็ก ๆ อันเป็นฐานของการภาวนาที่มีความสุขบนความเบิกบาน
ทุกการเรียนรู้ นั้น ทำให้เราพบว่า ศิลปะ...คือความเป็น
ธรรมชาติที่มีอยู่แล้วภายในใจของแต่ละบุคคล ก้อนดินเหนียวที่
ถือไว้นั้นเหมาะในมือ หรือปลายพู่กันกับใจหนึ่งดวง ที่เฝ้าเห็น
เพียงความเคลื่อนไหว ไร้ความเป็นตัวตน ปล่อยให้ความเป็น
ธรรมชาติจัดสรรให้เกิดศิลปะโดยตัวของมันเอง จะสวยงามหรือ
ไม่ก็ได้ เคยทำงานศิลปะมาก่อนหรือไม่ก็ดี...

แต่การเฝ้ามองอย่างจดจ่อ ในทุกความเคลื่อนไหวด้วย
ความร่าเริง เบิกบานใจในขณะปัจจุบันที่กำลังกระทำอยู่นั้น ดู
จะเป็นศิลปะภายในที่งดงามที่สุดแล้ว ซึ่งเป็นศกยภาพที่เรา
ทุกคนจะพึงเข้าถึงได้

สาววิกา: สื่อธรรมะ ทางเลือกอันตราาย?

สาวพังก์-บก.ตั้ง โกนหัวบวชชี

อ่านข่าวพาดหัวไม้ตัวเป้งบนหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์
รายวันฉบับดังหลายฉบับ ด้วยภาพประกอบของผู้หญิงชุดขาว
ไม่มีผม กับกิจกรรมทางธรรมและทางโลกนานา

ประกอบกับยุคนี้เป็นยุคที่โลกแทบจะลุกเป็นไฟไปกับ
ต้นหาอันเนื่องจากงานของสื่อ อาทิ เช็กซบแบนแผ่นฟิล์ม โฆษณา
ปลุกความอยากในจอ เพลงปลิ้นคร่ำจิตวิญญาณของเด็กในวิทยุ
บทความที่สนองวัตถุนิยมในนิตยสาร หรือตัวหนังสือยุคนกใน
ชาติให้ฆ่าฟันกันเองตามหน้าหนังสือพิมพ์

เหล่านี้ ทำให้ต้องเริ่มหยุดคิดว่า ภาพนักบวชที่ลงไป
ชุลมุนทำงานด้านสื่ออย่างคลุกวงใน จะมีทำให้จิวรต้องแปดเปื้อน
และธรรมะที่สะอาด สว่าง สงบ ต้องหม่นหมองหรือ

สาวิกา สื่อเพื่อชีวิตที่งดงามและเป็นอิสระ

สื่อหนึ่ง ซึ่งประกาศตัวเสมอมาว่า
คือทางเลือกใหม่ คือสื่อธรรมะอันทันสมัย
คือสื่อที่คนรุ่นใหม่ต้องจับตามอง

จริงหรือ

ที่ทางเลือกนี้ใหม่?

จริงหรือ ที่ทางเลือกนี้ทันสมัย?

และจริงหรือ ที่คนรุ่นใหม่จะใส่ใจ?

สาวิกาเป็นสื่อที่เปิดตัวมาได้เพียงไม่กี่ปี แต่ด้วยกำเนิดและ
รายละเอียดแตกต่างจากสื่อธรรมะและสื่อทางโลกทั่วไป

สาวิกาจึงควรถูกจับตามอง เช่นเดียวกับผู้หญิงสวยแปลก
บนแก๊งตวลัก มีหรือจะไม่เข้ายวนชวนเสวนาด้วย

ปีที่ห้า ของนิตยสารสาวิกา

สิบวันกับการเปิดซุ้มหนังสือ เสถียรธรรมสถาน ในงาน สัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ที่ผ่านมา ทุกปี พอจะชี้ให้เห็นภาพของความสนใจในสื่อธรรมะที่กำลังมาแรง

“...สาวิกา หนังสือวันละบาทละ อุดออมเพียงวันละหนึ่ง บาท ท่านจะได้อ่านหนังสือเล่มหนึ่งที่มีกลุ่มผู้จัดทำเป็นอาสาสมัครที่ใช้งานเขียนหนังสือเป็นการพัฒนาใจและสติปัญญา การแบ่งปันของท่านจะสนับสนุนการศึกษาทางธรรมเพื่อผู้หญิง เพื่อให้โลกนี้มีธรรมเป็นมารดา...”

สามสิบวัน สามสิบบาท หนังสือเล่มงามนี้จะส่งไปอยู่ในมือ เพียงนึกถึงเงินวันละบาทที่เราใช้จ่ายอย่างกระจัดกระจาย ฟุ่มเฟือย ทำให้ต้องเอื้อมมือไปหยิบหนังสือสีขาว เล่มบาง ปกสวย ขึ้นมาพินิจชดใจใกล้

“...ซื้อไปสะสมภาพปกฝีมืออาจารย์จักรพันธ์ โปษยกฤต ก็คุ้มแล้วนะ...”

เสียงกระซิบกระซาบดังอยู่หน้าซุ้ม

“...เขาวิเคราะห์หนังสือ แม่เบ๊ ด้วยนะ...ทันสมัยซะ นี้มีรูปมะหมีด้วย...เออ...เขาสัมภาษณ์คนดังเรื่องตลกหลุมรักด้วย... มีดีเจวิทยุด้วย...”

“...แต่ฉันว่า ...ตรงนี้อ่านยากนะ ...คำสอนของใครบ้างเนี่ย ...สอนธรรมะอีกแล้ว ...แต่ภาพลายเส้นนี้สวยดีนะ...มีการ์ตูน มีเรื่องตลกด้วย... จะอ่านรู้เรื่องมั๊ย...”

“...นี่...ต้องนี้เลย...ฉันชอบนิยาย...ผู้หญิงใกล้วัด...เมื่อไหร่ เขาจะเอาไปทำละครทีวีเสียทีนะ ฉันว่าพี่ไก่ วรายุทธ คงจะทำได้

คืนะ ว่ามั๊ย...”

“...เออ...มีอาหารเพื่อสุขภาพด้วย...เรื่องต้นไม้ใบหญ้าก็มี...ว่าไปมันก็หลากหลายคืนะ... แต่...เออ...เขาบอกว่ามีแม่ชีตอบปัญหาหัวใจด้วยเธอ... อยู่หน้าไหน ฉันจะเอาไปให้คนออกหักอ่าน...”

“...โอ๊ย...เขาอ่านไปตั้งนานแล้ว...เป็นสุข เป็นสุข ไปแล้วไม่ต้องเอาไปฝาก เขาเป็นสมาชิกรายปีเลย ถึงให้ฉันชวนกันมานี่ไง...”

ตัวเลขผู้ที่มาสมัครเป็นสมาชิกหนังสือวันละบาท เพิ่มขึ้นทุกปี จากปี ๒๕๔๐ มาถึง ๒๕๔๔ มีทั้งผู้หญิง ผู้ชาย อายุมากอายุน้อย พุดคุยกันก่อนเลือกซื้อ หรือเดินตรงมาอย่างคุ้นเคยแล้วสนับสนุนให้มากกว่าราคาหนังสือ โดยไม่ได้พุดกันสักคำก็มี

เหตุผลอาจหลากหลาย แต่ใจนั้นตรงกัน

ชื่อ *สาวิกา* คือ ทางเลือกใหม่ของคนทันสมัยและคนรุ่นใหม่ คือ ‘ทางเลือกอันตราย’ หรือไม่นั่น!??

.....

คนเสฟสื่อ จะเป็นคนตอบเองด้วยใจ

สาวิกา : กำเนิดด้วยการให้ สานต่อด้วยใจ

ห้าปี...มาถึงวันนี้

สื่อ *สาวิกา* ขยายงานสื่อออกไปหลายรูปแบบ นอกเหนือไปจากสื่อสิ่งพิมพ์

รายการวิทยุและรายการโทรทัศน์ จึงถือกำเนิดขึ้น

ป่าใหญ่ คุยเรื่องกับสองสาวแบบบางแต่เข้มแข็งในงานเพื่อ

สั่งคมตลอดมา คุณนภ นิรมล เมธิ์สุวกุล และ คุณยุพา เพชรฤทธิ์
แบ่งปันแรงกายและใจ จัดทำรายการ เพื่อนทุกข์ สองนาทีกับแม่สี
คันสนีย์ เสถียรสุด

สตูดิโอ ๑๐๗ คุณฉันทรา ชัยนาม แบ่งปันเวลาบนคลื่น
วิทยุที่แพงระยับจับจิตมาให้ โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน อาสา
สมัครจากหลายสาขาอาชีพหลังไหลมาด้วยใจ เพื่อสานต่อให้สื่อ
สาวิกา ดำเนินต่อไปในพายุวังวนของเศรษฐกิจตกต่ำ

แปลน พับลิซซิง ส่งทีมงานมาพยุคนิตยสารอย่างแข็งขัน
ทไวไลท์โชว์ คุณต๋อย ไตรภพ ลิ้มประพัทธ์ กับอากัปกิริยา
ยกนิตยสารสาวิกาขึ้นแนะนำในรายการโทรทัศน์ถึงสองครั้งสองครา
ถือเป็น “คำตอบสุดท้าย” จากใจของคนทำสื่อเพื่อประชาชน

เจาะใจ คุณคู้ สัญญา คุณากร คุณนรากร ดิยายน และ
โปรดิเวเซอร์ ได้ยกกองถ่ายทำรายการมาถึงเสถียรธรรมสถาน เพื่อ
‘เจาะใจ’ แม่ชีดัง ออกโรงช่วยเพื่อนหญิง ชี้ทางออกต่อเนื่องจาก
กรณีสาวน้อยถูกทำร้ายบนรถประจำทาง ด้วยศิลปะป้องกันตัว
รวมถึง ‘ศิลปะป้องกันใจ’ ซึ่งถือเป็นการศึกษาทางโทรทัศน์ เพื่อ
ติดอาวุธทางสติปัญญาให้ผู้หญิงอย่างแท้จริง

ข้อผูก วิริยานนท์ พิธีกรโทรทัศน์สาวสวย และเพชรยุพา
บรรณาธิการสำนักพิมพ์ดังที่เข้าไปนั่งในหัวใจวัยรุ่นไทยทั้งเมือง
หันเข้าวัด ‘บวชชี’ ในช่วงสงกรานต์ที่ผ่านมา ด้วยสนใจในการ
ศึกษาทางธรรมของผู้หญิง ถึงกับเป็นข่าวเขย่าวงการทีเดียว

สื่อสาวิกา คงจะดำเนินต่อไป

เมื่อคนสร้างสื่อ ตระหนักถึงเวทีของการเรียนรู้ในขณะสร้าง
สื่อ ล้มลุกคลุกคลาน เบือนบ้าง บัดฝุ่นบ้าง ท่ามกลางเสียงวิพากษ์

เสมือนเส้นทางชีวิตที่ตั้งใจกับตัวเองว่า ดีบ้าง พลาดบ้าง แต่พรุ่งนี้
จะดีกว่าวันนี้

และคนเสพลือ ตระหนักถึงเวทีของการเรียนรู้ขณะเสพลือ
เอื้อมมือมาประคับประคอง ร้องบอกด้วยเมตตา ท่ามกลางเสียง
วิพากษ์ เสมือนเส้นทางชีวิตที่ตั้งใจกับตัวเองว่า ดีบ้าง พลาดบ้าง
แต่พรุ่งนี้จะดีกว่าวันนี้...

ขณะเดียวกัน และเช่นเดียวกันกับการสานต่อเพื่อให้การ
ศึกษาของผู้หญิงทางธรรม มีอยู่และยั่งยืน

สมดังคำ “...เพื่อให้โลกนี้มีธรรมเป็นมารดา...”

หลักสูตรการศึกษาทางเลือก... ที่มีใบปริญญาเป็นชีวิต
และมีหน่วยกิตเป็นลมหายใจ

ขอยกฉากหนึ่งในชีวิตจริง จากประสบการณ์รายการวิทยุ
สาวิกา ดังนี้

ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาสนทนา “.....”

ผู้ดำเนินรายการ “...ค่ะ เราเข้าใจเรื่องราวแล้วค่ะ...ใจเย็น ๆ
นะค่ะ เราอยู่ด้วยกันหลายคน...ที่นี้มีเพื่อนค่ะ...อย่าเพิ่งรีบร้อน
ด่วนตัดสินใจอะไรนะค่ะ...ไม่เป็นไรแล้วค่ะ... อ๋อ ร้องให้...หายใจ
ยาว ๆ ค่ะ...นั่งตัวตรง ๆ นะค่ะ...แล้วเรามาเข้าสู่ช่วง ‘ลมหายใจ
แห่งสติ’ ด้วยกันนะค่ะ...”

ท่านแม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุด จะนำปฏิบัติภาวนาพร้อม
กันค่ะ...”

ระยะหลังนี้ คำว่า ‘สื่อ...ทางเลือกอันตราย’ มักถูกใช้บ่อย
เมื่อสังคมคนเสพลือ ต้องการประณามสื่อว่า ไร้ค่า ไร้สติปัญญา

คงจะเป็นจริงเช่นเขาว่า...
เพราะแม้ว่า สี่ไฉ่ ขึ้นต้นด้วยการให้ มีใจถักทอสานต่อ
รวมทั้งอาจมีเงินทุนและร่างกาย สนับสนุนให้ดำเนินไปได้
แต่ถ้าสี่ไฉ่นั้น เขาซึ่งสติปัญญา
สี่ไฉ่นั้น ก็คงเป็น 'ทางเลือกอันตราย' จริงอย่างเข่าว่ากัน

ถามตัวเองเสียให้ดี ตอบคำถามเสียให้ได้ ทั้งคนสร้าง
สื่อและคนเสพสื่อ

คราวหน้าจะได้ (จัดใจ) ถูกเวลาอ่านข่าว ฟังข่าว
หรือเวลาที่คนในบ้านตะโกนเสียงดังว่า

“...มาดูซิ ...แม่ชีออกมาทำงานอีกแล้ว...!!”

ปฏิทินข่าว ประจำเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน

เดือนพฤษภาคม ๒๕๕๔

- ๗ ๐๗.๓๐ น. ทำบุญดักบาตรเนื่องในวันวิสาขบูชา
๐๕.๐๐ น. ปฏิบัติบูชาตลอดทั้งวัน
๑๗.๓๐ น. ทำวัตรเย็น ร่วมกันสวด ธรรมจักกัปปวัตตนสูตร
๑๕.๐๐ น. ฟังธรรมและเวียนเทียนร่วมกัน
- ๕-๑๓ ศิลปะการพัฒนาศีวิตด้วยอานาปานสติภาวนา
กับค่ายเยาวชนคนรุ่นใหม่
“มีชีวิตที่ทันสมัยเพราะมีใจรู้ตื่นและเบิกบาน”
- ๒๕-๒๗ ปฏิบัติธรรมเนื่องในวาระแห่งการระลึกถึงวัน
พุทธทาส
- ๒๗ ๑๓.๓๐ น. วันพุทธทาส ขอเชิญร่วมเสวนาเรื่องมรดกท่าน
อาจารย์พุทธทาส...คุณค่าและความหมายใน
สังคมดิจิทัล น้าเสวนาโดย...

- ๒๖-๒๗ แม่ชีต้นสนีย์ เสถียรสุด , คุณอรศรี
งามวิทย์พงศ์ , คุณวิศิษฐ์ วังวิญญู
ครอบครัวแห่งสติ
- ๒๖ ๑๕.๓๐ น. ศิลปะการป้องกันตัวไทยพุทธ

มิถุนายน ๒๕๕๔

- ๑-๗ ศิลปะการพัฒนาศีวิตด้วยอานาปานสติภาวนา
ครอบครัวแห่งสติ
- ๒๔-๒๕ ศิลปะการป้องกันตัวไทยพุทธ
- ๒๔ ๑๕.๓๐ น.

สนใจติดต่อสอบถามได้ที่เสถียรธรรมสถาน

โทรศัพท์ ๕๐๕-๐๐๘๘, ๕๑๐-๔๗๕๖, ๕๑๐-๖๖๕๗ โทรสาร ๕๑๕-๔๖๓๓

สวีกา

สื่อเพื่อชีวิตที่งดงามและเป็นอิสระ

ใบสมัครสมาชิก

- สมัครเพื่อตัวเอง เป็นของขวัญ สมาชิกอุปถัมภ์เพื่อมอบให้แก่สถานศึกษาทั่วประเทศ

ผู้อุปถัมภ์ ชื่อ.....นามสกุล.....

รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

ผู้รับหนังสือ ชื่อ.....นามสกุล.....

อายุ.....ปี อาชีพ.....

สถานที่ทำงาน/สถานศึกษา.....

ขอสมัครเป็นสมาชิก 'สวีกา' สมาชิกใหม่ ต่ออายุสมาชิก

๑ ปี ราคา ๓๖๐ บาท

ขอสมัครให้ สมาชิกอุปถัมภ์ เป็นของขวัญ

๑ ปี ราคา ๓๐๐ บาท

เริ่มตั้งแต่ฉบับที่.....ถึงฉบับที่.....วันที่สมัคร.....

โดยได้แนบ เงินสด ตัวแลกเงิน

ธนาณัติ เช็คเลขที่.....

ส่งจ่าย ปรณ.จรเข้บัว ในนาม จันทนา ศรีมุกดา เสถียรธรรมสถาน ๒๔/๕ ซอย

วัชรพล ถนนรามอินทรา ๕๕ แขวงจรเข้บัว เขตลาดพร้าว กรุงเทพฯ ๑๐๒๓๐ หรือ

โดยผ่าน แมชชีคันสนีย์ เสถียรสุด เพื่อกองทุนสวีกา ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

(มหาชน) สาขารามอินทรา บัญชีออมทรัพย์ เลขที่บัญชี ๑๘๗๐๖ ๒๖๒๔ -๗

๓๖๐ บาทจากค่าสมาชิก สวีกา ของท่าน นอกจากจะทำให้ สวีกา
ที่ยังรอกอย่างมั่นคง ยังจะทำให้ สวีกา แดกหน่ออย่างงดงาม ไปสู่
สวีกาลีกขาลัย โครงการเพื่อนักบวชหญิงและผู้สนใจ เพื่อสืบสาน
เจตนารมณ์ของการทำให้โลกนี้มีธรรมเป็นมารดาต่อไป

สาวิกาสิกขาลัย ให้โลกนี้มีธรรมเป็นมารดา

โปรดสนับสนุน

สาวิกาสิกขาลัย

การศึกษาของผู้หญิงที่สนใจในธรรมทั้งหลาย

โดยผ่านบัญชี

แม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุด เพื่อกองทุนสาวิกา

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

สาขารามอินทรา

บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ ๑๘๗๐๖ ๒๖๒๔-๗

ติดต่อสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

เสถียรธรรมสถาน

ขอเชิญผู้หญิงที่สนใจในธรรมทั้งหลายสมัครเข้าร่วมโครงการ “สาวิกาสิกขาลัย” ได้ที่เสถียรธรรมสถาน ๒๔/๕ ซอยวัชรพล ถนนรามอินทรา ๕๕ ลาดพร้าว กรุงเทพฯ ๑๐๒๓๐ โทรศัพท์ ๕๐๙-๐๐๘๕, ๕๐๙-๒๒๓๓, ๕๑๐-๖๖๙๗ โทรสาร ๕๑๙-๕๖๓๓

สำนักงานสถิติ
เดือนนี้เป็นมาต่อเนื่อง

คุยกันท้ายเล่ม

✉ เรียน คณะผู้จัดทำนิตยสารสาวก

ความชื่นชมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากการเฝ้าติดตามพัฒนาการในการทำงาน ‘ด้วยใจ’ ของทีมงานสาวก โดยเฉพาะเล่มล่าสุด หน้าปกสวยมากค่ะ เนื้อหาที่ดูใจ

เรื่องราวของการ “ปลูกรัก” โดนใจใครหลาย ๆ คน จนอยากยิ้ม (มือ) วิธีการของท่านดิช นัท ฮันท์ไปใช้บ้าง

ชื่นใจเมื่อเห็นใคร ๆ ร่วมใจเปิดประตูแห่งปัญญาเพื่อนำมาสู่การเรียนรู้กว้างไกล ซึ่งจะส่งและให้ “สาวก” แดกหน่ออย่างงดงาม เป็นกำลังใจสำหรับทีมงานทุกคนค่ะ

‘นกเสรี’

☞ คณะทำงานได้เรียนรู้ และสนใจเดินทางไปพร้อมกับผู้อ่าน
เสมอค่ะ แม่ชีศันสนีย์บอกพวกเราเสมอว่า “ทำหน้าที่ธรรมะ ก็
ต้องกินธรรมะด้วย”...แต่ลูกขอเราก็อชอบกินค่ะ

☒ ธรรมสวัสดิ์ค่ะ

ดิฉันได้อ่าน สาวิกา ฉบับที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๔ อ่านบท
ความ แม่เบีย้ ก็เลसनแผ่นฟิล์มแล้วต้องรีบเขียนมาด้วยความรู้สึก
ชื่นชมยินดีไม่เคยอ่านวิจารณ์วิเคราะห์ภาพยนตร์ใดที่ชัดเจนคมคาย
ทำให้เห็นแก่นได้อย่างงดงามเช่นนี้มาก่อน คุณศตพรจะเขียนบท
ความวิเคราะห์แบบนี้อีกไหมคะ

อยาก (อู๋...กิเลสแลบค่ะ) ให้มีบทความวิเคราะห์ภาพยนตร์
ละคร เนื้อเพลง หนังสือโฆษณาในเชิงสร้างสรรค์เช่นนี้ ซึ่งทำให้เข้าใจ
ธรรมะได้อย่างไม่ยากด้วย คอถัมนิสต์ทั่วๆ ไปมักจะมองเฉพาะ
ด้าน อันเป็นประโยชน์เชิงธุรกิจหรือความหรรษาเท่านั้น

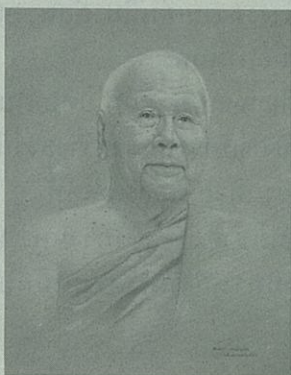
ขอให้สาวิกามีทางเลือกที่งดงามให้กับเพื่อนร่วมโลกด้วย
นะคะ

‘สร้อยแสงจันทร์’

☞ ‘ศตพร’ เจ้าของคอถัมน์อ่านจดหมายฉบับนี้แล้ว คง
ยินดีเชียวค่ะ เธอตั้งใจเป็นอันมากในการมอง ‘พุทธสาวิกา’ ใน
มุมใหม่ ซึ่งเดิมเธอจะกล่าวถึงพุทธสาวิกาในยุคสมัยของพระบรม
ศาสดา เป็นที่ชื่นชอบของผู้อ่านเช่นกัน

มุมมองใหม่นี้จะจับ ‘ตัวละคร’ บนแผ่นฟิล์มบ้าง นวนิยาย
บ้าง มาวิเคราะห์ในกรอบของ ‘พุทธสาวิกา’ ซึ่งจะว่าไปแล้ว ชีวิต
ของ ‘เธอ’ ทั้งหลายนี้ก็ไม่ได้ห่างไกลไปจากชีวิตจริงของเราๆ ทั้ง
หลายเลย

ท่านแม่ซึ่งใจให้ข้อคิดว่า *ดูละครแล้วย้อนดูกิเลสตัวเอง* ینگะ

อันเนื่องจากปก

- ชื่อภาพ : พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)
ฝีมือ : นพดล กำจรไพศาล
เทคนิค : สีปาสเทลบนกระดาษ
เขียนเมื่อ : ๒๕ เมษายน ๒๕๔๔

ปัญญาที่ควรจะประดิษฐานไว้ในใจ
ก็คือปัญญาที่เป็นเครื่องตัดความเห็นแก่ตัวให้หมดไป
ให้เป็นผู้เห็นแก่ประโยชน์และความสุขส่วนรวม